

'Én ndaà-lə Nainá xi kjoə ts'ē Cristo koni s'ín kiskiì San Juan

Jesucristo xi 'Én-lə Nainá, xítá komà

¹ K'e nga t̄isa tàts'en-lə kjoə, jè 'Én, jyeé k'oə t̄íjna-né. Yaá t̄íjnakə Nainá. Jè 'Én, Nainá-né.

² Ko yaá t̄íjnakə Nainá skanda t̄isə tàts'en-lə kjoə.

³ Jè Nainá, k'e nga tsibíndaà ngats'iì tsojmì xi tjín, it'aà ts'eé 'Én tsibíndaà; nì mé tsojmì tjín xi mì it'aà ts'e kisindaà.

⁴ Jè 'Én, it'aà ts'e-né nga tit̄sajnakon xítá; jè kjoə nga tit̄sajnakon xítá, jè-né ni'ín xi síhiseèn-lə ngats'iì xítá.

⁵ Jè ni'ín xi síhiseèn ñánda jñò choòn, ote-né, ko jè kjoə jñò mìkiì ma síkijne-lə ni'ín nga síkits'o.

'Én xi kiìchjə Juan it'aà ts'ē Cristo

⁶ Tsibìjna jngoo xítá xi 'mì Juan xi Nainá kisikasén.

⁷ Jè j'ìi tsjá 'én it'aà ts'e ni'ín xi síhiseèn, mé-ne ngats'iì xítá kokjeiín-lə koni s'ín kiìchjaya.

⁸ Mitsà jè Juan ni'ín xi síhiseèn-lə xítá, tà 'én j'ìi tsjá it'aà ts'e ni'ín xi síhiseèn-lə xítá.

⁹ Jè ni'ín xi nguì kixi kjoə xi síhiseèn-lə ngats'iì xítá, yaá t̄inchrobá i_isò'nde.

¹⁰ Ií tsibìjna i_isò'nde, ko it'aà ts'eé kisindaà i_isò'nde, t̄anga jñà xítá i_isò'nde mìkiì kijtseèxkon.

¹¹ J'ìi nangui ñánda ts'e, t̄anga jñà xítá-lə mìkiì kiskoétjò.

¹² Ngats'iì xítá xi kiskoétjò tikoä kòkjeíñ-lä jñà 'én xi kiìchjá, k'oqá s'ín kitjò'nde-lä nga Ki'ndí-lä Nainá ma,

¹³ tānga mìtsà koi kjoä-lä nga jní kits'iìn-jììn, ni mìtsà koi kjoä-lä nga it'aà ts'e xítá kits'iìn; koi-né nga it'aà ts'e Nainá kits'iìn.

¹⁴ Jè 'én, xítá komà, jí tsibijnajiìn-najen. Ki'ya-nájen kjoä jeya-lä nga Ki'ndí tà jngoò-lä Nainá. 'Ñó tjín-lä kjondaà kó kjoakixi.

¹⁵ Juan kitsjaà 'én it'aà ts'e, kitsò:

—Jè jèë xi k'oqas'ín kixan-nò k'e nga kixan-nò: "Jè xi sa nchrobá tjingui-na, jè ìsa tíjna ítjòn-na, nga ìsa kjótseé tíjna koni 'an."

¹⁶ 'Ñó tse kjondaà kitjoé-ná ngats'iaá, sa 'ñó, sa 'ñó kochikon-t'ian.

¹⁷ Jè kjotíxoma, it'aà ts'e Moisés j'iì-ne, tānga xi kjondaà kó kjoakixi, it'aà ts'e Jesucristo j'iì-ne.

¹⁸ Ni saá jngoò xítá beèxkon kó kji Nainá. Tà jè xi ki'ndí tajngoò-lä xi ya tíjnat'aà-lä, bénøjmi kixi-ná it'aà ts'e.

'Én xi tsibénøjmi Juan it'aà ts'e Jesús

(Mateo 3:11-12; Marcos 1:7-8; Lucas 3:15-17)

¹⁹ Jñà 'én koi xi kitsjaà Juan, k'e nga jñà xítá judío xi títsajna Jerusalén kisìkasén-lä no'miì ko xítá levita ñánda tíjna Juan nga kiskònanguí-lä, kitsò-lä:

—¿Yá xítá-ne ji?

²⁰ Juan tsibénøjmi kixi-né; mìkiì tsakajna'ma, kitsò:

—Mìtsà 'an xi Cristo, xítá xi xó kisìkasén-ne Nainá.

²¹ Xítá koi ïngooò k'a kiskònanguí-lä kitsò-lä:

—¿Yá-né ngaji? ¿A ji-né Elías?

Juan kitsò:

—Majìn, mìtsà 'an.

—¿A ji-né xítə xi chjə ngajo-lə Nainá xi tjínè-lə nga kjoí?

Juan kitsò:

—Majìn, mìtsà 'an.

²² Íjngòò k'a kiskònangui-lə, kitsò-lə:

—Köt'ìn-nájen, yá-ne ji, mé-ne nga koma konguíko-lajen 'én jñà xítə xi kàsíkasén-najen.
¿Mé 'én xi k'oí-nájen it'aà tsiji?

²³ K'eé kitsò Juan:

—'An-ná xítə xi 'ñó chjàya i'nde it'aà xìn ñánda nangui kixì choòn: “Tjandaà kixioo ndiyá-lə Nainá”, koni s'ín kitsò Isaías, xítə xi kiìchjə ngajo-lə Nainá.

²⁴ Jñà xítə xi ijchò kjònangui-lə Juan, xítə fariseo-né.

²⁵ Íjngòò k'a kiskònangui-lə, kitsò-lə:

—Tsà mìtsà ji xi Cristo, ni Elías, ni jè xítə xi chja ngajo-lə Nainá, mé-ne xítə 'nè-ne bautizar.

²⁶ Kiìchjə Juan kitsò:

—'An tà nandá s'iìn-nə bautizar xítə, t̄anga tíjnajiìn jngòò-nò xi jñò mìkiì yaxkon,

²⁷ jè xi iskan kjoí, jè xi isə tíjna ítjòn koni 'an; skanda mìkiì tji'nde-nə nga 'an skíjndə'ñoá xoxté-lə.

²⁸ Ngats'iì kjoaq koi, jáñ naxəndá Betania nga k'oqas'ín komà, naxəndá xi kijna xijngoaà ndá je Jordán, ñánda kis'iìn bautizar xítə jè Juan.

²⁹ Nga komà nchijòn, Juan kijtseè Jesús nga tinxrobákon, kitsò:

—¡Chítsejèn-là, jè jèé xi síkasén Nainá k'oqá ngaya-lä koni Orrè Ki'ndí xi faáxìn jé-lä xítä iso'nde!

³⁰ Jè jèé xi k'oqá kixan-nò k'ë nga kixan: “Nchrobá tjingui jngóo-na xítä x'in xi ìsa tíjna ítjòn-nä nga ìsa kjótsee tíjna koni 'an.”

³¹ Tíkoqá 'an, mìkiù bexkoan yá-né jè. Koií kjoqá-lä nga ta nandá s'in-na bautizar xítä mé-ne jñà xítä naxàndá Israel skoexkon-ne.

³² Juan, k'oqas'ín kitsjaà 'én nga kitsò:

—Kítseè-ná jè Iníma Tsjeè-lä Nainá nga itjojen-ne ngajmiù koni kji níse paloma kji, tsibijnasòn-lä Jesús.

³³ 'An, k'ejé kí bexkoan, tænga jè Nainá xi kisikasén-na nga kó nandá s'iìn-na bautizar xítä, kitsò-na: “Jè xi jchíji nga kitjojenè-lä Iníma Tsjeè-nä nga ya kíjnasòn-lä, jè-né xi kó Iníma Tsjeè-nä s'iin-ne bautizar xítä.”

³⁴ 'An, k'oqá s'in kítseè, k'oqá ma-ne k'oqas'ín tsjaà 'én nga Jesús, jè xi Ki'ndí-lä Nainá.

Xítä xi kiskoòta'yàt'aà ítjòn-lä Jesús

³⁵ Nga komà nchijòn, Juan yaá tíjna jngóo k'a; tjiko jò xítä xi kota'yàt'aà-lä.

³⁶ Juan kítseèxkon Jesús nga tíkoqá ya tsóba, kitsò:
—¡Chítsejèn-là, jè jèé xi orrè-lä Nainá [xi kiyátjì jé-lä xítä]!

³⁷ Ingajò xítä koi, k'ë nga kii'nchré koni s'in kitsò Juan, kiütjingui-lä Jesús.

³⁸ Jesús k'ë nga kisikátjiya, kítseè nga xítä tjingui-lä kitsò-lä:

—¿Mé xi binchaàtsjioò?

Ingajò xítä koi, kiùchja, kitsò:

—Maestro, ¿ñánda tijni?

³⁹ Jesús kitsò-la:

—Nchrobá, chítsejèn.

Ikjoà̄n kiùtjingui-lä, kijtseè ñánda bijna Jesús. Yaá tsibitsajnaiko nga jye kjòhoxòn, ijchò-la tsà xi ñijòn.

⁴⁰ Ingajò xítä koi, jñà xi kiùtjingui-lä Jesús k'ë nga kii'nchré-lä koni s'ín kitsò Juan, jngò xi 'mì Andrés xi 'ndse ma Simón Pedro.

⁴¹ Andrés kii kátsji ítjòn 'ndse xi 'mì Simón, kitsò-la:

—Jyeé kàyaxkon-jen jè Mesías [xi xó kisikasén-ne Nainá]. Jè 'én Mesías, Cristo tsòya-ne.

⁴² Andrés kii kó Simón xi 'ndse ma ya ñánda tíjna Jesús. Jesús, k'ë nga kijtseè, kitsò-la:

—Ngaji-né xi 'mì-lè Simón xi ki'ndí-lä ma Jonás. I'ndei, Cefas k'oín-lè ('én xi Pedro tsòya-ne).

K'ë nga Jesús kiùchja-la jè Felipe ko Natanael

⁴³ Nga komà nchijòn, Jesús k'oáá s'ín kisikítsjeèn nga ján kjoí nangui Galilea. Kiskaàjìin Felipe, kitsò-la:

—Nchrobá tjingui-ná.

⁴⁴ Felipe, yaá i'nde-lä naxandá Betsaida, ya ñánda i'nde-lä Andrés ko Pedro.

⁴⁵ Felipe kii kátsji Natanael, kitsò-la:

—Jè xítä xi oxkit'aà kjotíxoma xi kiskiù Moisés ko xítä xi kiùchja ngajo-lä Nainá, jyeé kàyaxkon-jen nga jè Jesús xi ki'ndí-lä José xi Nazaret i'nde-lä.

⁴⁶ Natanael, kitsò-la Felipe:

—Ján naxandá Nazaret, ¿a tjín jngò xi ndaà xítä xi ya kitjokàjìin-ne?

Felipe kitsò:

—Nchroboí, chítsejèn-la.

47 Jesúś, k'e nga kijtseè Natanael nga tincrobákon, kitsò:

—Jè xítə jè xi ngui kixi kjoa nga xítə Israel nga ndaa tísíjhá yijo-lə kō mikiì konachan.

48 Natanael kitsò:

—¿Kó s'ín ma-ne nga yaxkon-ná?

Jesús kitsò:

—K'ee kòbe-lè k'e nga tijk'eè chja-lè Felipe nga tijna'ngui yá toò iko.

49 Natanael kitsò:

—Maestro, ngaji-né xi Ki'ndí-lə Nainá; ji-né xi xitaxá ítjòn-lə naxandá Israel.

50 Kìchja Jesús kitsò:

—¿A koií-né nga xan-lè: Kòbe-lè k'e nga tijna'ngui yá toò iko nga mokjeiín-lè? K'oqá xan-lè nga ìsa 'ñó tse kjozkón jchqá-isi.

51 Ìngoò k'a kìchja Jesús kitsò:

—Nguì okixi xi xan-nò, nachrjein xi sa f'iì ìsa jchaxkoòn ngajmìi nga tix'á koa jñà àkjale-lə Nainá fimiјin koa nchrobájen nga tjimat'aà-na xi Ki'ndí-lə Xítə xan-lə yijo-na.

2

Jè kjozkón xi kis'iìn ítjòn Jesús

1 Xi komà jàn nachrjein, kis'e jngoo s'eí nga chixàñ xítə ján naxandá Caná, ya nangui Galilea. Tikoá yaá tíjna jè nea-lə Jesús.

2 Tikoá kinokjoà-lə Jesús ko xítə xi kota'yàt'aà-lə ya ñanda chixàñ xítə.

3 K'e nga jyehet'aà vino, jè nea-lə Jesús kitsò:

—Mì tì mé vino tjín-ne.

4 Jesús kitsò:

—¿Mé xi ma-lè? ¿Mé-ne 'an kò'mì-ná? Kj'eè kiì bijchó nàchrjein-ná nga skoë-ná xítä yá-ná 'an.

⁵ Jè nea-lä Jesús kitsò-la jñà xítä xi bíya vino:

—K'oqá s'ín tikitason yije-là koni s'ín tsò-nò.

⁶ Yä títsajna joòn tijí ndajo xi sinchá nandá, xi síkjeén jñà xítä judío nga ma sítseè-ne tsojmì xi tjín-lä koni s'ín tjín kjotíxoma-lä xi xkón tjín. Jñà tijí kjiyaá-lä tsà jò ko tsà jàn nisa nandá.

⁷ Jesús kitsò-la jñà xítä chi'nda xi nchibíya vino:

—Tinchaà nandá tijí koi.

Jñà xítä chinchá nandá; jngoò k'aá kisitseè.

⁸ Ikoàn kitsò Jesús:

—Tinachrjee chiba vino; tanguíko-lä jè xi tísís'in-lä xítä.

K'ee kílkø-la.

⁹ Jè xítä xi oko-lä nga tísís'in-lä jñà xítä, kiskoòt'aà nandá xi vino komà; xítä jè, mikiì tijíln-lä ñanda j'ìì-ne. (Tà jñá tijíln-lä xítä chi'nda xi tsachrje nandá.) Jè xítä xi oko-lä, k'ee kílkchja-lä xítä x'in xi chixàn,

¹⁰ kitsò-la:

—Ngats'iì xítä, jè tsjá ítjòn vino xi 'ñó ndaà; k'e nga jye 'ñó 'biì jñà xítä, k'ee tsjá xi chiba ndaà. Tanga ngaji, kòbinchatjó-né xi 'ñó ndaà, skanda saá ti'bìì.

¹¹ Jè kjoxkón xi kis'iìn ítjòn Jesús ján naxandá Caná nangui xi chja-ne Galilea; k'oqá s'ín tsakó kjoa jeya-lä ko jñà xítä xi kota'yàt'aà-lä kòkjeiín-lä it'aà ts'e.

¹² Xi jye komà iskan, Jesús kiì ján naxandá Capernaum; kílkø nea-lä, 'ndse, ko xítä xi kota'yàt'aà-lä. Tà chibaá nàchrjein tsibitsajna ya naxandá jè.

*K'ẽ nga kiì s'eí Jesús ján Jerusalén
(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-18; Lucas 19:45-46)*

¹³ Nga jye nchrobá machrañà s'eí-lä xítä judío xi bitjo k'ẽ nga itjokàjiìn kjø'in ján nangui Egipto, Jesús kiì ján Jerusalén.

¹⁴ K'ẽ nga jahas'en ingo ítjòn, kijtseè nga tjín xítä ya nditsin ingo xi nchihotína nchrajä kó orrè kó paloma; tikoä títsajna xi síkjatjìya ton.

¹⁵ Jesús tsibíndaà jngò na'ñó xi tsajá-lä jñà xítä nga tsachrje yije ya nditsin ingo, kó nchrajä kó orrè. Tsibíxteèn ton-lä jñà xi síkjatjìya ton. Jngò k'aá chinchá ngajten ímixä-lä.

¹⁶ Jñà xítä xi nchihotína ni'se paloma, kitsò-lä:
—Tinachrjeè yije cho koi; kì ni'ya nditsin 'nè ni'ya-lä Na'èn-na.

¹⁷ Jñà xítä xi kota'yàt'aà-lä k'ẽé tsibítsjeèn-lä nga k'oas'ín tjít'aà Xojon-lä Nainá nga tsò: “Ñó mats-jake ni'ya-lè; koií kjoä-lä nga machinikeè.”

¹⁸ Jñà xítä judío kiskònanguí-lä Jesús, kitsò-lä:
—¿Mé kjoxkón xi okoò-nájen nga tjín-lè kjotíxoma it'aà ts'e kjoä xi 'nì?

¹⁹ Kìlchja Jesús kitsò-lä:
—Tikixàña ingo jè, 'an, jàn náchrjein kíndàyà ijngò k'a-na.

²⁰ Kitsò jñà xítä judío:
—Ingo jè ichán joòn nó kisindaà-ne, koa ji, ¿a tà jàn náchrjein kíndaà xitsé ijngò k'a-ne?

²¹ Tænga jè ingo xi kisikaxki Jesús, jè yijo-lä xi okitsò-lä.

²² K'ẽ nga jye jaáya-lä Jesús nga k'en, k'ẽé tsibítsjeèn-lä jñà xítä xi kota'yàt'aà-lä 'én xi okitsò.

K'ee kòkjeíñ-laq koni s'ín táchja Xojon-laq Nainá ko'én xi kiichjá Jesús.

Jesús, kós'ín ma ndaá beè iníma-laq ngats'iì xítá

²³ Jesús k'e nga tsibijna s'eí Paxko ján Jerusalén, kjin xítá kòkjeíñ-laq it'aà ts'e k'e nga kijtseè kjoxkón xi kis'iìn.

²⁴ Tánga Jesús mitsà nguì ndaà tíngoò ikon it'aà ts'e xítá koi, nga jyeé beèxkon yije xítá.

²⁵ Jesús mìkiì mochjeén-laq nga kj'ejí xítá okitsó-laq kó s'ín jñà xítá; jè, jyeé beè iníma-laq xítá kós'ín síkítsjeèn.

3

K'è nga jè Jesús tsohókó Nicodemo

¹ Tsibijna jngoo xítá fariseo xi tikoá xítá ítjòn tsibijna it'aà ts'e xítá judío; Nicodemo kí'mì.

² Jngoo k'a j'iikón Jesús k'e nga jñò, kitsò-laq:

—Maestro, 'ya-nájen nga jè Nainá kisikasén-lè mé-ne kókoya-nájen. Nga jngoo xítá xi mitsà Nainá tijnako, mìkiì komala s'iin kjoxkón xi ji'nì.

³ Jesús kitsò-laq:

—Xi nguì okixi, k'oqá xan-lè, jè xítá xi mìkiì jts'ín xítse ijngoo k'a-ne, mìkiì skoe kó s'ín otíxoma Nainá.

⁴ Nicodemo kiskònangui, kitsò:

—¿Kós'ín komá jts'ín xítse ijngoo k'a xítá xi jye kóchíngá? Ni itsé komá kjoahas'en ijngoo k'a indso'bá nea-laq nga jts'ín ijngoo k'a.

⁵ Kiichjá Jesús kitsò:

—Xi nguì okixi, k'oqá xan-lè, jè xi mì it'aà ts'e nandá ko Iníma Tsjeè-laq Nainá jts'ín-ne, mìkiì komá kjoahas'en-jiìn ñanda tíhotíxoma Nainá.

6 Jè xi ts'iìn it'aà ts'e xítá, xítá-né. Koä jè xi ts'iìn it'aà ts'e Injimá Tsjeè-lä Nainá, injimá-né.

7 Kì maxkón-lè koni s'ín tìxan-lè: "Mochjeén-né nga jts'ín xítse ijngoo k'a-ne jñà xítá."

8 Jè tjo 'ba-né nítá ñánda-ne; na'yà-la nga one. Tanga mìkil 'ya-la ñánda nchrobá-ne, tíkoä mìkiì 'ya-la ñánda fì. K'oqá tís'ín ma yije ngats'iì xi it'aà ts'e Injimá Tsjeè-lä Nainá ts'iìn-ne.

9 K'ëé kitsò Nicodemo:

—¿Kós'ín ma-ne nga k'oqas'ín kóma-ne kjoä koi?

10 Jesús kitsò-lä:

—Ngaji, maestro tijni ts'e xítá naxandá Israel. ¿Mé-ne mìkiì tíjiìn-lè kjoä koi?

11 Xi nguì okixi, k'oqá xan-lè: Jè kjoä xi ma-najen, k'oqá s'ín nokjoà-jen; xi jye kina'yà-jen, k'oqá s'ín bènojmí-jen. Jñò, mìkiì mokjeiín-nò 'én-najen.

12 K'e nga benojmí-nò kjoä xi tjín isò'nde, mìkiì mokjeiín-nò. ¿A kokjeiín-nò tsà kéènojmí-nò kjoä xi tjín ján ngajmiì?

13 'Nì saà jngoo xítá xi jye kiùmijìn ján ngajmiì; tà jè Ki'ndí-lä Xítá xi ngajmiì tijna nga yá itjojen-ne.

14 Koni s'ín kis'iìn Moisés nga kiskímiì'nga yá xi tjoót'aà ye kicha bronce yá i'nde it'aà xìn ñánda kixì choòn, k'oqá tís'ín tjínè-lä jè Ki'ndí-lä Xítá nga tjámiitjen-t'aà jè yá,

15 mé-ne ngats'iì xítá xi kokjeiín-lä it'aà ts'e, mìkiì chija, s'ëé-lä kjoäbinachon nítá kjé-ne.

16 'Nainá 'ñó tsatoó kjòtsjakeè xítá isò'nde nga kitsjaà Ki'ndí-lä xi tajngoò ma-ne, mé-ne ngats'iì xítá xi mokjeiín-lä it'aà ts'e, mìkiì chija; s'ëé-lä kjoäbinachon nítá kjé-ne.

¹⁷ Nainá mìtsà koi xá kisìkasén-ne Ki'ndí-lä nga kjo'in kojìnè-lä xítä isò'nde; koií xá kisìkasén-ne nga kochrrekàjiùn kjo'in xítä kjoaq ts'e jé-lä.

¹⁸ Jè xi mokjeiín-lä it'aà ts'e Ki'ndí-lä Nainá, mìtsà kjo'in sinè-lä xi kjoaq ts'e jé-lä, tånga jè xi mìkiù mokjeiín-lä jyeé kjo'in tjínè-lä, koií kjoaq-lä nga mìkiù mokjeiín-lä it'aà ts'e Ki'ndí-lä Nainá xi tajngoò ma-ne.

¹⁹ Jñà xítä xi mìkiù mokjeiín-lä, jyeé kjo'in tjínè-lä, koií kjoaq-lä k'e nga j'iì i isò'nde jè xítä xi j'iìko kjoahiseèn, mìkiù kisaseèn-lä kjoahiseèn; ìsaá ndaà kisaseèn-lä kjoajñò, nga ch'o tjín kjoaq xi nchis'ín.

²⁰ Ngats'iì xítä xi ch'o s'ín, majtikeè kjoahiseèn; mìkiù ya síchrañat'aà ñanda iseèn choòn, mé-ne nga mìkiù jcha-lä kjoaq xi ch'o nchis'ín.

²¹ Tånga jñà xítä xi kjoaq kixi nchis'ín, nchrobá kinchat'aà chrañà-lä ñanda iseèn choòn, mé-ne nga jcha-lä nga ndaà tjín kjoaq xi nchis'ín koni s'ín mejèn-lä Nainá.

Jè Juan, j'iì ítjòn-lä Cristo

²² Nga jye komà kjoaq koi, Jesús kiìko xítä xi kota'yàt'aà-lä ján nangui Judea; yaá tsibitsajna chiba naçhrjein nga kis'iìn bautizar xítä.

²³ Juan tikoaq kis'iìn bautizar xítä ya naçandá Enón, jngoo i'nde xi chrañat'aà-lä ya naçandá Salim, koií kjoaq-lä i'nde jè tjín jchán nandá. Jñà xítä, yaá ijchókon Juan nga komà bautizar.

²⁴ Naçhrjein koi, tikoaq koi, Juan.

²⁵ Jñà xítä xi kota'yàt'aà-lä Juan ko jngoo xítä judío tsohótiya-ne kjotíxoma-lä xítä judío xi xkón tjín kós'ín matsjeèya-ne xítä.

26 Kìì jñà xítä ñánda tíjna Juan, kitsò-lä:

—Maestro, jè xítä xi ijchòkojjí jáñ xijngoaà xajngá nandá Jordán, jè xítä xi jjí kits'ìì 'én it'aà ts'e, i'ndei tikoä tís'in bautizar; saá je fitjingui-lä ngats'ìì xítä.

27 Kìlchjà Juan, kitsò:

—Nímé xi s'e-la xítä tsà mì jè sobà Nainá tsjá-lä.

28 Jñò, ndaà tíjiùn-nò koni s'ín kixan-nò nga mìtsà 'an xi Cristo; 'an-ná xi kinikasén ítjòn-na it'aà ts'e xítä jè.

29 Jè xítä x'in xi sa kòbixan, tíjna chjoón-lä; jè amigo-lä xi kòbixan síjnat'aà chrañà-lä nga tí'nchré-lä koni s'ín tichjà. Tsja jchán ma-lä k'e nga 'nchré-lä xítä xi sa kòbixan. 'An, k'oqá tís'in matsja-na k'e nga 'nchré koni s'ín tís'in xítä jè.

30 Xítä jè, mochjeén-né nga kàtasisjna ítjòn. 'An, kósijna tjingui-ná.

Mé 'én xi tsjá jè xi ngajmiì nchrobá-ne

31 Jè xi nchrobá-ne ngajmiì, jè tíjna ítjòn-la ngats'ìì xítä. Jè xi i isò'nde ts'e, xítä isò'nde-né, ko jñà 'én xi chjà kjoä ts'e isò'nde-né. Tånga jè xi ngajmiì nchrobá-ne, jè tíjna ítjòn-la nítä yá-ne.

32 Jè tsjá 'én mé xi kijtseeè ko mé xi kiì'nchré. Tånga 'én xi tsjá, niyá xi mokjeiín-lä koni s'ín tsò.

33 Tånga jè xítä xi mokjeiín-lä 'én xi chjà, jè tsjá 'én nga Nainá, nguì 'én kixií xi chjà.

34 Xítä xi Nainá kisikasén, 'én-lä Nainá chjà, nga mìkiì fehet'aà koni s'ín síxájiùn inijimä-lä jè nga'ñó xi tjín-lä Inijimä Tsjeè-lä Nainá.

35 Na'èn-ná tsjakeé Ki'ndí-lä; jè kisìngatsja yije nítä mé kjoä-ne.

36 Jè xi mokjeiín-lə koni tsò 'én xi chja Ki'ndí-lə Nainá, tjín-lə kjoabinachon nítə kjé-ne. Ko jè xi mìkiù mokjeiín-lə mìkiù kíjnakon inimá-lə; kjo'in sinè-lə xi kjojti-lə Nainá.

4

Kó komà k'ę nga jè Jesús tsohókə jngòò chjoón samaritana

1 Jesús, kis'enojmí-lə nga jñà xítə fariseo kitsò: Jesús ìsaá kjín xítə tís'ín bautizar mé-ne nga ya skóta'yàt'aà-lə mì k'oq-ne Juan.

2 (Tanga Jesús mìtsà xítə kis'iìn bautizar; tà jñà xítə xi kota'yàt'aà-lə xi kis'iìn bautizar.)

3 K'oqá komà-ne itjojìln-ne nangui Judea; kiì ijngòò k'a-ne nangui Galilea.

4 K'ę nga kiì-ne, kjo'ñó tjín-ne nga ya kjoahato Samaria.

5 Ijchò jngòò naxàndá xi 'mì Sicar, nangui xi chja-ne Samaria, ya chrañat'aà-lə nangui xi kitsjàa kjotjò-lə kjótseeé Jacob jè ki'ndí-lə xi José ki'mì.

6 Yaá tíjna jngòò ngajø nandá xi nei-lə komà Jacob. Jesús jye 'ñó ijta-lə nga tsó'baya ndiyá. Tsibìjnàt'aà jè ngajø nandá nga jyeé kjomeè bijchó nchisen.

7-8 Jñà xítə xi kota'yàt'aà-lə Jesús, tsojmií kiì katse jáñ ijiìn naxàndá, jñà tsojmì xi skine. K'ęé ijchò jngòò chjoón xi ya i'nde-lə Samaria xi ijchòkjaá nandá. Jesús kitsò-la:

—Tjiù itsé-ná nandá xi skia.

9 Jñà xítə judío mìkiù ndaà fikø xítə Samaria. Koií kjoa-lə, jè chjoón kitsò:

—Ngaji xítə judío-né, ko 'an chjoón Samaria-ná. ¿Mé-ne nandá njé-ná?

10 Kììchjá Jesús kitsò-lá:

—Tsà 'ya-lè kjotjò xi tsjá Nainá kó tsà yaxkoin yá-né xi tísíjé-lè nandá, tsà jí sijé-lá nandá, jé tsjá-lè nandá xi síkjínakon-ná.

11 Jé chjoón kitsò:

—Na'èn, nímé kich'í xi kóma kinachrje-ne nandá. Jé ngajo nandá 'ñó nãngá. Ñanda tjín-lè nandá xi síkjínakon-ná.

12 Ngaji, ¿a ísaá tijna ítjòn-lá xítá jchínga-najen Jacob? Jé kitsjaà-najen jé ngajo nandá jé. Jñá xítá jchínga-najen, jí kits'iì nandá, xiti-lá kó cho tjè-lá.

13 Kììchjá Jesús kitsò-lá:

—Nítá yá-ne xi skoí nandá xi i tíbitjo, koxíndá ijngoo k'a-lá.

14 Tanga jé xítá xi skoí nandá xi 'an tsjaà-lá, mì tì kù koxíndá-lá nítá kjé-ne. K'oqá s'ín s'e ijíin iníma-lá koni jngoo ngajo nandá xi tíbitjo nga jé nandá síkjínakon-ne nítá kjé-ne.

15 Jé chjoón kitsò:

—Na'èn, tjii-ná jé nandá xi kó'mì-lá mé-ne nga mì tì kù koxíndá-na tikoá mì tì jí kjojjkaá-na nandá.

16 Jesús kitsò-lá:

—Tinókjoá-lá x'in-lè, nchrobákojj ijndé.

17 Kììchjá jé chjoón kitsò:

—Tsjìn-ná x'in.

Jesús kitsò-lá:

—Okixíí xi si nga tsjìn-lè x'in.

18 Jyeé kò 'on ma x'in-lè xi bijnakojj. Jé xítá xi tijnakojj i'ndeí, mitsà x'in-lè ma. Okixíí xí kasi nga tsjìn-lè x'in.

19 Jé chjoón k'e nga kíì'nchré 'én koi kitsò:

—Na'èn, k'oqá s'ín machiya-na nga jií-là xítä xi chjä ngajo-lä Nainá.

²⁰ Xítä jchínga-najen xi Samaria tsajen, ií nindoò jè kijtseèxkón Nainá. Tängä jñò xi xítä judío 'mì-nò bixón-nó nga tà jáñ Jerusalén jchäxkoán Nainá.

²¹ Jesús kitsò-lä:

—Ngaji chjoón, kàtakjeiín-lè, jyeé nchrobá machraña nachrjein nga jchäxkón Nainá nás'ín mì i kjinchrobà nindoò jè kó ni jáñ onguió Jerusalén.

²² Jñò, xi Samaria tsajòn, mìkiù 'ya yá-né xi yaxkón; tängä ngajen xi xítä judío 'mì-najen, 'ya-najen yá xi yaxkón-jen; nga tje-lä xítä judío kitjokákijiñ jingoò xi kochrjekákijiñ kjo'in xítä.

²³ Jyeé nchrobá nachrjein, kó tijè-ne hora jè, k'e nga jñà xítä xi nguì kixi kjoä nga beèxkón Nainá, kàtakjeiín-né nga kó iníma-lä kó kjoä kixi. Tíkoä jè Na'èn-ná ótsji-né xítä xi k'oqá s'ín mejèn-lä nga skoexkón.

²⁴ Nainá Iníma Tsjeè-né. Jè xítä xi beèxkón, mochjeeén-né nga nguì kó kjoä kixi kó nguì kó iníma-lä kàtakjeiín-né.

²⁵ Jè chjoón, k'eé kitsò:

—'An, be-ná nga sa kjoíí jè Mesías [xi xó siikasén-ne Nainá] jè xi Cristo tsòya-ne; k'e nga jè xi kjoíí keènojmí yiye-najen kjoä koi.

²⁶ Jesús kitsò-lä:

—'An-ná, jè xi tihóko-lè.

²⁷ Tijè-ne hora j'ií-ne xítä xi kota'yàt'aà-lä xi kií katse tsojmì. Ta k'oqá komà-lä nga kijtseè nga chjoón tihóko. Tängä njingoò xítä xi kitsò ikon nga kiskònanguï-lä mé xi tíkjònanguï-lä, o mé 'én xi nchijoó.

28 Jè chjoón, k'ęé kisikjna nisa nandá-lą; kiì ján ijiiñ naxandá nga tsibénojmí yije-lą xitą; kitsò-lą:

29 —Nchrobá, chítsejèn-là jngòò xitą xi k'oqá kàtsò yije-ną kjoqá xi kis'iaàn. Tsà jè-né xi Cristo [xi xó kisikasén-ne Nainá].

30 K'ęé kiì jñà xitą naxandá nga kiì katsejèn-là nánda tijna Jesús.

31 Tik'e-ne jñà xitą xi kota'yàt'aà-lą Jesús, tsibítsi'ba-lą, kitsò-lą:

—Maestro, tichi.

32 Tanya Jesús kitsò:

—An, tjín-na tsojmì xi kókjéen, xi jñò mìkiù yaxkon.

33 Jñà xitą xi kota'yàt'aà-lą kitsò-lą xíkjín:

—¿Yá xi kòfìlkó-lą tsojmì xi skine?

34 Tanya Jesús kitsò:

—Jñà tsojmì xi kínée, jè-né nga sìkitasoàn koni s'ín mejèn-lą jè xi kisikasén-ną ko nga sikjehet'aà xá-lą.

35 Jñò, bixón-nó nga nguì ñijòn sá chija-lą nga sincháxkó tsojmì xi jye tímajchá. An, k'oqá xan-nò: Chítsejèn-là xitą koi; k'oqá ngaya-lą koni tsojmì tjè xi jye kòjchá; jyeé koma sincháxkó.

36 Jè xitą xi bíxkó, machjí-lą, ko jñà tsojmì xi bincháxkó, k'oqá ngaya-lą koni xitą xi s'e-lą kjoabinachon, mé-ne nga jè xi bítje ko xi bincháxkó ngásòn s'e-lą kjotsja.

37 'Én kixi-né xi tsò: "Kj'ejí xitą xi bítje koa kj'ejí xi bíxkó."

38 An, kisikasén-nò nga kinchàxkó tsojmì xi mìtsà jñò kisengui-nò kjo'in. Kj'ejí xi kisixá. Tanya jñò tíhoko-nò nga bíxkó tsojmì tjè-lą.

39 Kjìn jchán xítä Samaria xi ya títsajna naxandá jè kòkjeiín-lä it'aà ts'ë Jesús koni kitsò 'én xi kitsjaà jè chjoón nga kitsò: "K'oqá kàtsò yije-na kjoä xi kis'iaàn."

40 K'ë nga jñà xítä Samaria ijchòkon Jesús ñánda tíjna, tsibítsi'ba-lä nga ya kàtìjnako. Jesús, jò nachrjein tsibijnaqo.

41 Kjìn xita kòkjeiín ìsa-lä it'aà ts'ë Jesús, k'ë nga kiil'nchré-lä 'én xi jè sobà tsibénojmí.

42 Jñà xítä kitsò-lä jè chjoón:
—I'ndei mokjeiín-najen; mìtsà tà koi kjoä-lä koni s'ín ki'mì-nájen. Ngajen sobà kina'yà-lajen; k'oqá s'ín ma-ne nga mokjeiín-najen. Kixií kjoä, jè xi kochrjekàjiún kjo'in kjoä ts'ë jé-lä xítä isò'nde, jè-né xi Cristo [xi xó kisikasén-ne Nainá].

K'ë nga jè Jesús kisindaà jngooò-ne ti xi chì'nda-la xitaxá ítjòn.

43 Xi jye komà jò nachrjein nga tsibijna Samaria, Jesús, itjojiùn ijngooò k'a-ne i'nde jè. Kiì ijngooò k'a-ne nangui Galilea.

44 Jè sobà Jesús kitsò: Nijngoò xítä xi chja ngajo-lä Nainá yaxkón nangui-lä.

45 K'ë nga ijchò ya Galilea, jñà xítä xi ya i'nde-lä, ndaà kiskoétjò, nga jyeé kijtseè jñà kjoä xi kis'iìn jáñ Jerusalén k'ë nga itjo s'eí Paxko. Jñà xítä koi tikoäá kiì-ne k'ë nga itjo s'eí.

46 Jesús ijchò ijngooò k'a jáñ Caná, nangui xi chja-ne Galilea, ñánda kisikjatjìya-lä nandá nga vino kis'iìn. Ya naxandá Capernaum tíjna jngooò chì'nda-la xitaxá ítjòn xi tikoä xá 'nga tjín-lä. 'Nó xk'én ki'ndí-lä.

47 Xítə jè k'ę nga kiì'nchré nga Jesúś ya ijchò Galilea nga inchrobà-ne Judea, kiìkon, tsibítsi'ba-lə nga kàtjì ni'ya-lə, kàtasındaà-ne ki'ndí-lə xi jyeé kjomeè biyaà.

48 Jesúś kitsò-lə:

—Jñò, mìkì mokjeiín-nò k'ę nga tsà mìkì jchaa kjoxkón ko kjoa xi okó kjoa jeya-lə Nainá.

49 Jè xítə chí'nda ítjòn kitsò-lə Jesúś:

—Na'én, t'iin kjondaà, nítón nchroboí nga tijk'eè biyaà ki'ndí-na.

50 Jesúś kitsò-lə:

—T'in-ne ni'ya-lè. Ki'ndí-lè jyeé ndaà tíjna-ne.

Xítə jè kòkjeiín-lə 'én xi kitsò-lə Jesúś. Ikjoàn kiì-ne ni'ya-lə.

51 K'ę nga jye kjomeè bijchó-ne ni'ya-lə, xítə chí'nda-la kiìkjaá indiaà, kitsò-lə:

—Ki'ndí-lè jyeé ndaà tíjna-ne.

52 Xítə jè, kiskònanguí-lə chí'nda-lə:

—¿Mé hora kjoxan-lə ch'in 'ndí xi tjín-lə?

Kitsò xítə chí'nda-lə:

—Ngojñā xi jngoo-lə kjondaà-ne.

53 Jè na'én-lə ti xi xk'én, kisijiìn-lə nga tijk'eè hora k'ę nga kitsò-lə Jesúś: “Ki'ndí-lè jyeé ndaà tíjna-ne.” Xítə jè ko ngats'iì xítə xi títsajna ni'ya-lə, jyeé ndaà tijk'eè hora k'ę nga kitsò-lə Jesúś.

54 Jè xi ma-ne jò kjoxkón xi kis'iìn Jesúś k'ę nga inchrobà-ne Judea nga j'ìì-ne ya Galilea.

5

Kó kitsò xítə k'ę nga Jesúś kisındaà jngoo-ne xítə xi mìkì ma fi jè nachrjein nìkjáya

¹ K'è nga jye k'oas'ín komà kjoa koi, nga komà iskan, jñà xítá judío tsibíjna jngoo s'eí jáñ Jerusalén. Jesús kii ijngoo k'a jáñ Jerusalén.

² Ya Jerusalén tíjna jngoo chrjó nandá xi 'mì Betedsa nga 'én hebreo. 'On ma nguitjoa xi tjín-la. Yaá tíjna chrañat'aà-la xotjoa ts'e orrè.

³ Ya nguitjoa-la kjìn xítá xk'én kjiyijòngui: xi mìkiì tsején-la, xi tsá'yá kjoàn, xi mìkiì ma síkjaniyá. Ngats'iì xítá koi nchikoña-la k'è nga sítiya-la nandá xi 'ncha jè chrjó.

⁴ Jngoo àkjale-la Nainá xi tà kjé tà kjé bitjoen-ne nga sítiya-la nandá. Jè xítá xk'én xi fahas'en-jiùn ítjòn nandá, k'è nga jye jtìya-la, nitoón mandaà-ne nitá mé ch'in xi tjín-la.

⁵ Ya kijnajiùn jngoo xítá xi jye tjín-la kaàn chrj'oón jáñ nó nga xk'én.

⁶ Jesús, k'è nga kijtseèxkon nga ya kijna, kisi-jiùn-la nga jyeé 'ñó kjòtseé xk'én. Kitsò-la:

—¿A mejèn-lè kondaà-ne?

⁷ Jè xítá xk'én, kitsò:

—Na'én, mì yá xi síchját'aà-na nga kinís'en-jiùn-na k'è jtìya-la nandá. 'An, k'è nga mejèn-na fahas'en-jñà, kj'ejí xítá síkijne-na nga fahas'en-jiùn ítjòn.

⁸ Jesús kitsò-la:

—Tisítjiin, chjoí nijñaà-lè, titjájmiì.

⁹ Xítá jè nitoón kjònndaà-ne, kiskoé-ne nijñaà-la, komà tsajmeè-ne. Nàchrjein jè, nàchrjein nìkjáya-né.

¹⁰ Jñà xítá judío kitsò-la jè xítá xi kjònndaà-ne:

—Nàchrjein i'ndeí, nàchrjein nìkjáya-né. Mìkiì tjí'nde-lè nga kíkoíi nijñaà-lè.

11 Xítá jè kitsò:

—Jè xítá xi kàsındaà-ná, jè sobà xi kokàtsò-na:
“Chjoí nijñaà-lè, titjájmiì.”

12 Jñà xítá koi kiskònangui-lá, kitsò-lá:

—¿Yá-né xi okàtsò-lè: “Chjoí nijñaà-lè, titjájmiì”?

13 Jè xítá xi jyeé kjònndaà-ne mìkiì beèxkon yá
xítá-ne xi kisindaà-ne nga jè Jesú s jyeé xìn kíì nga
itjokàjiùn-lá xítá xi kjìn ma-ne xi ya títsajna.

14 Xi komà iskan, Jesú s kisatiikjoò ljngoò k'a xítá
jè ya iya ingo, kitsò-lá:

—Jyeé kòmandaà-ne; tanga kí ti jé binchaàtsji-ne,
mé-ne nga mì ìsa ch'o tjín kjoá xi komat'in.

15 Xítá jè kiìkon jñà xítá judío, tsibénojmí-lá nga
jè Jesú s xi kisindaà-ne.

16 Jñà xítá judío kiìtjingui kondrà-lá Jesú s,
mejèn-lá sjìk'en koií kjoá-lá nga k'oás'ín s'ín k'e
nga nachrjein nìkjáya.

17 Tanga Jesú s kitsò-lá:

—Na'èn-ná skanda nachrjein i'ndeí k'oáá tjín xá
xi tís'ín, tikoáá 'an k'oáá tís'ín tís'iaàn.

18 K'oáá ma-ne jñà xítá judío ìsaá 'ñó ndaà
kiìtjingui kondrà-lá Jesú s nga mejèn-lá sjìk'en.
Mitsà tà koií kjoá-lá nga mìkiì beèxkón nachrjein
nìkjáya, tikoáá koií-né nga jè Jesú s Na'èn-ná tsò-lá
Nainá. K'oáá s'ín tísíngásòn-kjoò yijo-lá koní Nainá
nga k'oáá tsò.

19 Jesú s kitsò-lá:

—Xi ngui okixí xi xan-nò, 'an xi Ki'ndí-lá Nainá
ní mé kjoá xi s'iaàn xi tà kjohítsjeèn ts'an. Tà koií
kjoá s'iaàn xi be koní s'ín Na'èn-ná. Ngats'iì kjoá xi
s'ín Na'èn-ná, 'an xi Ki'ndí ma, k'oáá tís'ín s'iaàn.

20 Jè xi Na'èn-nà ma, 'ñó tsjakeè-na nga Ki'ndí-là tsò-na; okó yije-nà mé xi s'iaàn. Kokò-ìsa-na kjoa xi ìsà 'ñó xkón tjín, mé-ne jñò, k'ë nga jchaa, ìsà 'ñó ndaà koxkón-nò.

21 Koni s'ín s'ín Nainá nga síkjaáya-là mik'en kó síkítsajnakon iníma-là nítà kjé-ne, 'an xi Ki'ndí-là ma, k'oáá tjs'ín tsjaà-là kjoabinachon yá-né xi mejèn-na nga tsjaà-là.

22 Jè xi Na'èn-nà ma, mìtsà jè bíndaàjììn-là xítà, 'an-ná xi Ki'ndí-là ma kisìngatsja yije-na kjotíxoma nga koma kíndaàjììn-là xítà,

23 mé-nè ngats'iì xítà skoëxkón-na nga Ki'ndí-là ma koni s'ín beèxkón Na'èn-nà. Jè xi mìkiì beèxkón-na nga Ki'ndí-là ma, tikoáá mìkiì beèxkón Na'èn-nà nga jè kisikasén-na.

24 'Xi nguì okixi, k'oáá xan-nò: Jè xi 'nchré 'én-nà koni s'ín chjà, tikoá mokjeiín-là it'aà ts'e xi kisikasén-nà, tjín-la kjoabinachon nítà kjé-ne. Mìtsà kjo'in sijnè-là, jyeé itjokàjììn kjo'in ts'e kjoa biyaà, jyeé tíjnakan iníma-là it'aà ts'e Nainá.

25 Xi nguì okixi xi xan-nò: Nchrobá nàchrjein, tijè-ne hora jè, k'ë nga jñà mik'en kji'nchré jtà-nà xi Ki'ndí-là Nainá ma; jñà xi kji'nchré jtà-nà, kítsajnakon-né.

26 Jè Na'èn-nà, tijè-ne xi kjoabinachon; kó 'an xi Ki'ndí-là ma, k'oáá tjs'ín kitsjaà-na nga tì'an-na xi kjoabinachon.

27 Tikoáá kitsjaà-na kjotíxoma nga 'an kíndaàjììn-là xítà, nga 'an-ná xi Ki'ndí-là Xítà xan-là yijo-nà.

28 Kì maxkón-nò 'én koi, kijchò nàchrjein k'ë nga ngats'iì xítà xi títsajnak'en jáñ ínchibá mik'en

kji'ncchré-lə jta-na.

²⁹ Kosítjen ijngoo k'a-ne ya ngajo mik'en. Jñà xítə xi ndaà kis'iìn, kjoáyá-la nga s'e-lə kjoabinachon, tānga jñà xítə xi ch'o kis'iìn, kjoáyá-la nga s'e-lə kjo'in.

Yá xi tsjá 'én it'aà ts'e Jesús

³⁰ Jesús kitsò:

—'An, nì mé xi s'iaàn xi ta kjoahítsjeèn ts'ān. K'oqá s'in bindaàjñaa koni s'in tsò-na Nā'èn-na. Kixií bindaàjñaa; mìtsà k'oqas'ín s'iaàn koni s'in mejèn-na. K'oqá s'in s'iaàn koni s'in mejèn-la Nā'èn-na xi kisikasén-na.

³¹ Tsà tij'an tsjaà-na 'én xi it'aà ts'ān, 'én xi tsjaà, jñò kixón-nò: "Nì mé chjí-la."

³² Tānga tjín jngoo xi kj'eijí xi tsjá 'én xi it'aà ts'ān, be-ná nga jé 'én xi tsjá it'aà ts'ān, ngui 'én kixi-né.

³³ Jñò kinikasén-la xítə Juan nga kiskònangui-la. Jè Juan, kitsjaà kixi 'én xi it'aà ts'ān.

³⁴ Mìtsà kjo'ñó tjínè-la nga kj'eijí xítə tsjá 'én xi it'aà ts'ān, koií k'oq xan-nò mé-ne nga kitjokàjñò kjo'in kjoq ts'e jé.

³⁵ Juan k'oqas'ín ngaya-la koni jngoo ni'ín xi titi nga sikhiseèn, tānga jñò tà chiba naçhrjein kinitsjakoo kjoq iseèn-la.

³⁶ Jè xá xi tis'iaàn, isá 'ñó ts'e chjí-la mì k'oq-ne koni 'én xi kitsjaà Juan, nga jè Nā'èn-na kitsjaà-na nga sìkitasoàn; tijè-ne xá xi tis'iaàn okó it'aà ts'ān nga kixi kjoq nga jè Nā'èn-na kisikasén-na.

³⁷ Jè Nā'èn-na xi kisikasén-na, tsjá 'én xi it'aà ts'ān. Jñò, kj'eè kii na'yà-la jta-la, nì mìkiì yaxkon kó kji isén-la;

38 t_ík_oqá jé 'én-l_a mìkìì fahas'en-jiùn inimá-nò. Jé xi Nainá kisìkasén, mìkìì mokjeiín-nò it'aà ts'e.

39 Ndaà binchaàtsjijñò Xojon-l_a Nainá nga k'oas'íñ nìkítsjeèn nga y_a sakó-nò kjoabinachon nit_a kjé-né. Jé Xojon-l_a Nainá, tsjá 'én xi it'aà ts'ān,

40 t_ang_a jñò, mìkìì sasén-nò nga nchrobátj_ingui-ná, mé-ne nga s'e-nò kjoabinachon koi.

41 'Mìtsà koi kjoq otsjià nga jeya siìkíjna-na x_ita.

42 T_ang_a 'ān, beèxkoòn-nò, nga jñò, mìkìì matsjacha Nainá nga k_o inimá-nò.

43 'An, it'aà ts'e N_a'èn-na j'i-na; jñò majìn-nò nga chjoétjò-ná. T_ang_a tsà kj'eii x_ita kjojí xi ta kjotsja ts'e kjojí-ne, isaqá-là nít_on chjoétjò.

44 Jñò, ¿kós'íñ koma kokjeiín-nò? Nga tà jé binchaàtsjioò nga ndaà k_itsajnaà nga nguixkon x_ita, k_o mìtsà jé binchaàtsjioò nga ndaà k_itsajnaà nga nguixkon Nainá xi tà jngò ma.

45 Kì k'o_a s'íñ nìkítsjeèn nga 'ān tsjat'in-nò 'én nga nguixkon N_a'èn-na. Jé xi tsjat'in-nò 'én, t_ijè-ne Moisés xi jé ma'ñót'aà takòn.

46 Jñò, tsà mokjeiín-nò koni s'íñ kiskìì Moisés, t_ík_oqá k_okjeiín-nò it'aà ts'ān nga jé Moisés it'aà ts'aán kiìchj_a nga kiskìì.

47 Tsà mìkìì mokjeiín-nò koni s'íñ kiskìì Moisés, ¿kós'íñ k_okjeiín-nò 'én-na xi benojmí-nò?

6

*Kó kis'iùn Jesú_s nga 'òn jmìì x_ita kisìkjèn
(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17)*

¹ Nga jye komà kjoaq̄ koi, Jesús kiì ján xijngoaà ndáchikon Galilea, xi t̄ikoaq̄ Tiberias 'mì.

² 'Ñó kjìn x̄itaₖ kiùtj̄ngui-l̄a nga jye kijtseè kjoqxkón ndaà xi s'ín nga síndaà-ne x̄itaₖ xk'én.

³ Jesús k'eeé kiùmijin-jno jngoò nindoò, yaá tsibìjna ko x̄itaₖ xi kota'yàt'aà-l̄a.

⁴ Jyeé tímachrañà s'eí Paxk̄o ts'e x̄itaₖ judío.

⁵ Jesús, k'ē nga kiskoòtsejèn, kijtseè nga 'ñó kjìn ma x̄itaₖ tjíma tj̄ngui-l̄a, kitsò-l̄a Felipe:

—¿Ñanda kindá-lá tsojmì xi kokjen x̄itaₖ koi?

⁶ Tà k'oqá kitsò-l̄a, tà jè xi mejèn-l̄a nga skoë kó kitso Felipe. Jesús, jyeé t̄íjiñ-l̄a mé kjoaq̄ xi s'jin.

⁷ Felipe kitsò:

—Nas'ín jò-la sìndo nàchrjein tjín-ne chjí-lá x̄itaₖ, mì-la kiì kichìya-l̄a nga ̄tsé ̄tsé skinè ngats'iì x̄itaₖ koi.

⁸ Kiìchj̄a Andrés xi t̄ikoaq̄ x̄itaₖ xi ya kota'yàt'aà-l̄a Jesús xi 'ndse ma Simón Pedro, kitsò:

⁹ —I t̄íjna jngoò ti xi 'ya 'on inchrajín ts'e cebada ko jò ma t̄in xi 'ya, t̄anga mì-la kiì kichìya-l̄a nga 'ñó kjìn ma-ne x̄itaₖ.

¹⁰ Jesús kitsò-l̄a:

—Kot̄in-l̄a jñà x̄itaₖ, kàtìtsajna yije.

I'nde jè 'ñó tjín xk̄a ijñá. Jñà x̄itaₖ xi tsibìtsajna, ma-l̄a tsà 'on jmiì xi ngui x̄itaₖ x'in.

¹¹ Jesús, kiskoé inchrajín, kitsjaà-l̄a kjondaà Nainá, ikjoàn kitsjaà-l̄a jñà x̄itaₖ-l̄a. K'eeé kisika'bí-l̄a jñà x̄itaₖ xi t̄itsajna. K'oq̄ t̄is'ín kisiko jñà t̄in, kiskine nītaₖ kó kji mejèn-l̄a nga jngoò ijngoò.

¹² K'ē nga jye kjòskiì yije x̄itaₖ, Jesús kitsò-l̄a jñà x̄itaₖ xi kota'yàt'aà-l̄a:

—Tíxkó yije-nò xi kaningui-ne, mé-ne nga mì kíts'ón-ne.

¹³ Jñà xítä-lä tsibíxkó-ne inchrajín xi tsiningui-ne. Nguì tejò nísiyá komà, k'ë nga jye tsakjèn yije xítä.

¹⁴ Jñà xítä, k'ë nga jye kijtseè kjoxkón ndaà xi kis'iìn Jesús, kitsò-lä xíkjín:

—Kixíí-la kjoä, jè-la xítä jè xi chjä ngajo-lä Nainá, xi tjínè-lä nga kjoíí ijsò'nde.

¹⁵ Tånga Jesús, tijk'ëé kijtseèya-lä nga jñà xítä mejèn-lä kjo'ñó kiikö nga xitaxá ítjòn siikjína; ijngoò k'a kiimjìn-jno nindoò nga tà tajngòò tsibijna.

K'ë nga tsajmeèsòn ndáchikon Jesús

(Mateo 14:22-27; Marcos 6:45-52)

¹⁶ K'ë nga jye kójñò, xítä xi kota'yàt'aà-lä Jesús inchrohòjen ijngoò k'a-ne ñánda kijna ndáchikon.

¹⁷ Jahas'en jngoò chitso, kiisòn-ndá nga kíi jáñ naxàndá Capernaum. Jyeé 'ñó kójñò, Jesús mikií xátí j'íi tjingui-lä jñà xítä-lä.

¹⁸ Ya ijùn ndáchikon j'íi jngoò tjoxkón xi 'ñó jchán ts'a. Jè ndáchikon tsibíts'íä nga kiskì'nga.

¹⁹ K'ë nga jye tjín-lä tsà 'òn kò tsà joòn jmiì metro nga tjímajíin nandá, kijtseè nga jè Jesús tsóbasòn ndáchikon. Tífi tjingui chrañà-lä jè chitso. Jñà xítä tà kitsakjòn-la.

²⁰ K'ëé kiuchjä Jesús, kitsò-lä:

—Kì tsakjoön-jèn, 'an-ná.

²¹ Jñà xítä tsjaá komà-lä, k'ëé kisikas'en chitso. Kò jè chitso nítqoón ijchò ya naxàndá ñánda nchifi.

Mé xi kis'iìn jñà xítä nga tsohótsji Jesús

²² Nga komà nchijòn, jñà xítä xi tsibitsajna jáñ xijngoaà ndáchikon, kijtseè nga tà jngoò chitso

kijna xi kiìkò xítá, tāngá Jesú斯 mìkiì tsejèn jahas'en ya chitso. Tà jñà xítá xi kota'yàt'aà-lá jahas'en nga kiì.

²³ Tāngá ijchò chitso xi kj'eií xi ya inchrobà-ne naxàndá Tiberias; yaá chincha chrañà i'nde ñanda tsakjèn inchrajín xítá xi 'on jmiì ma-ne, k'e nga jè Jesú斯 kitsjaà-lá kjondaà Nainá.

²⁴ Jñà xítá, k'e nga kijtseè nga mì yá tjín Jesú斯 kó xítá xi kota'yàt'aà-lá, k'ee jahas'en jñà chitso koi, kiì kátsji Jesú斯 ján naxàndá Capernaum.

Inchrajín xi tsjá Nainá, jè xi tsjá-lá kjoabinachon xítá

²⁵ Xítá koi, k'e nga jye ijchò ján xijngoaà ndáchikon, yaá kiskaàjiìn Jesú斯 kitsò-lá:

—Maestro, ¿mé nachrjein j'ii ijndé?

²⁶ Kiichjá Jesú斯, kitsò-lá:

—Xi nguì okixi, k'oqá xan-nò, mìtsà koi xá binchaàtsji-ná nga ki'yaà kjozkón-ndaà xi kis'iaàn, koií-né nga kisikjèn-nò skanda kó nga kjòskioò.

²⁷ Kì koi nìxátjiò tsojmì xi fehet'aà. Jè tìxátjiò tsojmì xi síkínakon inima-ná niña kjé-né, jè xi 'an tsjá xi Ki'ndí-lá Xítá xan-lá yijo-ná. Na'en-ná xi Nainá jè kitsjaà-na kjotíxoma kjoá xi s'iaàn.

²⁸ Xítá koi, kiskònangui, kitsò-lá Jesú斯:

—¿Mé xi s'en-jen nga koma sixá-lajen Nainá koni s'ín mejèn-lá jè?

²⁹ Jesú斯 kitsò-lá:

—Xá-lá Nainá, jè-né nga kokjeiín-nò it'aà ts'e xi Nainá kisikasén.

³⁰ Xítá koi, kitsò-lá Jesú斯:

—¿Mé kjozkón ndaà xi kokó-nájén mé-ne k'e nga jcha-jen kokjeiín-najén? ¿Mé xi ma-lé 'ní?

³¹ Jñà xítä jchínga kjìn-nájén tsakjèn inchrajín xi 'mì maná, ján it'aà xìn ñánda nangui kixì choòn. Koni s'ín tjít'aà Xojon-lä Nainá nga tsò: “Inchrájín xi nchrobá-ne ngajmiì kitsjaà-lä nga kisikjèn.”

³² Kìichjä Jesús kitsò-lä:

—Xi ngui òkixi xi xan-nò, mìtsà jè Moisés kitsjaà-nò inchrajín xi ngajmiì inchrobà-ne; jè Na'èn-na xí tsjá-nò xi ngui inchrajín xi ngajmiì nchrobá-ne.

³³ Inchrajín xi tsjá Nainá, jè xi jye itjojen-ne ngajmiì, jè xi tsjá-lä kjoabinachon jñà xítä isò'nde.

³⁴ Xítä koi kitsò:

—Na'èn, kjit'aà nàchrjein tjìì-nájén inchrajín koi.

³⁵ Jesús, kitsò-lä:

—'An-ná inchrajín xi síkjnakon injimä-lä xítä. Jè xi 'an kjinchrobat'aà-na, mì tì kiù kohijò-lä. Jè xi kókjeiín-lä it'aà ts'àn, mì tì kiù koxíndá-lä nítä kjé-ne.

³⁶ Jyeé òkixan-nò, jñò nás'ín titsä'yaà-ná mìkiì mokjeiín-nò.

³⁷ Ngats'ìì xítä xi 'an tsjá-na Na'èn-na, 'aán nchrobát'aà-na; ko jñà xi 'an nchrobát'aà-na mìkiì ochrjengua.

³⁸ 'An, mìtsà koi xá itjojen-na ngajmiì nga k'oas'ín s'iaàn koni s'ín mejèn-na. K'oaa s'ín sìkitasoàn koni s'ín mejèn-lä Na'èn-na xi kisikasén-na.

³⁹ Jè xi mejèn-lä Na'èn-na xi kisikasén-na, nga njingoò xítä chija xi 'an tsjá-na. 'An siìkjaáya-lä it'aà ts'e kjoa biyaà k'e nga kjoehet'aà nàchrjein.

40 Koi xi mejèn-laq jè xi kisìkasén-na: ngats'iì xítá xi skoexkon-na nga Ki'ndí-laq Nainá 'mì-na kó kokjeiín-laq it'aà ts'an, s'eeé-laq kjoäbinachon. 'An siìkjaáya-laq k'ë nga kjoéhet'aà nàchrjein.

41 Jñà xítá judío k'eeé tsibíts'ia nga kiichhajno-laq Jesús, koií kjoä-laq nga kitsò: “An-ná ñinchrajín xi ngajmiì nchrobá-ne.”

42 Kitsò-laq xíkjín:

—¿A mìtsà jè Jesús, xi ti-laq ma José? Yaxkon-ná na'èn-laq kó neä-laq. ¿Mé-ne tsò-ne nga ngajmiì itjojen-ne?

43 K'eeé kitsò Jesús:

—Kiù k'oä's'ín nokjoàjno-ná.

44 Nijngoò xítá xi kóma kjinchrobát'aà-na tsà mìtsà jè Na'èn-ná xi kisìkasén-na kjinchrobàko, mé-ne nga 'an siìkjaáya-laq k'ë nga kjoéhet'aà nàchrjein.

45 Xítá xi kiichhajá ngajo-laq Nainá, k'oäá tsò xojon xi kiskiù nga tsò: “Jè sobà Nainá kókoya yije-laq xítá.” K'oäá s'ín ma-ne nga ngats'iì xítá xi 'nchré-laq Na'èn-ná kó xi machiya-laq it'aà ts'e, 'aan nchrobát'aà-ná.

46 'Ni saá jngooò xítá xi beèxkon Na'èn-ná. Tajngoò jè beèxkon xi Nainá kisìkasén.

47 Xi nguì okixi xi xan-nò: Jè xi kokjeiín-laq it'aà ts'an s'eeé-laq kjoäbinachon nítá kjé-ne.

48 'An-ná ñinchrajín xi síkíjnakon inima-la xita.

49 Jñà xítá jchínga kjìn-nò tsakjèn ñinchrajín xi 'mì maná ya i'nde it'aà xìn ñánda nangui kixì choòn, tanga tákó k'en-né.

50 Jè ñinchrajín xi k'oä xan-nò xi nchrobájen-ne ngajmiì. Kó jè xi kokjen ñinchrajín jè mìkiì kiyá.

51 'An-ná inchrajín xi týnakon xi itjojen-ne ngajmiì. Tsà yá xi kókjen inchrajín jè, s'ee-lá kjoäbinachon nítá kjé-ne. Jè inchrajín xi 'an tsja, jè yijo-na. Koií k'oás'ín tsjaà-na nga 'an kíyátjì-lá xítá isò'nde mé-ne nga kítsajnakon-ne.

52 Jñà xítá judío xki xi ján tsajoóko xíkjín, kitsò:
—¿Kós'ín s'iin nga siìkine-ná yijo-lá?

53 Jesús kitsò-lá:

—Ngui okixíí xi xan-nò. Jñò, tsà mìkiì chjinee yijo-na 'an xi Ki'ndí-lá Xítá xan-lá yijo-na, tíkoá mìkiì s'iøo jní-na, mìkiì s'e-nò kjoäbinachon.

54 Jè xi skiné yijo-na tíkoá skoí jní-na tjín-lá kjoäbinachon nítá kjé-ne. 'An siìkjaáya-lá k'e nga kjoehet'aà nàchrjein.

55 Yijo-na, jè xi kixi kjoá xi ngui yijo xi ma chine; koá jè jní-na jè nandá xi ngui kixi kjoá nga ma 'yò.

56 Jè xi skiné yijo-na koá skoí jní-na, kjit'aà nàchrjein ya kíjnako-na, tíkoá 'an kjit'aà nàchrjein ya týnäkjoökoåa.

57 Na'èn-na xi kisikasén-na, týnakon-né; ko it'aà ts'e-né nga týnäkoan; k'oáá tís'ín tjín jè xi skiné yijo-na, it'aà ts'an kíjnakon-né.

58 Jè inchrajín xi itjojen-ne ngajmiì, mìtsà jè xíkjín inchrajín maná xi tsakjèn xítá jchínga kjiùn-nò; nga komà iskan, xítá xi tsakjèn, k'en-né. Tanga jè xi kokjen inchrajín xi itjojen-ne ngajmiì, s'ee-lá kjoäbinachon nítá kjé-ne.

59 Jesús k'oáá s'ín kiìchja nga tsakóya ya ni'ya ingo sinagoga ya nàxandá Capernaum.

'Én xi tsjá-lá kjoäbinachon iníma-lá xítá

60 Jñà xítá k'e nga kiì'nchré koni s'ín tsakóya Jesús, kjín ma xítá xi kota'yàt'aà-lá xi kitsò:

—Jñà 'én koi, 'ñó 'in tjín. ¿Yá xi kókjeiín-lä?

61 Jesús, k'ë nga kitseèya-lä nga jñà xítä xi kota'yàt'aà-lä ch'o nchijoóya-ne 'én xi tsakóya, kitsò-lä:

—¿'Én koi, a mì sasén-nò?

62 ¿Kós'ín kóma-ne tsà jchä-ná 'an xi Ki'ndí-lä Xita xan-lä yijo-nä nga kjímijìn ijngòò k'a-na ñánda tijnäa nga sa ítjòn?

63 Jè Iníma Tsjeè-lä Nainá xi síkjnakon-ná. Jè yijo-ná nímé chjí-lä. 'Én xi 'an okóya-nò, ts'ëé Iníma Tsjeè-lä Nainá, kó tsjá-lä kjoäbinachon iníma-nò.

64 Tænga jñò tjín i'nga xítä xinguióo xi mìkiù mokjeiín-lä.

Nga jè Jesús jye tíjiìn-lä kóni skanda tàts'en-lä kjoä yá-né xi mìkiù kókjeiín-lä kó yá-né xi siìngatsja it'aà ts'e xítä kondra-lä.

65 Jesús kitsò lsä:

—Koií k'oä's'ín kixan-nò nga nijngoò xítä xi koma kjinchrobàt'aà-nä tsà mìtsà jè Na'èn-nä kjinchrobàkó.

66 Ikjoàñ kjìn jchán xítä xi kota'yàt'aà-lä Jesús xi tjingui-lä tsibíts'iä nga kiì-ne íts'in. Mì tì kiì ya chinchimako-ne.

67 Jesús kitsò-lä jñà xítä-lä xi tejò ma-ne:

—Jñò, ¿a tikoäá mejèn-nò nga onguió?

68 Kìlchjà Simón Pedro, kitsò:

—Na'èn, ¿yá xi onguítjingui-lajen? Ji-né xi tjín-lè 'én xi tsjá kjoäbinachon.

69 Ngajen 'ya-nájen, tikoäá mokjeiín-najen nga ji-né xi Cristo, xi Ki'ndí-lä Nainá xi tíjnakon.

70 Jesús kitsò-lä:

—'An, xó k'oqáá s'ín jaàjiìn-nò nga tejò ma-nò, mé-ne nga kítjáko-ná. Tanga jñò, yaá tijnajiìn jngoo-nò xi xítä neijí tísíxájiìn inímä-la.

⁷¹ Jesúś, jè kiìchjä it'aà ts'e Judas, kí'ndí-lä Simón Iscariote. Nga jè siìngatsja Jesúś it'aà ts'e xítä kondrä-la. Jè Judas, xi yaá itjojiìn xítä-la Jesúś xi tejò ma-ne.

7

Kó kitsò jñà 'ndse Jesúś nga mìkiù kòkjeiín-la it'aà ts'e

¹ K'e nga jye k'oqás'ín komà kjoä koi, Jesúś yaá tsajmeè nangui Galilea. Majìn-lä nga ya kójmeè naxàndá Judea, koií kjoä-la nga jñà xítä judío nchihótsji nga mejèn-lä siìk'en.

² Jyeé nchrobá machrañà s'eí-la xítä judío ts'e Ni'ya Xkä Ijñá.

³ Jñà 'ndse Jesúś kitsò-la:

—Kì tå tsja ií bijni. T'in ján Judea mé-ne jñà xítä xi kota'yàt'aà-lè xi títsajna ján kàteè-lè mé kjoä xi 'nì.

⁴ Tsà k'e mejèn-ná nga skoe-ná xítä mé kjoä xi tí'né, mochjeén-né nga kókó-lá yijo-ná. Ngaji, koni s'ín 'nì, takó-lä yijo-lè ngats'iì xítä isò'nde.

⁵ Koií okitsò-la jñà 'ndse nga mìkiù kòkjeiín-la it'aà ts'e.

⁶ Jesúś kitsò-la:

—Kj'eè kíi bijchó nachrjein-nä, tånga xi it'aà tsajòn ndaà tjín njítä mé nachrjein-ne.

⁷ Jñò, mìkiù majtikeè-nò jñà xítä isò'nde, tånga 'an majtikeé-nä, koií kjoä-la nga 'an benojmí kixi-la nga ch'o tjín kjoä xi s'ín.

8 Tanguió jñò jè s'eí, 'an mìkiì kjián. Kj'eè kiì bijchó nàchrjein-ná.

9 K'ë nga jye okitsò-lá jñà xítá, Jesús yaá tsibijna ya nangui Galilea.

K'ë nga jè Jesús kiì s'eí ts'e ni'ya xka

10 K'ë nga jye kiì s'eí jñà 'ndse Jesús, jè, tikoá kiì 'ma-né. Majin-lá nga xítá skoexkon.

11 Ya ñánda tibitjo s'eí, jñà xítá judío nchihótsji Jesús, kitsò-lá xíkjín:

—Xítá jè, ñánda tíjna.

12 Ngats'iì xítá xi ijchò s'eí, xki xi ján tsajoóya-ne it'aà ts'e Jesús. Tjín xi kitsò: "Xítá ndaà-né." Tikoá tjín xi kitsò: "Majin, naxàndá konachan-lá."

13 Tanga niyá xi kiìchja tsejèn nga nguixkon xítá xi kj'eíí, nga jñà xítá sko-lá xítá judío, tsakjón-lá.

14 K'ë nga jye ijchò osen nga tibitjo s'eí, ijchò Jesús, jahas'en ingo ítjòn, ikjoàn tsakóya-lá xítá.

15 Jñà xítá judío, k'ë nga kijtseeè koni s'ín okóya, tà kjòxkón-lá kitsò-lá xíkjín:

—Xítá jè, ¿kós'ín ma-ne nga ko tà ndaà okóya-ne nga mìtsà xojon kiskoòta'yà?

16 Jesús kitsò-lá:

—Jñà 'én xi 'an okoòya, mìtsà 'én ts'an, ts'e-né jè xi kisikasén-ná.

17 Tsà yá xi mejèn-lá siikitasòn koni s'ín mejèn-lá Nainá, skoe-né jñà 'én xi 'an okoòya tsà it'aà ts'e Nainá nchrobá-ne, o xi tà kjohítsjeèn ts'an-ná.

18 Jngoo xítá xi tà kjohítsjeèn ts'e tísíkjeén nga tichja, tà jè xi mejèn-lá nga jè jchaxkón; tanga jè xítá xi koií kjoá tihótsji nga jè kàtayaxkón jè xi kisikasén, jè-né xi nguì 'én kixi tsjá, mìtsà 'én ndiso chja.

19 'Jñò, ¿a mìtsà kixi kjoaq nga kitjoé-nò kjotíxoma-là Nainá xi jè Moisés kiskiù? Tånga jñò, nijngooxi ma-là sítikasòn. ¿Mé-ne mejèn-nò nga sìk'en-ná?

20 Jñà xítä kitsò:

—¡Neíí-là tíjiìn iníma-lè! ¿Yá-né xi mejèn-là sìk'en-lè?

21 Jesús kiichjä kitsò-lä:

—Jñò, maxkón-nò jingoò kjoaq xi kis'iaàn jè nachrjein níkjáya.

22 Kixií kjoaq, jè Moisés kitsjaà-nò kjotíxoma xi kjoaq ts'e circuncisión. (Tånga kjotíxoma jè, mìtsà ts'e Moisés; it'aà ts'eé xítä jchínga kjiìn-nò inchrobà-ne.) Tånga jñò, nás'in nachrjein níkjáya bítaà chibaá-là xítä x'in kjoaq ts'e circuncisión.

23 Jñò, nga bítaà chibaá-là jñà xítä kjoaq ts'e circuncisión jè nachrjein níkjáya nga majin-nò níjchaànguio kjotíxoma xi kitsjaà-nò Moisés, ¿mé-ne majti-nò nga 'an jingoò k'a ndaà sìndaà-na xítä jè nachrjein níkjáya?

24 Kì k'oqá s'in jchósòn-là koni s'in tsejèn-nò. K'oqá s'in jchósòn-là koni s'in tjín xi nguì kjoaq kixi.

Kós'in bénójmí Jesús ñánda j'iì-ne

25 Tjín i'nga xítä xi Jerusalén ts'e xi kitsò:

—¿A mìtsà jè xítä jè xi ótsji jñá xítä judío nga mejèn-là sìk'en?

26 Chítsejèn-là, tichjajíin osen-là jñà xítä naxandá, niyá xi kó tsò-lä. ¿A jyeé kòkjeiín-là jñà xítaxá nga kixi kjoaq nga jè xi Cristo [xi xo Nainá kisikasén-ne]?

27 Tånga jñá, 'ya-ná ñánda j'iì-ne xítä jè, k'e nga kjoijí Cristo niyá xi skoe ñánda kjoijí-ne.

28 Jesús nga tíhokóya ya nditsin ingo ítjòn, kiì'nchré koni s'ín kitsò jñà xítä. K'eeé 'ñó kiìchja kitsò:

—Jñò, yaxkoón-ná; tíjiìn-nò ñánda j'i-na. Tånga mìtsà tà kjotsja ts'an nga j'iqa. Jè xi kisìkasén-na, jè-né xi ngui kixi kjoa nga Nainá. Jñò, mìkiù yaxkon.

29 Tånga 'an, bexkon-ná. It'aà ts'eeé inchrobà-na nga jè sobà kisìkasén-na.

30 Tijè-ne hora jñà xítä mejèn-lä nga tsobà'ñó Jesús tånga njngoo xi kitsò ikon nga kitsobà'ñó, koi-né nga kj'eè kì bijchó nàchrjein-lä nga kiyá.

31 'Ñó kjìn xítä kòkjeiìn-lä koni kitsò Jesús. Kitsò-lä xíkjín:

—K'e nga kjoíí Cristo, ¿a ìsa kjìn kjoxkón ndaà xi s'ín, koni jè xítä jè? Kixíì-lä kjoa, jè-la xi Cristo.

Kó kitsò Jesús k'e nga jñà xítä fariseo mejèn-la kitsobà'ñó

32 Jñà xítä fariseo kiì'nchré koni s'ín nchijoó jñà xítä it'aà ts'e Jesús. Xítä sko-lä no'miì ko xítä fariseo kisìkasén xítä xi síkindä ingo nga mejèn-la tsobà'ñó Jesús.

33 Jesús kitsò-lä:

—An, tà chibaá nàchrjein kótijnako-nò, ikjoàn kjín ljngoo k'a-na ñánda tíjna xi kisìkasén-na.

34 Jñò, kinchátsji-ná tanga mìkiù sákò-nò nga mìkiù koma konguió ya ñánda kótijnna.

35 Jñà xítä judío, tsibíts'ia nga kiskònangui-la xíkjín kitsò:

—Xítä jè, ¿ñánda kjoí? ¿Mé-ne nga mìkiù koma sákò-ná? ¿A yaá kjiko xítä judío xinguiá xi xìn i'nde títsajna nga jñà xi tåxki xítä kokòya-la?

³⁶ ¿Kó tsòya-ne 'én xi bénójmí nga tsò: "Jñò, kinchátsji-ná t̄anga mìkiì sakò-nò nga mìkiì komá konguió ya ñánda kótijna"?

Jngóò xajngá nandá xi t̄ijnakon

³⁷ Jè nachrjein xi fehet'aà-ne s'eí, Jesús tsasíjna kixi, 'ñó kiichjá, kitsò:

—Tsà yá xi xíndá-lá kàtjanchrobákon-na, kàt'iì nandá.

³⁸ Koni s'ín tichjá Xojon-lá Nainá nga tsò: Jè xi mokjeiín-lá it'aà ts'an sijnajiín iníma-lá koni jngóò xajngá nandá xi mìkiì xiyá xi síkíjnakan xítá.

³⁹ K'e nga okitsò Jesús, it'aà ts'eé Iníma Tsjee-lá Nainá kiichjá nga iskan tjoé-lá jñà xítá xi kokjeiín-lá it'aà ts'e. Nachrjein jè, Iníma Tsjee-lá Nainá kj'eè kii bitjojen nga kj'eè kii fi-ne ngajmiì Jesús nga jchá-lá kjoajeya-lá.

Mé-ne kjòjòya-ne jñà xítá it'aà ts'e Jesús

⁴⁰ Jñà xítá, k'e nga kii'nchré 'én koi, tjín i'nga xi kitsò:

—Kixií kjoa xítá jè, jè-né xi tjínè-lá nga kjoíí nga kichjá ngajo-lá Nainá.

⁴¹ Jñà xítá xi i'nga kitsò:

—Jè-né xi Cristo [xi xó kisikasén-ne Nainá].

Tikoáá tjín i'nga xi kitsò:

—Majìn-la nga jè Cristo, mìtsà nanguí Galilea kjoíí-ne.

⁴² Xojon-lá Nainá k'oáá s'ín tichjá nga jè Cristo, yaá kjinchrobàt'aà-ne tje-lá David, ya naxandá Belén, i'nde-lá David.

⁴³ K'oáá s'ín komà-ne nga kjòjòya jñà xítá xi kjoa ts'e Jesús.

44 Tjín i'nga xítá xi mejèn-lá kitsobà'ñó nga kjíko ndayá, tānga njingoò xi kitsò ikon nga kitsobà'ñó.

Kjoa xi tsohótiya-ne xítá ítjòn-lá no'miì

45 Jñà xítá xi síkindá ingo, inchrobà-ne ñánda títsajna xítá fariseo kó xita sko-la no'miì, kitjánangui-lá, ki'mì-lá:

—¿Mé-ne mìkiì kànchrobákó-nò?

46 Jñà xítá xi síkindá ingo kitsò:

—Ni saá jngoo xítá xi k'oas'ín chja koni s'ín chja xítá jé.

47 Jñà xítá fariseo, kitsò:

—Jñò, ¿a tikoáá kachonachaán-nò?

48 ¿A k'oáá tís'ín mokjeiín-lá xítaxá ítjòn tsaján kó xítá xinguiáá fariseo?

49 Tānga jñà xítá xi tichonachaán-lá nga mìkiì tíjìn-lá kjotíxoma-lá Moisés, tjínè-lá nga kjo'in s'e-la.

50 Nicodemo, jé xi xítá fariseo, xi jñò j'iíkon jngoo k'a Jesús, kitsò-lá:

51 —Kjotíxoma tsaján, mìkiì tsjá'nde nga kjo'in k'oi-lá xita, k'e nga tijk'eè kiì ndaà 'ya-lá mé kjoa xi tjín-lá.

52 Jñà xítá fariseo, kitsò-lá Nicodemo:

—¿A tikoáá yaá nanguí-lé Galilea? Chítayí Xojón-lá Nainá mé-ne nga jchá-ne ni sà jngoo xítá xi chja ngajo-lá Nainá f'ii-ne Galilea.

Chjoón xi kjoa chijngui kis'iìn

53 Tà k'oas'ín kitsjòya-ne xítá, xkj xi ján kiì-ne ni'ya-lá nga jngoo ijngoo.

2 Nga komà nchijòn tajñòyaá j'iì-ne ya ingo ítjòn. Ngats'ìì xítà j'iì tjingui-là Jesús ñánda tújna. K'eé tsibijna nga tsakóya-là jñà xítà.

3 Jñà xítà xi okóya kjomíxoma-là Nainá xi kiskiì Moisés kò xítà fariseo ijchòkò jngoo chjoón xi ki'yat'in-là nga kjoa chijngui tís'ín. Tsasíjna osen ñánda títsajna ngats'ìì xítà;

4 Jñà xítà koi kitsò-là Jesús:

—Maestro, chjoón jè, ndaà kà'yat'in-là nga kjoa chijngui tís'ín.

5 Jè kjomíxoma-là Moisés, k'oqá s'ín tichjà nga jñà íchjín xi k'oqá tjín kjoa xi ótsji ndajoó kiyá-ne. Ngaji, ¿kó si?

6 Jñà xítà koi, koií k'oqás'ín kitsò-là Jesús nga mejèn-là skót'aà, mé-ne koma kohòngui-ne it'aà ts'e xítaxá. Tånga Jesús, tsasiñiat'aà nangui nga kiskiìjno-ne kò jnótsja it'aà nangui.

7 Xítà koi nga siì nchis'ín nga kjònangu, Jesús tsasíjna kixi kitsò-là:

—Jñò, tsà tjín i'nga xítà xinguioo xi tsjìn-là jé, jè kàtínè ítjòn ndajo chjoón jè.

8 Jesús ijngoo k'a tsasiñia nga kiskiìjno isà it'aà nangui.

9 Jñà xítà koi, k'e nga kiì'nchré koni s'ín kitsò Jesús, tà ijngó ijngó kiì-ne, nga kijtseè nga mìkiì ndaà tjín kjomítsjeèn xi kiìchjà, tsibíts'ia-ne xi xítà jchinga, ikjoàn kiì-ne jxti. Tà jè tajngoo Jesús kò chjoón tsibitsajna.

10 Jesús tsasíjna kixi-ne, kijtseè nga mì ti yá xítà tjín-ne. Tà jè tajngoo chjoón síjna. K'eé kitsò-là:

—¿Ñánda títsajna xítà xi óngui-lè? ¿A njingoò xi kohónè-lè kjo'in?

11 Jè chjoón kitsò:

—Na'èn, niyá-jèn.

Jesús kitsò-la:

—Tikoáá 'an, mikiì kìnè-lè kjo'in. T'in-ne ni'ya-lè; kì tì jé binchaàtsji-ne.

Ni'ín xi tsjá kjoabinachon xi sítiseèn-la xítá isò'nde

12 Jesús, ijngóò k'a kiìchjajìùn-la jñà xítá, kitsò-la:

—'An-ná ni'ín xi sítiseèn-la isò'nde. Jè xi 'an fit'aà-na s'eé-la ni'ín xi tsjá kjoabinachon. Mì tì kiì ya kojmejìùn-ne kjoajñò.

13 Jñà xítá fariseo kitsò:

—Ti jií tì'bìì-ne 'én it'aà tsiji. 'Én xi nokjoì, nímé chjí-la.

14 Jesús kiìchjá kitsò-la:

—'Én xi chjà, chjí-la-né, nas'ín tì'an tsjaà-na 'én xi it'aà ts'an. Nga be-ná ñánda j'i-na kó ñánda tìfia. Tanga jñò mikiì 'yaà ñánda j'i-na kó ñánda tìfia.

15 Jñò, tà kjohítsjeèn ts'e xítáá nìkjeén k'e nga jé bìnè-ná. Tanga 'an njngóò xítá bìnè-la jé.

16 Tanga 'an, tsà yá xítá xi konè-la jé, kjoakixí xi s'iaàn. Nga mìtsà tajngóò bìndaàjiaàn, kóó Na'èn-na xi kisìkasén-na bìndaàjiùn-kó-na.

17 Kjotíxoma tsajòn k'oas'ín tichjá nga tsò: K'e nga tsà jò ma-ne xítá xi tsjá 'én, tsà ngásòn tsò ingajò, kixíí kjoä, chjí-la né.

18 Tí'aán-na xi tsjaà 'én it'aà ts'an. Ko tikoáá jè Na'èn-na xi kisìkasén-na tsjá 'én it'aà ts'an.

19 Jñà xítá fariseo, kiskònanguí-la kitsò-la:

—¿Ñánda tijna Na'èn-lè?

Kiìchjá Jesús, kitsò-la:

—Jñò, 'an, mìkiì yaxkon-ná, ni jè Na'èn-ná mìkiì yaxkon. 'An, tsà yaxkon-ná tìkoáá jchäxkon-nò Na'èn-ná.

²⁰ K'ë nga tsakóya jñà 'én koi Jesús, yaá tíjna ya ingo ítjòn ya chrañat'aà-lá i'nde ñánda maxkón ton kjotjò. Nijngoò xítá xi kitsò ikon nga kitsobà'ñó Jesús nga kj'eè kii bijchó nàchrjein-lá nga kiyá.

Mé-ne jñà xítá mìkiì koma kjoí-ne ya ñánda tífi Jesús

²¹ Jesús ijngoò k'a kitsò-lá:

—'An, tífi-ná. Jñò, kinchátsji-ná. Tånga jñò yaá kiyájñoò jé-nò. Ya ñánda 'an tífia, jñò mìkiì koma konguió.

²² Jñà xítá judío kitsò-lá xíkjín:

—¿A tijè sìlk'en-ne yijo-lá? ¿Mé-ne k'oá tsò-ne, nga tsò: Ya ñánda 'an tífia, jñò mìkiì koma konguió?

²³ Jesús kitsò-lá:

—Jñò, jí it'aà nangui tsajòn, tånga 'an jáñ ngajmiì ts'án. Jñò, jí i'nde-nò isò'nde, 'an, mitsà isò'nde i'nde-na.

²⁴ Koiú k'oás'ín kixan-nò nga ya kiyájñoò jé-nò nga mìkiì mokjeiín-nò nga 'an-ná (xi Cristo). Koiú kjoá-lá nga kiyájñoò jé-nò.

²⁵ Xítá judío, kiskònanguí-lá, kitsò-lá:

—¿Yá-ne ngaji?

Jesús kiìchja, kitsò-lá:

—Jyeé okixan-nò nga sa ítjòn yá-ná 'an.

²⁶ It'aà tsajòn, kjín kjoá tjín isá xi 'an kenojmí-nò, ko xi 'an kindaàjiin-ko-nò. Jè xi kisikasén-na ngui 'én kixjí xi chja. Koni s'ín ki'nchrè-lá, k'oáá tjín 'én xi 'an chjàjiìn-lá jñà xítá isò'nde.

27 Tānga jñà xità judío mìkiì kjòch*ya*-la tsà it'aà ts'e Nā'èn-ná xi Nainá tichja Jesús.

28 Jesús kitsò-la:

—Jñò, k'e nga chjímiì'nga-ná 'an xi Ki'ndí-la Xità xan-la yijo-na, k'é koch*ya*-nò nga 'an-ná [xi Cristo]. Nimé kjoa xi s'iaàn xi ta kjohítsjeèn ts'an. K'oas'ín chja koni s'ín tsakóya-na xi Nā'èn ma.

29 Je xi kisikasén-na jí tíjnako-na. Mìkiì síkíjna tajngooo-na Nā'èn-na. Koií kjoa-la nga kjit'aà nachrjein sìkitasoàn koni s'ín sasén-la je.

30 Jesús, k'e nga kiichja 'én koi, kjìn jchán xità kòkjeiín-la it'aà ts'e.

Je kjoa kixi sìkítsajnandeijí-ná xi kjoa ts'e je-ná

31 Jesús kitsò-la jñà xità judío xi kòkjeiín-la it'aà ts'e:

—Tsà kixi sìkitasòn 'én-na xi okooya-nò, jñò-nò xi nguì kixi kjoa nga 'an kota'yat'aà-na.

32 Jchaxkoon xi kjoa kixi, koa je kjoa kixi sìkítsajnandeijí-nò.

33 Kiichja xità judío, kitsò:

—Ngajen, xità tje-la Abraham-nájen. Ni saá jngoò xità xi kjeí sìkítsajna'ñó-najen. Ngaji, ¿mé-ne k'oa si-ne nga kitsajnandeijí-najen?

34 Jesús kitsò-la:

—Nguì kjoa kixi xi xan-nò, ngats'iì xità xi je ótsji, yaá titsajna'ñó it'aà ts'e je-la, k'oa ngaya-la koni jngoò xità chi'nda xi tijna'ñó-la nei-la.

35 Jngoò xità xi chi'nda tijna, mìkiì tjí'nde-la nga ya kíjna kjit'aà ya ni'ya ñánda síxá. Tānga jngoò xi ki'ndí ma, tjí'ndeé-la nga kjit'aà nachrjein ya kíjna ya ni'ya-la nā'èn-la.

36 K'oqá ma-ne, tsà jè Ki'ndí-lä Nainá sjìkíjnandeí-nò, ngui kixií kjoä nga jñò, kítsajnandeí-nó.

37 'An, be-ná nga tje-lä Abraham-nò; tænga jñò mejèn-nò nga sìk'en-ná, koi-né nga mìkiì mok-jeiín-nò 'én-na xi chjà.

38 'An, k'oqá s'ín chjà koni s'ín tjín xi kijtseè k'e nga tìsa tìjnakoqa Ná'èn-na. Jñò, k'oqá tìs'ín 'nè koni s'ín kina'yà-là na'èn-nò.

Yá-né xi na'èn-lä ma xítä xi chjako Jesús

39 Jñà xítä judío kitsò:

—Jè tje-najen, yaá inchrobà't'aà-ne ts'e Abraham. Jè na'èn-jchá kjìln-najen.

Jesús kiìchjä kitsò-lä:

—Tsà kixi kjoä nga ixti-lä Abraham 'mì-nò, k'oqá s'ín s'een koni s'ín kis'iìn Abraham.

40 'An, nás'ín jye k'oqas'ín tsibenojmí kixi-nò, nga Nainá kitsjaà-na 'én xi chjà, jñò mejèn-nò nga sìk'en-ná. Abraham mì k'oqá kis'iìn.

41 Jñò, k'oqas'ín 'nè koni s'ín na'èn-nò.

Jñà xítä judío kitsò:

—Ngajen, mìtsà kjoä chijngui kits'iìn-jiìn-jen. Tajngoò jè Ná'èn-najen, jè Nainá.

42 Jesús kiìchjä, kitsò-lä:

—Tsà kixi kjoä nga jè na'èn-nò Nainá, 'an tjòchaá-la s'én-ná nga it'aà ts'e Nainá inchrobà-na; mìtsà tà kjotsja ts'an nga j'iaa; Nainá kisìkasén-na.

43 ¿Mé-ne mìkiì machiya-nò 'én-na xi chjako-nò? Koií-né nga mìkiì ma-nò na'yàñjon.

44 Ná'èn-nò, jè xítä neii, jè nokjoà-nò. K'oqá s'ín 'nè koni s'ín mejèn-lä na'èn-nò. Jè xi ma-lä sík'en xítä kóni nga tìsa tåts'en-lä kjoä. Mìtsà kjoä kixi s'ín

nga tsjìn-là kjoaq kixi. K'e nga chja 'én ndiso, k'oqá tsò koni s'ín tjín iníma-là nga ngui xítä ndiso-né. Jè na'én-là ts'e 'én ndiso.

⁴⁵ Tanga 'an, 'én kixi benojmí-nò; koií kjoaq-là jñò, mìkiù mokjeiín-nò.

⁴⁶ ¿Yá xítä xinguioo xi koma-là kokò mé jé xi tjín-na? K'e nga chjako-nò, ngui 'én kixi chja, ko ¿mé-ne mìkiù mokjeiín-nò?

⁴⁷ Jè xi xítä-là Nainá, 'én-là Nainá 'nchré. Tanga jñò, nga mìkiù na'yà, koií-né nga mìtsà xítä-là Nainá 'mì-nò.

Jñà kjoaq xi tsohótiya-ne Jesús ko xítä judío

⁴⁸ Jñà xítä judío kiìchja, kitsò-là Jesús:

—Ngajen, koií kjoaq-là k'oqas'ín 'mì-lèjen: ji, xítä Samaria-né, iníma ch'o-là neijí tíjiùn iníma-lè.

⁴⁹ Kiìchja Jesús kitsò-là:

—'An, mìtsà iníma ch'o-là neijí tíjiùn iníma-nà. Jè kjoaq xi tís'iaàn, jè-né nga bexkoán Na'én-na. Tanga jñò mìkiù yaxkón-ná. Tà saá nachrjengui-ná.

⁵⁰ Mìtsà jè kjoaq tihotsjià nga jeya siìkíjna yijo-nà. Tíjna jngoo xi tíkosòn-là, jè-né xi jeya síkíjna-na.

⁵¹ Nguí 'én kixi xi chjako-nò, jè xi síkitasòn 'én-nà koni s'ín xan-nò, mìkiù kiyá niqtä kjé-ne.

⁵² Xítä judío kiìchja, kitsò:

—I'ndeí jyeé 'ya-jen nga iníma ch'o-là neijí tíjiùn iníma-lè. Abraham ko ngats'iì xítä xi kiìchja ngajo-là Nainá kjótseé, k'en-né. Tanga ji si-né: "Jè xi síkitasòn 'én-nà koni s'ín xan-nò, mìkiù kiyá."

⁵³ Ngají, ¿a lsá tíjna ítjoìn a mì k'oq-ne koni jè Na'én-najen Abraham? K'en-né. Ko ngats'iì xítä xi kiìchjaya ngajo-là Nainá tikoqá k'en-né. ¿Yá-ne ji nga tiji tinachrjeé jeya-ne yijo-lè?

54 Kiìchjá Jesús kitsò-lá:

—Tsà tì'an jeya síkjína-na yijo-ná, nímé chjí-lá. Jè xi jeya síkjína-na, jè Ná'en-ná xi Nainá 'mì-lá.

55 Jñò mìkiì yaxkon Nainá, tànga 'an beèxkon-ná. Tsà xán-nò mìkiì bexkoan, xítá ndiso koma koni jñò nga xítá ndiso-nò. 'An, bexkon-ná koa sikitason-ná 'én-lá.

56 Xítá jchíngá-nò Abraham, tsjaá komà-lá nga mejèn-lá skoexkon náchrjein-ná nga j'iaa. K'ë nga kijtseè náchrjein-ná isá 'ñó ndaà kjòtsja-lá.

57 Jñà xítá judío kitsò-lá:

—Skanda kj'eè tjín-lé icháte nó. ¿Kós'ín komà-ne nga kiyaxkoin Abraham?

58 Jesús kiìchjá kitsò-lá:

—Nguì kixí kjoa xi xan-nò, 'An-ná xi isá kjòtsjeé tìjnáa koni jè Abraham.

59 Jñà xítá judío, kiskoé ndajo nga mejèn-lá kosèn-lá Jesús. Tanga Jesús tsibìjna'ma, itjo-ne nditsin ingo, jahajíin osen-lá xítá, ikjoàn kiì.

9

K'ë nga jè Jesús kisindaà jngooò-ne xítá xi mìkiì tsejèn-lá

1 Jesús k'ë nga tífi ya ndiyá, kijtseè jngooò xítá xi mìkiì tsejèn-lá xi xó k'oas'ín kits'iìn-ne.

2 Xítá xi kota'yàt'aà-lá Jesús kiskònangui-lá kitsò-lá:

—Maestro, xítá jè, ¿mé-ne k'oas'ín kits'iìn-ne? ¿Yá xi tsohótsji jé? ¿A jñà xítá jchíngá-lá, o xi jè xítá xi mìkiì tsejèn-lá?

3 Kiìchjá Jesús kitsò-lá:

—Mìtsà jè xítə xi mìkiù tsejèn-lə tjín-lə jé, nị mìtsà jñà xítə jchíngá-lə tsohótsji jé. Koií-né nga it'aà ts'ę xítə koi jcha-lə kjoxkón-ndaà-lə Nainá.

⁴ Mochjeén-né nga siìkitasoàn kjoxkón-ndaà-lə jè xi kisìkasén-nə nga naçhrjein ısa. Kijchò naçhrjein k'ę nga kojñò; nị tị jngoò-ne xi komá siìxá.

⁵ K'ę tákó i tijnaa ısa isò'nde, 'an-ná ni'ín xi sìhiseèn-lə xítə isò'nde.

⁶ K'ę nga jye okitsò, tsibíchrá it'aà nangui. Jè ndánachrá-lə tsibíndaà-ne ndási, ıkjoàn kisìkaàjno xkon jè xítə xi mìkiù tsejèn-lə.

⁷ Ikjoàn kitsò-lə:

—T'in, kaníkjoìn ya chrijó nandá Siloé (jè 'én xi tsöya-ne, jè xi kinikasén).

Jè xítə xi mìkiù tsejèn-lə kiì kaníkjoan, k'ę nga inchrobà-ne jye tsejèn-lə.

⁸ Jñà xítə indii nī'ya-lə jè xítə xi mìkiù tsejèn-lə, ko jñà xítə xi jye kjötseeé beèxkon nga tòn síjé kjotjò, kitsò-lə xíkjín:

—¿A mìtsà jè xítə jè xi bijna nga síjé kjotjò tòn?

⁹ Tjín i'nga xítə xi tsò:

—Jè-né.

Koà jñà xítə xi i'nga kitsò:

—Kjomeè k'oáá kji, tanga mìtsà jè.

K'ęé kiìchja xítə xi mìkiù tsejèn-lə nga sa ítjòn, kitsò:

—'An-ná.

¹⁰ Jñà xítə kiskònanguí-lə kitsò-lə:

—¿Kós'ín komà nga kitáx'ą-ne xkoiìn?

¹¹ Xítə jè kitsò:

—Jè xítə xi 'mì Jesús, kisindaà ndási, kisìkaàjno xkoàan, ıkjoàn kitsò-nə: "T'in, kaníkjoìn ya chrijó

nandá Siloé." 'An, kiaà, k'ę nga jye tsaníkjoaàn, komà kotsejèn-na.

¹² Jñà xítä koi kiskònanguï-lä kitsò-lä:

—Xítä jè, ¿ñánda tíjna?

Jè xítä xi jye kjònðaà-ne, kitsò:

—Mìkiì be ñánda tíjna.

K'ę nga jñà xítä fariseo kisìjtsò jè xítä xi mìkiì tsejèn-lä xi jye kjònðaà-ne

¹³ Jè xítä xi mìkiì tsejèn-lä nga jye kjònðaà-ne kíkò ñánda títsajna xítä fariseo,

¹⁴ koií kjoä-lä nga nàchrjein nìkjáya-né k'ę nga tsibíndaà ndási Jesúś nga kisikaàjno xkòn jè xítä xi mìkiì tsejèn-lä mé-ne kóma kitáx'ä-ne xkòn.

¹⁵ Jñà xítä fariseo ijngòò k'a kiskònanguï-lä jè xítä xi mìkiì tsejèn-lä xi jye kjònðaà-ne, kitsò-lä:

—¿Kós'ín komà nga kitáx'ä-ne xkoiìn?

Xítä jè kitsò:

—Ndásíí kisikaàjno xkoaàn; ikjoàñ tsaníkjoàñ; i'ndeñ jyeé tsejèn-na.

¹⁶ Tjín i'nga xítä fariseo xi kitsò:

—Xítä jè, mì-la tsà Nainá kisikasén nga mìkiì beèxkón nàchrjein nìkjáya.

Tikoä tjín i'nga xi kitsò:

—¿Kós'ín ma-ne nga ma-lä s'ín kjoxkón xi ndaà tjín tsà xítä jé-né?

Ikjoàñ kjòjòya xi tijñà-ne xítä fariseo; mìkiì kjòngásòn kjohítsjeèn-lä.

¹⁷ Ijngòò k'a kitjànanguï-lä jè xítä xi mìkiì tsejèn-lä xi jye kjònðaà-ne, kitsò-lä:

—Ngaji, ¿kó si, yá xítä-ne xi kiskíx'ä-ne xkoiìn?

Xítä jè kitsò:

—Jngoò xítä xi chja ngajo-lä Nainá.

18 Tānga jñà xità judío, mìkiù kòkjeíñ-laq tsà kixi
kjoaq nga jè xità xi mìkiù tsejèn-laq nga k'oas'ín
kits'iìn koaq i'ndei jyeé tsejèn-laq. K'eé kiichja-laq jñà
xità jchínga-laq,

19 kiskònangui-laq kitsò-laq:

—Jè xità jè, ¿a ki'ndí-nò ma? ¿A kixií kjoaq nga
mìkiù tsejèn-laq k'eq nga saq kits'iìn? ¿Kó ma-ne nga
tsejèn-laq i'ndei?

20 Jñà xità jchínga-laq kitsò:

—'Ya-nájen nga ki'ndí-najen ma. Kixií kjoaq nga
mìkiù tsejèn-laq k'eq nga saq kits'iìn.

21 Tānga mìkiù 'ya-jen mé-ne nga ma tsejèn-laq
i'ndei, tíkoaqá mìkiù 'ya-jen yá-né xi kiskíx'aq-ne
xkon. Jè sobà chjinangui-laq, jè kàtènojmí-nò, nga
jyeé xità jchínga.

22 Jñà xità jchínga-laq koií k'oas'ín kitsò-ne nga jñà
tsakjón-laq xità judío. Jñà xità judío jyeé k'oas'ín
tsajoóya-ne nga jingoò k'aá kitjokàjììn yaq ni'ya ingo
sinagoga, tsà yá xità xi kitso nga jè Jesús jè xi Cristo
[xi xó kisikasén-ne Nainá].

23 Koií k'oaq tís'íñ kitsò-ne jñà xità jchínga-laq,
nga kitsò: “Jè sobà chjinangui-laq, nga jyeé xità
jchínga-né.”

24 Jñà xità judío ijingoò k'a kiichja-laq jè xità xi mìkiù
tsejèn-laq, kitsò-laq:

—Tènojmí kixi-nájen nga nguixkon Nainá.
Ngajen 'ya-nájen nga jè xità jè, xità jé-né.

25 Jè xità xi mìkiù tsejèn-laq xi jye kjòndaà-ne
kiichja, kitsò:

—'An, mìkiù be tsà xità jé-né. Tà jè xi be, k'eq nga saq
kits'ián mìkiù tsejèn-na, tānga i'ndei jyeé tsejèn-na.

26 Ijingoò k'a kitsò-laq:

—¿Mé xi kisìkó-lè?   ¿Kó s'ín kisìkó-lè nga kitáx'á-ne xkoíin?

²⁷ Jè xítá xi mìkiù tsejèn-lá kitsò:

—Jyeé koá kàxan-nò, tānga jñò mìkiù na'yà. ¿Mé-ne mején-nò nga ìjngoo k'a k'oá xán-nò? ¿A tíkoáá mején-nò nga xítá-lá kóma nga ya chítayát'aá-lá?

²⁸ Jñà xítá judío k'e nga k'oá ki'mí-lá, kòjti-lá, kiìchjàjno-lá jè xítá xi mìkiù tsejèn-lá, kitsò-lá:

—Ji-né xítá xi ya chítayát'aá-lá. Tānga ngajen yaá chítayát'aá-lá Moisés.

²⁹ 'Ya-nájén nga jè sobà Nainá kiìchjàkó Moisés. Tānga jè xítá jè mìkiù 'ya-jén ñánda j'ií-ne.

³⁰ Jè xítá xi mìkiù tsejèn-lá kitsò:

—Kjoá jè, tà maxkón-ná nga jñò, mìkiù 'ya ñánda j'ií-ne xítá jè, tānga 'an be-ná nga jè kiskix'á-ne xkoáan.

³¹ 'Yaá-ná jñà xítá xi tjín-lá jé, mìkiù 'nchré-lá Nainá. Tānga jñà xítá xi tsakjón-keè Nainá tíkoá síkitasòn koni s'ín mején-lá, jñà-né xi 'nchré-lá.

³² Kóni nga tísá kjótseé, ní saá jngoo xítá na'yá-lá xi ma-lá kíx'á-ne xkon jngoo xítá xi mìkiù tsejèn-lá k'e nga k'oás'ín kits'iín.

³³ Xítá jè, tsà mìtsà Nainá kisikasén, nímé xi kóma-lá nga k'oás'ín s'iín.

³⁴ Jñà xítá judío kitsò-lá jè xítá xi mìkiù tsejèn-lá:

—Ngaji xi taxkí 'ñó tse jé tjín-lé, ¿a jií mején-lé kokóya-najén?

Ikjoàn tsachrje ni'ya ìngoo sinagoga.

Xítá xi mìkiù tsejèn-lá kjoá ts'e iníma-lá

35 Jesúś kiì'nchré nga jè xítá jè kinachrjekàjiìn ya ni'ya ìngó sinagoga. K'ë nga kisatiìlkjoò ìjngoo k'a, kiskònangui-lá kitsò-lá:

—Jí, ¿a mokjeiín-lé it'aà ts'ë xi Ki'ndí-lá Xítá tsò-lá yijo-lá?

36 Xítá jè kitsò:

—Na'èn, koatìn-ná yá-né, mé-ne nga kokjeiín-na it'aà ts'ë.

37 Jesúś kitsò-lá:

—Jyeé ki'yí, 'an-ná xi tìchjàko-lé.

38 Xítá jè tsasijna xkó'nchit'aà-lá Jesúś nga kijt-seèxkón, kitsò-lá:

—Na'èn mokjeiín-ná it'aà tsiji.

39 Ikjoàn kitsò Jesúś:

—'An, koií xá j'i-na i isò'nde; nga 'an skosòn-lá mé-ne jñà xítá xi mìkiì tsejèn-lá kótsejèn ìjngoo k'a-lá, koá jñà xi tsejèn-lá mìkiì kótsejèn-lá.

40 Tjín i'nga xítá fariseo xi ya títsajnakó Jesúś, k'ë nga kiì'nchré 'én koi, kiskònangui-lá kitsò-lá:

—Ngajen, ¿a tikoqá mìkiì tsejèn-najen?

41 Jesúś kiìchjà kitsò-lá:

—Jñò, tsà mìkiì tsejèn-nò, tsjìn-nò jé. Tånga bixón-nò: “Tsejèn-najen”, k'oqá ma-ne nga ya tjínè-nò jé-nò.

10

Paxtò ko ndí orrè-la

1 'Nguì kjoá kixíí xi xan-nò, jè xítá xi mìtsà ya fahas'en-ne xotjoá-lá ínchíbá-lá orrè, xi xìn fahas'en-kjá-ne, xítá chijé-né, jè xítá xi fíkó chijé cho.

2 Tånga jè xi ya fahas'en-ne xotjoá-lá ínchíbá, jè-né xi paxtò, xi síkindá orrè.

3 Jè xi síkindà xotjoaq-laq ínchibá, jé kíx'a-laq. Jè xi paxtò, chjaq 'ín-laq nga jingoò ijingoò orrè, ko jñà orrè 'nchréjta-laq nei-laq. Ikjoàn ochrje ínchibá-laq.

4 K'è nga jye bitjo yije ínchibá-laq jñà orrè, jè paxtò fikoq nga 'nchréjtaá-laq nga jè nei-laq.

5 Tanga jingoò xítq xi kj'eijí, mìkiù kjitjingui-laq nga mìkiù beèkkon. Ta saá ta kongaá-laq nga mìkiù 'nchré jta-laq xítq xi kj'eijí.

6 Jesúś k'oqáá tsò kjoa xi mangásòn xi tsibénojmí-laq. Tanga jñà xítq koi mìkiù kjòchiya-laq kó tsòya-ne.

Mé xi sín jè paxtò xi ndaà síkindà orrè

7 Jesúś, ijingoò k'a kitsò-laq:
—Xi nguì okixi k'oqáá xán-nò. 'An-ná xotjoaq-laq ínchibá ñánda fahas'en-ne jñà orrè.

8 Ngats'iì jñà xi j'ìì ítjòn-na, sa xítq chijé-né, jñà xi fikoq chijé cho. Jñà orrè mìkiù kùl'nchréñijon-laq.

9 'An-ná xi xotjoaq; jè xi jt'aà ts'an kjoahas'en, kitjokàjiín kjo'in kjoaq ts'e jé-laq. K'oqas'ín ngaya-laq koni s'ín orrè nga fahas'en ínchibá-laq ko bitjo ko sakó-laq ijñá xi kjèn.

10 Jè xítq chijé tà f'iì síchijé-né, f'iì sík'en-né, f'iì síkjehesòn-ne. Tanga 'an, koií xá j'i-na nga kàtas'e-nò kjoabinachon niqtq kjé-ne, nga nimé chijat'aà-nò nga nguì ndaà kàtas'e-nò.

11 'An-ná xi paxtò xi ndaà ko'ndà orrè. Jè paxtò xi ndaà ko'ndà orrè, jè xi tjíjingoò ikon nga kiyátjì jñà orrè.

12 Jè xítq xi tà chínda tíjna nga ko'ndà orrè, k'è nga beè nga nchrobá chrañà tsején, síkítsajna jñà orrè, ikjoàn onga. Koií k'oqas'ín-ne nga mìtsà jè paxtò xi ko'ndà, tikoq mìtsà jè nei-laq orrè. Ikjoàn

matsja-lə jè tsején nga tsobà'ñó jñà orrè, xkí xi ján sítṣòya jñà orrè xi i'nga.

13 Jè xítə xi chí'nda tíjna tà onga-né; koií k'oas'ín-ne nga nímé kindá-lə. Tà jè síkindá chjí-lə mìtsà jñà orrè síkindá.

14-15 "An-ná paxtò xi ndaà ko'ndà orrè; koni s'ín beèxkon-na Ná'en-ná, tikoq 'an bexkoan Ná'en-ná, k'oaaá tjs'ín beèxkon-ná orrè-ná kó kjoàn, kó jñà orrè beèxkoón-na nga ts'án. An tíjngoo takoàn nga kiyátjià jñà orrè-ná.

16 Tikoq tjín-isa-na xi kj'eijí orrè, jñà xi mìtsà i títsajnaya ínchibá jè. Tikoqá mochjeén-né nga kjinchrobàkon-na mé-ne nga kji'nchréñijon-na tikoq sikitason-na. Jngoò ínchibá komá-ne kó jingoò komá paxtò xi skó'nda.

17 'Koií kjoa-lə nga matsjakeè-na Ná'en-ná nga 'an tíjngoo takoàn nga kiyá mé-ne k'ē nga komá iskan kjoaáya-na.

18 Niyá xi tjí'nde-lə nga sjík'en-na, 'an kjotsja ts'án-ná nga tsja yijo-ná. Tjí'nde-ná nga tsja, tikoq tjí'nde-ná nga kjoaáya-ná it'aà ts'e kjoabiyaà. Jè Ná'en-ná k'oq tjín kjotíxoma xi kitsjaà-ná.

19 Jñà xítə judío k'ē nga kiù'nchré 'én koi, jingoò k'a kjòjòya jñà xítə.

20 Kjín ma xítə xi kitsò:

—Inimá cho-lə nejí tíjlin inima-lə. Xítə ská-né.
¿Mé-ne okji-ne xítə xi na'yà-là?

21 Jñà xítə xi i'nga kitsò:

—'Én koi mìtsà ts'e xítə nejí. ¿A komáá-lə jè xítə neií nga skíx'a xkon xítə xi mìkiù tsejèn-la?

Mé xi komá k'ē nga jñà xítə judío kisijtikeè Jesús

22 K'ẽ nga nãchrjein chon 'nchán, ján Jerusalén tibitjo s'eí nga ijchò ijngoo ñó nga kjòchikon-t'in ingo.

23 Jesú斯 ya tijna ingo ítjòn nga tsóbangui nguitjoa xi 'mì Salomón.

24 Jñà xítä judío chincha jngoo itjandiì-la Jesú斯, kitsò-lä:

—¿Skanda mé nãchrjein chíñá-lèjen? Jngoo k'a koatìn-nájen, ¿a jí-né xi Cristo [xi xó kisikasén-ne Nainá]?

25 Jesú斯 kiìchjä kitsò-lä:

—Jyeé k'oä kixan-nò, tånga jñò mìkiì mokjeiín-nò. Jñà kjoxkón xi it'aà ts'e Na'èn-na s'iaàn, jñà síkixiya ndaà kjoä xi it'aà ts'an.

26 Tånga jñò, mìkiì mokjeiín-nò, koií kjoä-lä nga mitsà ndí orrè ts'an xan-nò.

27 Jñà ndí orrè-na 'nchréjtaá-na; 'an beèxkon-ná, koa fitjingui-na.

28 'Aán tsja-lä kjoäbinachon nítä kjé-ne; mìkiì chija nítä kjé-ne; tikoä niyá xi kjoä'a'an-na.

29 Jè Na'èn-na xi kisingatsja-na jñà ndí orrè, ñsa tijna ítjòn nítä yá-ne. Nijngoo xi komala kjoä'a'an-na jya tsja Na'èn-na.

30 'An ko Na'èn-na tà jngoo ma-najen.

31 Jñà xítä judío tsibíxkó ndajo nga mejèn-la kosèn-lä Jesú斯.

32 Kiìchjä Jesú斯 kitsò-lä:

—'Ñó kjìn kjoxkón xi ndaà tjín jye tsakoò-nò xi inchrobà-ne it'aà ts'e Na'èn-na. Jñò, ñá-läá ngatjì-lä kjoä koií, nga ndajo mejèn bínè-ná?

33 Jñà xítä judío kitsò:

—Mìtsà koií kjoa-lə kjoxkón ndaà xi tì'nì nga ndajo kínè-lèjen. Koií kjoa-lə nga Nainá nokjoàjno-lə nga Nainá 'mì-lə yijo-lè. Ji, tà xítə-né.

34 Jesús kiìchjə kitsò-lə:

—Jè Xojon-lə Nainá xi jñò chìta'yà k'oqá s'ín tichjə ñanda nga tsò Nainá: "Jñò, k'oqá kixan-nò, nainá 'mì-nò."

35 Xojon-lə Nainá, mì yá xi koma kochrjekàngui. K'oqá s'ín tichjə nga jè Na'èn-ná, nainá kitsò-lə jñà xítə xi kitjoé-lə 'én-lə.

36 Tsà k'oas'ín ki'mì xítə koi, ¿mé-ne bixón-nò nga Nainá chjàjno-lə k'ē nga xan-nò: 'An-ná xi Ki'ndí-lə Nainá? Nga jè Nainá kitsjaà-nə xá nga kisikasén-nə i isò'nde.

37 Kì kiì mokjeiín-nò it'aà ts'ən, tsà mì k'oqá s'ín tìs'iaàn koni s'ín tìs'ín Na'èn-nə.

38 Tānga tsà k'oqá tjín kjoa xi tìs'iaàn nás'ín mìkiì mokjeiín-nò it'aà ts'ən, kàtakjeiín-nò it'aà ts'e kjoa xi tìs'iaàn, mé-ne nga k'oqas'ín jcha-nò kō kàtakjeiín-nò nga ta jngoo ma-najen Na'èn-nə kō 'ən.

39 Jñà xítə judío mejèn-lə nga kitsobà'ñó ijngoo k'a Jesús. Tānga Jesús itjokàya tsja xítə koi, ikjoàñ kiì.

40 K'ee kìì ijngoo k'a jáñ xijngoaà xajngá nandá Jordán ya ñanda kis'iìn ítjòn bautizar xítə jè Juan; Jesús yaá tsibijna.

41 'Ñó kjìn xítə ijchò tjingui-lə Jesús. Xítə koi, kitsò:

—Juan, nímé kjoxkón ndaà kis'iìn. Tānga ngats'iì 'én xi kitsò jè Juan it'aà ts'e xítə jè, nguì kjoa kixi-né.

42 Ya i'nde jè, 'ñó kjìn xítä kòkjeíñ-lä it'aà ts'e Jesús.

11

Kó kitsò Jesús k'ë nga kìù'nchré nga k'en Lázaro

1 Tíjna xk'én jngòò xítä xi 'mì Lázaro xi ya i'nde-lä Betania, ya naxandá ts'e María kó ndichja xi 'mì Marta.

2 (Jè María xi ndichja ma Lázaro, jè-né xi kisikaàjno xkiì jnë ndsoko Jesú. Íkjoàn kó tsjä sko kisixijno-ne ndsoko.)

3 Jñà íchjín ndichja Lázaro, kisikasén-lä xá Jesús, kitsò-lä:

—Na'èn, jè amigo-lè xi ndaà matsjachi kijna xk'én-né.

4 K'ë nga kìù'nchré Jesús, kitsò:

—Ch'in jè, mìkìì kiyá-ne; k'oqá s'ín kochjeén nga jcha-lä kjoajeya-lä Nainá, mé-ne jè Ki'ndí-lä tikoá jeya kíjna-ne.

5 Jesús 'ñó matsjakeè Marta kó ndichja kó Lázaro xi 'ndse ma.

6 K'ë nga kìù'nchré nga kijna xk'én Lázaro, ngui jò nachrjein tsibijna Jesús, ya i'nde ñanda tíjna.

7 Xi jye komà, ikjoàn kitsò-lä xítä xi kota'yàt'aà-lä:

—Íjngòò k'a tikkiaán jáñ nangui Judea.

8 Jñà xítä xi kota'yàt'aà-lä Jesús kitsò:

—Maestro, kj'eè tsà kjìn nachrjein tjín-lä k'ë nga jñà xítä judío mejèn-lä tsibínè-lè ndajø nga siik'en-lè. ¿A tijyáá mejèn k'oín ijngòò k'a ngá-ne?

9 Kìlchja Jesús kitsò-lä:

—Nga jngòò nàchrjein, ¿a mìtsà tejò hora tjín-lä?
Jè xi nàchrjein tsóba mìkiù satíngui nga jè ni'ín xi tjín
isò'nde sìhiseèn-lä.

¹⁰ Tàngá jè xi tsóba nga nitjen, satíngui-né nga
tsjìn-lä ni'ín xi sìhiseèn-lä.

¹¹ Ikjoàn kitsò-lä xítä-lä:

—Jè amigo-ná Lázaro kjinafé-né, tångá 'an koií
xá fi-nä nga 'an sikjaá-lä.

¹² Xítä xi kota'yàt'aà-lä Jesús kitsò:

—Na'èn, tsà kjinafé-né, kònndaá-ne.

¹³ Jesús k'ë nga okitsò, jè tichjà it'aà ts'ë
kjoabiyaà-lä Lázaro. Tångá jñà xítä xi
kota'yàt'aà-lä k'oqá s'ín kisikítsjeèn tsà tà
tískjáya-ne Lázaro nga kjinafé.

¹⁴ K'ëé jngòò k'a tsibénojmí kixi-lä kitsò-lä:

—Lázaro jyeé k'en.

¹⁵ Matsja-nä xi it'aà tsajòn nga jè nàchrjein nga
mì yä titsajnaà, mé-ne jñò kokjeíin-nò. Nchrobá,
tíkviaán chítsejèn-lä.

¹⁶ K'ëé kiùchjà Tomás xi tikoà Dídimo tsò-lä ['én xi
tsöya-ne Ti'ñø]; kitsò-lä xíkjín:

—Jñá tikoà títjiaán, mé-ne yä kiyákoqá Jesús.

*Jesús, jè xi sítjaáya-lä xítä tikoà tsjá-la
kjoabinachon*

¹⁷ K'ë nga ijchò Jesús, kiù'nchré nga jyeé tjín-lä
ñijòn nàchrjein nga kisihiyiñ Lázaro.

¹⁸ Naxandá Betania chrañàt'aà kijna-lä naxandá
Jerusalén, tjín-lä tsà jàñ kilómetro.

¹⁹ Kjìn xítä judío ijchòkon jè Marta kò María nga
ijchò síjehikon nga 'ndse k'en.

²⁰ Jè Marta, k'ë nga kiù'nchré nga Jesús tincrobá
chrañà, kiùkjaá indiaà. Jè María yäá tsibijnaya ni'ya.

21 Jè Marta kitsò-la Jesúš:

—Na'èn, tsà j-là tijni, jè 'ndse mì-la kiù k'en.

22 Tanga j'ndei be-ná níta mé xi sijé-la Nainá, tsjá-lè.

23 Jesúš, kitsò-la:

—Jè 'ndsi kjoqáya-la.

24 Marta kitsò:

—Be-ná k'e nga kjoqhet'aà nachrjein kíjnakon ijngòò k'a-ne, k'e nga kjoqáya-la ngats'iì xita xi jye k'en.

25 Jesúš, k'eé kitsò-la:

—'An-ná xi sìkjaáya-la xita ko tsjaà-la kjoqabinachon. Jè xi mokjeiín-la it'aà ts'an nas'ín kiyá, kíjnakon ijngòò k'a-ne.

26 Ngats'iì xita xi títsajnakon, jñà xi mokjeiín-la it'aà ts'an, mìtsà jngòò k'a kiyá. Ngaji, ¿kó si?, ¿a mokjeiín-lè?

27 Marta kiùchja kitsò:

—Jon Na'èn, 'an, mokjeiín-na nga ji-né xi Cristo; ji-né xi Ki'ndí-la Nainá, jè xi k'oqs'ín tjínè-la nga kjoqií jisò'nde.

Jesúš, mé-ne kiskindàyakeè-ne Lázaro

28 Marta, k'e nga jye okitsò, kiùchja'ma-la María xi ndichja ma, kitsò-la:

—Íí tijna Maestro, chja xó-lè.

29 Jè María k'e nga kiù'nchré, nitoón tsasítjen, kiikón Jesúš.

30 Jesúš, kj'eè kiù fahas'en-jiùn naxandá, tákó yaá síjna ñánda ijchòkjaá indiaà Marta.

31 Jñà xita judío xi títsajnako ni'ya-la María nga nchisíjehikon, k'e nga kijtseeè nga tà niton itjo ni'ya

María, kiìtjingui-la. K'oqá s'ín kisikítsjeèn tsà ya tífi kjindáya ñánda kisìhijiìn Lázaro.

³² María k'e nga ijchò ñánda síjna Jesús, k'e nga kijtseè, tsasíjna xkó'nchit'aà-la, kitsò-la:

—Na'èn tsà jí-la tijni, jè 'ndse mì-la kiì k'en.

³³ Jesús k'e nga kijtseè nga tìkjindáya María tikoq nchikjindáya xítä judío xi tjíko, 'oón komà-la iníma-la Jesús, 'ñó kjòba-la.

³⁴ Jesús kiskònanguí, kitsò:

—¿Ñánda kisìhijiìn?

Kitsò jñà xítä:

—Na'èn nchroboí, chítsejèn-la.

³⁵ Jesús kiskindàya-né.

³⁶ Jñà xítä judío kitsò-la xíkjín:

—Chítsejèn-la, 'ñó matsjakeè Lázaro.

³⁷ Tjín i'nga xítä xi kitsò:

—Xítä jè komà-la kiskíx'a xkòn xítä xi mìkiù tsejèn-la, ¿a mìtsà komà-la tsà mìkiù k'en Lázaro?

Kós'ín ma jaáya-la Lázaro

³⁸ Jesús ijngòò k'a 'ñó 'on komà-la iníma-la. Kiì kasít'aà chrañà-la jè itsjó-la mik'en. Jngòò nguiijo ñánda jngòò ndajo teè tìchjoàjto-la.

³⁹ Jesús kitsò:

—Chjaàxiòn jè ndajo.

Jè Marta, ndichja mik'en, kitsò-la Jesús:

—Na'èn, jyeé-la ch'o jne nga jyeé tjín-la ñijòn nachrjein nga kisìhijiìn.

⁴⁰ Kìichja Jesús kitsò-la:

—¿A mì jyeé k'oqá kixan-lè, tsà mokjeiín-lè jchá-ne kjoajeya-la Nainá?

⁴¹ K'éé jaàxìn ndajo xi tìchjoàjto-la itsjó-la mik'en, Jesús kiskoòtsejèn ngajmiù, kitsò:

—Na'èn, tsjaà-lè kjondaà, ndaàha chjí-lè nga na'yà-ná.

⁴² 'An be-ná nga kjit'aá nàchrjein na'yà-ná, tanga koií k'oqà kàxan-lè nga kjìn ma xítq xi títsajna mé-ne nga kokjeiín-lä nga ji kinikasén-ná.

⁴³ K'e nga jye okitsò, 'ñó kiichjá, kitsò:

—Lázaro, nchroboí, titjoíi ngajo.

⁴⁴ Jè xi kijna k'en, itjo-ne ngajo. Jñà ndsoko ko tsja, nikje na'ñó tjí'ñó-ne. Jè iséen-lä, jngoo nikje chroba tíjtéjiún. Jesús k'eeé kitsò-lä jñà xítq:

—Chínda'ñó-nò, kàtjì-ne.

*K'e nga jñà xítq judío tsajoóya-ne nga siik'en Jesús
(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2)*

⁴⁵ Jñà xítq judío xi j'ìi nga tsobáhijtakó María, k'e nga kijtseè koni s'ín kis'iín Jesús, kjìn ma xi kòkjeiín-lä it'aà ts'e.

⁴⁶ Tanga tjín i'nga xítq judío xi kiìkon jñà xítq fariseo, tsibénojmí-lä koni s'ín tjín kjoqà xi kis'iín Jesús.

⁴⁷ Jñà xítq sko-lä no'miì kó xítq fariseo tsibíxkóya xíkjín, tsibíjna jngoo junta ts'e xítq ítjòn-lä xítq judío, kitsò-lä xíkjín:

—¿Mé xi s'eén? Xítq jè ndaà jchán tís'ín kjoxkón xi ndaà tjín.

⁴⁸ Tsà ta kí'nde-lá, ngats'iì xítq kokjeiín-lä it'aà ts'e. Ikjoàn kjoíí xítq Roma, siikits'ón-ya i'nde tsjeè-ná kó nàxandá-ná.

⁴⁹ Xi tijñà-ne xítq koi, jngoo xi 'mì Caifás xi no'miì ítjòn tijna jè nó jè, kiichjá kitsò:

—Jñò, nímé kjoqà xi tíjiún-nò,

50 ko mìkiì nìkítsjeèn nga mochjeén-né nga tà jngòò xitá kàtiyaàtjì-là naxàndá-ná mì k'oqá-ne tsà kiyá yije xitá naxàndá-ná.

51 Caifás k'e nga k'oqas'ín kìùchjaq mìtsà tà kjohítsjeèn ts'e. Tanga koi-né nga no'miì ítjòn tijna nójè, Nainá kisikichiya-là nga Jesús, k'oqá s'ín tjínè-là nga jè naxàndá kiyátjì ngajo-là.

52 Mìtsà ta jè naxàndá kiyátjì ngajo-là; tikoqá koiìxkóya-né ngats'iì jxti-là Nainá xi xkji xi ján naxàndá nchisíjchá yijo-là, kóhokji nga títsa isò'nde.

53 Tijjè-ne naçchrjein jè tsajoóya-ne nga sik'en Jesús.

54 Koií kjoa-là Jesús mì tij kiì taqxkji tsajmeèjìùn osen-là xitá judío. Yáá kiì kíjna i'nde it'aà xìn ñánda nanguí kixì choòn yá chrañàt'aà-là jngòò naxàndá xi 'mì Efraín; yáá tsibijna ko xitá xi kota'yàt'aà-là.

55 Jyeé nchrobá machrañà s'eí Paxko ts'e xitá judío. K'e nga tikj'eè mats'ià s'eí, kjìn xitá kiì ján Jerusalén nga kiì sítsjeèya yijo-là koni s'ín tjín kjotíxoma-là xi xkón tjín.

56 Xkji xi ján tsohótsji Jesús. K'e nga títsajna yá nditsin ingo, kitsò-là xíkjín:

—¿Kó bixón? ¿A kjoíí s'eí Paxko, o xi majìn-né?

57 Jñà xitá sko-là no'miì ko xitá fariseo, k'oqá s'ín kitsjaà ɔkixji tsà yá xi skoexkon ñánda tijna Jesús, kàtènojmí mé-ne nga tsoba'ñó-ne.

12

*Mé xi kis'iìn María it'aà ts'e Jesús
(Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9)*

¹ Nguì joòn nàchrjein chija ìsa-là nga kítjo s'eí Paxko. Jesú斯 kii ján nàxàndá Betania ñánda tíjna Lázaro xi jè Jesú斯 kisikjaáya-là k'ë nga k'en.

² Yáá kisindaà-là tsojmì Jesú斯 xi tsakjèn nga kòjñò. Jè Marta tsibíya tsojmì xi kiskine. Ngats'iì xítà xi ya títṣajnat'aà ímíxa, tikoà ya tíjna Lázaro kó Jesú斯.

³ Maríá j'ílkó osen litro xkiì jne xi 'ñó chjí xi ngui ts'e nardo. Kisikaàjno ndsokó Jesú斯, lkjoàn kisixìjno-ne tsjásko. Kóhókji i'nga ni'ya, ndaà jchán kijne.

⁴ Jngoò xítà xi kota'yàt'aà-là Jesú斯, jè ti-là Simón xi 'mì Judas Iscariote, jè xi siìngatsja Jesú斯 jñà xítà kondrà-la, kitsò:

⁵ —¿Mé-ne mìtsà kàsatíjna-ne xkiì jne jè? Tsà kàsatíjna-ne koni tjín síkijne chjí-là jngoò xítà xi jàñ sindò nàchrjein síxá, mé-ne jè tòn-là ko'bì-là jñà xítà imá.

⁶ Judas mìtsà koi kjoà-la okitsò-ne nga makájno-là xítà imá, koií-né nga xítà chijé-né. Jè ngatsja chijtsa xi sinchá tòn; ma síchijé tòn xi sinchá chijtsa.

⁷ Jesú斯 kitsò-là:

—Kì k'oà 'mì-là jè chjóón. Xkiì jne jè tijnatjò-là k'ë nga 'an xi siìjñiaà.

⁸ Jñò, kjit'aà nàchrjein kítsajnakó-nò jñà xítà imá, tànga 'an mìtsà tà kjit'aà nàchrjein i kótijnakó-nò.

*K'ë nga jñà xítà judío tsajoóya-ne nga tikoà siìk'en
jè Lázaro*

⁹ 'Ñó kjìn xítà judío kisijiìn-là nga ya tíjna Jesú斯 ya nàxàndá Betania; k'ëé kiütjingui-là. Tànga mìtsà tà

koií kjoa-lə Jesús kiì-ne; jè kiì katsejèn-lə Lázaro xi jè Jesús kisikjaáya-lə k'ę nga k'en.

¹⁰ Jñà xítə sko-lə no'miì tsajoóya-ne nga tikoä mejèn-lə siìk'en jè Lázaro,

¹¹ koií kjoa-lə nga jè ngatjì-lə Lázaro, kjìn jchán xítə judío chinchat'aàxìn nga jye mokjeiín-lə it'aà ts'e Jesús.

Kós'ín komà k'ę nga jè Jesús jahas'en-jüñ naxàndá Jerusalén

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40)

¹² Nga komà nchijòn, kjìn jchán xítə ijchò s'eí Paxkoј jáñ Jerusalén; kisiјiùn-lə nga tikoä ya kijchò Jesús;

¹³ tsate xkajén, itjo kiskoòñà-lə iya ndiyá; 'ñó kiìchjá, kitsò:

—¡Jeya kàtiјna Nainá! ¡Mé tà ndaà-lə jè xítə xi nchrobá ngajo-lə Nainá, xi xítaxá ítjòn-lə xítə naxàndá Israel!

¹⁴ Jesús kisakò jngoo-lə ndí búrró ki'ndí xi tsibijnasòn-lə koni s'in tichjá Xojon-lə Nainá, nga tsò:

¹⁵ Kì tsakjoòn-jèn, ji naxàndá Sión,
chitsejèn-lə xítaxá ítjòn-lè xi nchrobá,
tíjnasòn jngoo-lə ndí búrró ki'ndí.

¹⁶ K'ę nga sa ítjòn, jñà xítə xi kota'yàt'aà-lə Jesús mìkiì kjòchiya-lə kó tsöya-ne 'én koi. Tąnga k'ę nga k'en Jesús, ikjoàn jaáya-lə nga kùmijìn jáñ ngajmiì, skanda k'ęé kjòchiya-lə nga k'oqá s'in komàt'in koni s'in tichjá xojon xi it'aà ts'e.

17 Jñà xítä xi kijtseè k'ë nga jè Jesús kisìkjaáya-la jè Lázaro nga jye kijnak'en, ìsaá ndaà kisika'bísòn 'én, tsibénojmí yije-lä xítä xi k'ejí.

18 Koií kjoaq-lä 'ñó kjìn xítä kílkjaá indiaà Jesús nga jye kii'nchré jñà kjoqxkón xi kis'iìn.

19 Jñà xítä fariseo kitsò-lä xíkjín:
—Chítsején-là; jñá, nímé xi s'eén nga ngats'iì xítä isò'nde sa jè fitjingui-lä.

Kó kitsò Jesús k'ë nga jñà xítä griego mejèn-la skoexkon

20 Jñà xítä xi ijchò s'eí jáñ Jerusalén nga ya beèxkón Nainá, yaá titsañnajiìn i'nga xítä griego.

21 Xítä koi ijchòkon Felipe xi Betsaida j'nde-lä, nangui xi chjà-ne Galilea; tsibítsi'ba-lä kitsò-lä:
—Na'èn, mejèn-najen jchàxkon-jen Jesús.

22 Felipe kiì kenojmí-lä Andrés; k'ëé kiì Andrés kó Felipe tsibénojmí-lä Jesús.

23 Jesús kiìchjà kitsò-lä:
—Jyeé ijchò nàchrjein-lä nga jè Ki'ndí-lä Xítä kjimijìn ijngoo k'a-ne ngajmiì mé-ne nga jeya kíjna-ne.

24 Nguì okixií xi xan-nò, jè nojmé tsà mìkiì tjókiyá k'ë nga sitje, tà jngoo kjit'aá koma. Tànga tsà tjókiyá k'ë nga sihijiìn, kokjìn-ya-né.

25 Jè xítä xi tjòkeè yijo-lä nga mì mé kjo'in sàkò-lä, tà saá siìchija-né kó kjo'in kíjnajiìn; tànga jè xítä xi mìkiì tjòkeè yijo-lä i isò'nde, ndaà tìjnatjò-lä kjoqabinachon-lä skanda ta mé nàchrjein-ne.

26 Tsà yá xi mejèn-lä nga 'an siìxákø-na kàtjanchrobá tjingui-na; yaá ñánda nga 'an kótijna, tìkoä jè, yaá kíjnat'aà-na. Tsà yá xi 'an siìxákø-na jè Na'èn-nä ndaà skoexkón.

K'oqá s'ín tsibénojmí Jesús it'aà ts'e kjoabiyaà-la

²⁷ *'Indeij 'ñó jchán ba ma-laq inimá-na. ¿Mé 'én xi kichjá? ¿A k'oqá xan-lè: "Na'èn, tjinachrjekàjiìn-ná kjo'in xi komat'ian jè hora jè"? Majin, nga koií xá j'i-na nga kitasòn.*

²⁸ *Na'èn, jeya tijni.*

Tik'è-ne kina'yà jngóò-la 'én xi ngajmiì nchrobá-ne, kitsò:

—Jyeé kòkjìn k'a jeya síkíjna yijo-na kó ijngóò k'a jeya siikíjna yijo-na.

²⁹ *Jñà xítà xi ya títsajna, k'è nga kiì'nchré, tjín xi kitsò: ch'óón xi jane. Jñà xítà xi i'nga, kitsò:*

—Akjale-laq Nainá xi kiìchjá-la.

³⁰ *Kiìchjá Jesús kitsò:*

—'Én xi kàna'yà-là mìtsà kjondaà ts'an, kjondaà tsajòn-nò.

³¹ *Jè hora jè, nga sindaàjiìn-laq isò'nde; i'ndeij, jyeé ijchò hora nga jè xítà neií xi tihotíxoma-la isò'nde, jyeé kitjojiìn.*

³² *K'è nga 'an, tjámiìtjen it'aà nangui, ngats'iì xítà, 'aán kichjá-la nga kjinchrobàt'aà-na.*

³³ *Koií okitsò-ne, jè tsibénojmíya kós'ín komat'in k'è nga kiyá.*

³⁴ *Jñà xítà kiìchjá kitsò-la:*

—'Ya-nájen nga jè kjotíxoma-la Nainá xi kiskiì Moisés, k'oqá s'ín tichjá, tsò-né: Jè Cristo, kíjnakan-ne nítá kjé-ne. Ngaji, ¿mé-ne kosi-ne nga mochjeén-né nga jè Ki'ndí-laq Xítà tjámiìtjen-t'aà nangui? ¿Yá-ne xi Ki'ndí-laq Xítà mì-laq?

³⁵ *Jesús kitsò-la:*

—Tákó kíjnajiìn chiba naçhrjein-nò ni'ín xi sítiseèn-nò. Títjájmeè nga tijnajiìn-nò xi

síhiseèn-nò, mé-ne nga mì kojñò-nò. Jè xi ijiìn jñò tsó'ba mìkìì beè kós'ín fì.

³⁶ Kàtakjeíñ-nò it'aà ts'e ni'ín xi síhiseèn k'ë nga tákó tíjnajiìn-nò, mé-ne nga yá kitjá ñánda iseèn choòn.

K'ë nga jye okitsò Jesús, kìì tsibijna'ma-la jñà xítä.

Mé-ne jñà xítä judío mìkìì kòkjeíñ-lä it'aà ts'e Jesús

³⁷ Jesús, nás'ín tákó 'ñó kjìn kjoxkón ndaà kis'iìn nga nguixkòn xítä, jñà xítä mìkìì kòkjeíñ-lä.

³⁸ Koií tsitasòn 'én xi kiskìì Isaías, xítä xi kììchjaya ngajo-lä Nainá, nga kitsò:

Nä'en, ¿yá-né xi tímokjeíñ-lä 'én-ná xi kinokjoàyaá?
¿Yá xi tìhokoò-lä nga'ñó xi tjín-lè?

³⁹ Koií kjoq-lä nga mìkìì kòkjeíñ-lä, nga k'oqá s'ín tichjá ìjngooò k'a xojon-lä Isaías ñánda tsò:

⁴⁰ Nainá tsibíchjoà xkon,
kisítájaàjiìn iníma-lä,
mé-ne nga mìkìì kótsejèn-lä,
mìkìì kochiya-lä ijiìn iníma-lä
nga tikoq mì 'an kjinchrobàt'aà-na nga 'an
sindaà-na.

⁴¹ Isaías, koií k'oqás'ín kììchjá-ne nga jyeé kijtseè jè kjoq jeya-lä Jesús nga it'aà ts'e kììchjá.

⁴² Nas'ín koatsò 'én koi, kjìn xítä judío kòkjeíñ-lä it'aà ts'e Jesús, skanda kòkjeíñ i'nga-lä xi xítä sko-lä. Tanga mìtsà jngooò k'a tsakó yijo-lä nga jye kòkjeíñ-lä it'aà ts'e Cristo; nga jñà tsakjón-lä jñà xítä fariseo, tsà yá kochrjekàjiìn ni'ya ingo sinagoga.

⁴³ Jè xi mejèn-la nga ìsa ndaà kítsajna nga
nguixkon xítà mì k'oà-ne koni nga nguixkon
Nainá.

'Én xi kiìchja Jesús, nga jè koïìndaàjiìn-la xítai

44 Jesús 'ñó kiìchja kitsò:

—Jè xi mokjeiín-lä it'aà ts'ən, mìtsà tà it'aà ts'ən
mokjeiín-lä, tikoqá mokjeiín-lä it'aà ts'e Na'èn-na
xi jè kisikasén-na.

45 Jè xi beèxkon-na, tìkoqá beèxkon-né jè xi kisìkasén-na.

46 'An xi sīhiseèn-la xīta, koií xá j'i-na i isò'nde,
nga ngats'iì xīta xi kōkjeiín-la it'aà ts'ān, mì ya
kītsajnajiìn ijiùn jñò.

47 Jè xi 'nchré 'én-na kò mìkiù síkitasòn, mìtsà 'an tsjaà-là kjo'in nga mìtsà koi xá j'i-na nga kjo'in ts-jaà-là xita isò'nde, koií xá j'i-na nga kochrjekàjñàà kjo'in xita isò'nde.

48 Jè xi ochrjekàngui-nà nga mìkiù kjoétjò 'én-nà, tjín xi tsjá-là kjo'in. Jè 'én xi jye 'an kichjà, jè tsjá-là kjo'in k'e nga kjoehet'aà nachriein.

49 K'ę̄ nga chjà, mìtsà tà kjohítsjeèn ts'an sìkjeén, jè Na'èn-na xi kisikasén-na kitsjaà-na okixi kós'ín chjà koa mé 'én xi kokoòva.

50 Be-ná jè kjotíxoma-la Na'èn-na, jè xi tjín-la kjoabinachon nítä kjé-ne. Jñà 'én xi 'an chjà, k'oqá s'ín chjà koni s'ín tsatíxoma-na Na'èn-na.

13

K'è nga jè Jesús tsaníjno ndsoko xita xi kota'yàt'aà-la

¹ Chibaá náchrjein chija-ìsa nga kítjo s'eí Paxko ts'e xita judío. Jesúz jyeé tíjiin-la nga jye ijchò

nachrjein nga sìlkíjna isò'nde nga jye tífiko-ne
Na'èn-la. Tānga Jesús tjòkeè kijtseè yije xítə-la i
isò'nde kóni skanda jyehet'aà nachrjein-la.

² K'e nga jye kójñò, Jesús tíkjèn-kó xítə-la, kó
jè xítə neíí jyeé k'oas'ín tsibíjìn inímə-la jè Judas
Iscariote, ti-la Simón, nga jè siìngatsja Jesús it'aà
ts'e xítə kondra-la.

³ Jesús jyeé tíjìün-la nga jè Na'èn-la kisìngatsja
yije kjoa nga jè kotixoma-la nga it'aà ts'e Nainá
inchrobà-ne kó tijè tífiko ijngoò k'a-ne.

⁴ Jesús tsasítjen-t'aà ímixa, jaàxìn nachro xi
kisòn-'nga-la, kiskoé jngoò nikje toalla, tsibíkjá
ndáyá-la.

⁵ Ikjoàn kiskoé jngoò tina, tsibíya nandá, tsibíts'ia
nga tsaníjno ndsoko xítə xi kota'yàt'aà-la, ikjoàn
kisixjno-ne jè nikje toalla xi tíkjá ndáyá-la.

⁶ K'e nga ijchò kasít'aà-la Simón Pedro nga
mejèn-la koníjno ndsoko, Simón kitsò:

—Na'èn, ¿a ok'ín-na nga ji koníjnoi ndsokoaà?

⁷ Kìichja Jesús, kitsò:

—I'ndei mìkiì machiya-lè mé kjoa xi tìs'iaàn,
tānga komá iskan, k'ee kochiya-lè.

⁸ Jè Pedro kitsò:

—Mìkiì tsjaà'nde nga ndsokoaà koníjnoi.

Jesús kitsò-la:

—Tsà mìkiì kóníjnoa ndsokoìì mìtsà xítə ts'an
xán-lè.

⁹ K'ee kitsò Simón Pedro:

—Na'èn, mìtsà tà ndsokoaà tānìjnoiì, tikoá
tānìjnoiì ndsaa kó skoaà.

¹⁰ Kìichja Jesús kitsò-la:

—Jè xi jye tsangàya, tà jè ndsoko mochjeén nga saníjno, nga jyeé tsjeeè yije yijo-lä. Jñò, tsjeeé kjoàn nas'ín mitsà kóhötjión.

11 Jesús koií k'oas'ín kitsò-lä: “Mìtsà tà ngats'ioò nga tsjeeè kjoàn”, nga jyeé tíjiìn-lä yá-né xi siìngatsja it'aà ts'e xítä kondrä-lä.

12 K'ë nga jye tsaníjno ndsoko jñà xítä-lä, tsohòkjá-ne nachrokisòn-'nga-lä. Tsibijnat'aà-ne ímíxä, kitsò-lä:

—¿A machiyaá-nò kjoä xi kàsiìkø-nò?

13 Jñò, k'oäá bixón nga Maestro kó Ná'en 'mì-ná. Ndaà bixón, kixíí kjoä xi 'mì-ná.

14 'An, xi Maestro kó Ná'en 'mì-na, kònìjnoa ndsokoò, jñò tikooá mochjeén-né nga k'oä tís'ín tanìjnoò ndsoko xinguiqo.

15 'An, k'oäá s'ín kijna jngoò-nò xkósòn mé-ne jñò k'oä tís'ín tikoo xinguiqo koni s'ín kàsiìkø-nò.

16 Ngui kjoä kixíí xi xan-nò, jè xi chi'nda tijna, mitsà jè tijna ítjòn-lä nei-lä. Tikooä jè xi satíxá-lä mitsà jè tijna ítjòn-lä jè xi otíxá-lä.

17 I'ndei nga jye machiya-nò kjoä koi, mé ta ndaà-nò tsà k'oas'ín sìkitasòn nga kóz'ín s'een.

18 Mìtsà ngats'ioò k'oatìxan-nò; bexkon-ná jñà xítä xi 'an jaàjñaà. Mochjeén-né nga kàtitasòn koni s'ín tichjá Xojon-lä Nainá nga tsò: “Jè xi kjèn-kó-na, tijè-ne xi kondrä kiùtjìngui-na.”

19 Tìbenojmí-nò kjoä koi k'ë nga tikj'eè k'oä ma, mé-ne k'ë nga jye k'oas'ín kóma, kokjeiín-nò nga 'an-ná [xi Nainá].

20 Ngui kjoä kixíí xi xan-nò, jè xi skoétjò xítä xi 'an siìkasén, 'aán skoétjò-na; kó jè xi skoétjò-na, jè skoétjò jè xi kisìkasén-na.

*Kó kitsò Jesús k'ē nga tsibéngjmí nga jè Judas sìngatsja xítā kondra-lá
(Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23)*

²¹ Jesús k'ē nga jye ɔkitsò, 'ñó jchán kokájno-lá; jngoò k'a kiichjá, kitsò:

—Ngui ɔkixií xi xan-nò, i tíjnajiìn jngoò-nò xi sìngatsja-na it'aà ts'e xítā kondra-ná.

²² Jñà xítā xi kota'yàt'aà-lá, xki xi ján kiskoò'an xíkjín nga mìkiì tíjiìn-lá yá-ne xi ɔtítsò-lá Jesús.

²³ Jngoò xítā xi kota'yàt'aà-lá Jesús ya tíjnakoòkó k'ē nga nchikjén, jè xítā-lá xi jè Jesús 'ñó matsjakeeè.

²⁴ Jè Simón Pedro, kitsjaà-lá seña jè xítā xíkjín xi ya tíjnakoòkó Jesús nga skonangui-lá yá-ne xi ɔtítsò-lá.

²⁵ Jè xítā jè, ìsa 'ñó tsibijnat'aà chrañà-lá; kiskònanguilá, kitsò-lá:

—Na'èn, ¿yá-ne xi ɔtì'mì-lá?

²⁶ Kiichjá Jesús kitsò:

—Jè xi tsjaà jngoò-lá inchrájín 'nchi, jè-né xi ɔtìxan-lá.

K'ee kitsjaà-lá jè Judas Iscariote, ti-lá Simón.

²⁷ Jè xítā neijí niñooón jahas'en-jiìn iníma-lá Judas k'ē nga kiskoé inchrájín. Jesús kitsò-lá:

—Jè kjoä xi s'iin xátíya kot'jin.

²⁸ Jñà xítā xi títsajnat'aà ímixá xi nchikjén, njingoò xi kjòchíya-lá mé-ne kós'ín kitsò-ne Jesús.

²⁹ Tjín i'nga xítā xi k'oas'ín kisikítsjeèn; maá-lá tsà títsò-lá Jesús: "Tsojmì tindí xi ts'e s'eí." O tsà títsò-lá: "Ton tjìi chiba-lá xítā imá." Nga jè Judas ngatsja chijtsa ton.

³⁰ Judas, k'ē nga jye tsakjén inchrájín, niñooón itjo ni'ya; kiì; nga jye jñò choòn.

Kjotíxoma xítse xi kitsjaà Jesús

³¹ K'è nga jye itjo ni'ya Judas nga kiì, Jesús kitsò:
—I'ndeì, jè Ki'ndí-lä Xítä, jyeé jeya tijna. Tikoä
Nainá jyeé jeya tijna it'aà ts'e Ki'ndí-lä.

³² Nainá tsà jeya tijna it'aà ts'e Ki'ndí-lä, tijè-ne
Nainá jeya siikíjna Ki'ndí-lä. Nitqón jcha-lä kjoä
jeya-la.

³³ Jñò, xi ndíixti-nä xan-nò, mìtsà tì tse kótijnako
ìsa-nò. Jñò, kinchátsji-ná tænga k'oqá xan-nò koni
kixan-lä jñà xítä judío: Ya ñánda tifia, jñò, mìkiù
komá konguió.

³⁴ Jngoò kjotíxoma xítse tsjaà-nò: Titsjacha xinguioo
nga jngoò ijngoò. K'oqas'ín titsjacha xinguioo
koni s'ín 'an kisitsjakeè-nò.

³⁵ Tsà k'oqas'ín sitsjacha xinguioo nga jngoò
ijngoò, k'oqá s'ín skoe-ne ngats'iì xítä nga kixi kjoä
nga ya chita'yàt'aà-ná.

*'Én xi kiìchja Jesús nga jè Pedro kjó'mat'in
(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas
22:31-34)*

³⁶ Simón Pedro kiskònangui-lä Jesús, kitsò-lä:
—Na'èn, ¿ñánda tì'mì?
Jesús, kitsò-lä:
—Ya ñánda tifia, mìkiù komá kjítjingui-ná xi
kjoä nítón, tænga k'è nga komá iskan, komáá
kjítjingui-ná.

³⁷ Simón Pedro kitsò-lä:
—Na'èn, i'ndeì, ¿mé-ne mìkiù komá kjítjingui-lè?
Tíjingoò takoàn nga 'an kiyá ngajo-lè.

³⁸ Jesús kiìchja, kitsò-lä:
—¿A kixií kjoä nga tijngoò takoìn nga ji kiyá
ngajo-ná? Nguì okixií xi xan-lè, k'è nga tikj'eè

kjindáya kóxtí, jàñ k'a tsjá'mat'in-ná nga mìkiì yaxkon-ná.

14

Kó s'ín kōma nga ma kijchoaá ya ñánda tójna Nā'èn-ná

¹ Kì makájno-nò. Kàtakjeíñ-nò it'aà ts'e Nainá, tikoaq kàtakjeíñ-nò it'aà ts'ān.

² Ján ni'ya-lä Nā'èn-nä tjín jchán j'nde ñánda ma nìkjáya. Tsà mì kixi kjoaq nga k'oqas'ín tjín, mì-la tsà tà chjà k'oq xán-nò nga tìfikindaà-nò jngooò j'nde xi tsajòn.

³ Koni s'ín kjián nga kìndaà-nò j'nde, k'oqá tjs'ín kjoiaq ljngoò k'a nga kíkó-nò, mé-ne yä ñánda kótijna, tikoaq yä kitsajnakó-ná.

⁴ Jñò jyeé 'yaà kós'ín fì ndiyá ñánda tìfia.

⁵ Tomás kitsò:
—Nä'èn mìkiì 'ya-jen ñánda tì'mì. ¿Kós'ín jcha-najen ndiyá?

⁶ Jesús kitsò-lä:

—'An-ná xi ndiyá, 'an-ná xi kjoaqkixi, 'an-ná xi kjoaqbinachon. Tājngooò it'aà ts'ān kōma kijchò jñò ñánda tójna Nā'èn-ná.

⁷ Jñò, tsà yaxkon-ná, tikoaq jchaxkon-nò Nā'èn-nä. Tānga j'ndei, jyeé yaxkon ko titsachitsejèn-la.

⁸ Felipe kitsò:

—Tákó-nájen yá-ne xi Nā'èn 'mì. Tä k'oqá tjín xi kojngooò-ne takòn-jen.

⁹ Jesús kùchjä kitsò-lä:

—Ji Felipe, kjötseé tìjnäkó-nò, ¿a tà kj'eè yaxkon-ná? Jè xi jye kijtseèxkon-na, jyeé

kijtseèxkon Na'èn-na. ¿Mé-ne kosi-ne: "Takó-nájen xi Na'èn 'mì"?

¹⁰ ¿A mì mokjeiín-lè nga 'an, yaá tijnakoaa Na'èn-na, koa jè Na'èn-na ya tijnako-na? Jñà 'én xi 'an chjáko-nò, mìtsà kjohitsjeèn ts'an; jè Na'èn-na xi tijnako-na, jè-né xi tísíxá it'aà ts'an.

¹¹ Katakjeiín-nò nga 'an ya tijnakoaa Na'èn-na, ko jè Na'èn-na ya tijnako-na. Tsà mìkiù mokjeiín-nò it'aà ts'an, na'sín tà jè katakjeiín-nò it'aà ts'e xá-na xi 'an tís'iaàn.

¹² Nguì okixií xi xan-nò, jè xi mokjeiín-la it'aà ts'an, tikoáa komaá-la s'iin xá xi 'an s'iaàn; skanda ñsaá tsato s'iin, nga 'an, ján tifia ñanda tijnna Na'èn-na.

¹³ Nitá mé xi sijé-la Na'èn-na xi it'aà ts'an, 'an sikitasoàn, mé-ne jè Na'èn-na jeya kíjna-ne it'aà ts'e Ki'ndí-la.

¹⁴ Tsà mé xi sijé it'aà ts'an, 'an, sikitason-ná.

K'egajé Jesús kitsjaà 'én-la nga siìkasén jè Inima Tsjeè-la Nainá

¹⁵ Jñò, tsà matsjacha-ná tikitason kjotíxoma-na.

¹⁶ 'An, kìtsi'bà-la Na'èn-na nga katasikasén jngóo-nò jè xi kosikö-nò, mé-ne kjit'aà nachrjein kíjnako-nò.

¹⁷ Jè xi siìkasén-nò Na'èn-na, jè Inima Tsjeè-la xi ngui kjoä kixi. Jñà xítá isò'nde, mìkiù koma skoétjò nga mìkiù beèxkon, tanga jñò yaxkon-nò nga ya tijnako-nò, ko yaá kíjnajíin iníma-nò.

¹⁸ Mìkiù siìkítasajna jchan-nò, kjoïkon ijngóo k'a-nò nga kótijnako-nò.

¹⁹ Tà chibaá nachrjein chija-la nga jñà xítá isò'nde mì ti kiì skoëxkon-na; tanga jñò

jch_axkon-ná; t_ik_oqá k_itsajnakon-nò nga 'an t_ijn_akon-ná.

²⁰ K_e nga kijchò n_achrjein jè, jch_a-nò nga yaá t_ijn_akoqa N_a'èn-n_a, ko_a jñò yaá t_itsajnak_o-ná, k_o 'an yaá t_ijn_ak_o-nò.

²¹ Jè xi t_iji_ln-l_a k_jotíxoma-n_a t_ik_oqá s_ikitasòn-né, jè-né xi matsjakee-_a. K_o jè xi matsjakee-_a t_ik_oqá k_otsjakee N_a'èn-n_a. 'An, t_ik_oqá matsjake-_a ko_a kokoo_t tsejèn-l_a yijo-_a.

²² Kiskònanguí Judas (mìtsà jè Iscariote). Kitsò-l_a:

—N_a'èn kós'ín kom_a nga t_a ngajen kokótsejèn-nájen yijo-l_e nga mìtsà jñà x_ita isò'nde kokótsejèn-l_a yijo-l_e.

²³ Kiichja Jesús, kitsò-l_a:

—Jè xi matsjakee-_a s_ilkitasòn 'én-n_a; k_o jè N_a'èn-n_a k_otsjakee-_a. N_a'èn-n_a k_o 'an kjinchrobàchón-nájen; yaá k_itsajnak_o-jen.

²⁴ Jè xi mìkiì matsjakee-_a mìkiì s_ikitasòn 'én-_a. Jñà 'én xi jñò t_its_ana'y_a, mìtsà ts'ān, ts'eé N_a'èn-n_a xi kisikasén-_a.

²⁵ 'K'oáá s'ín tibenojmí yije-nò 'én koi k_e nga tákó t_ijnak_o is_a-nò.

²⁶ Jè xi kosik_o-nò, jè Inimá Tsjeè-l_a Nainá xi it'aà ts'ān s_ilkasén-nò N_a'èn-n_a, jè kokòya yije-nò ko_a s_ilkitsjeèn-nò ngats'iì 'én xi t_ixan-nò.

²⁷ "An, tsjaà-nò kjo_anchán; yaá s_ikijnajñaà inimá-nò. K'oáá s'ín tsjaà-nò koni s'ín 'nchán t_ijn_aa, mìtsà k'oás'ín tsjaà-nò koni s'ín tsjá isò'nde. Kì makájno-nò k_o kì tsakjoòn-jèn.

²⁸ Jñò, jyeé kina'y_a koni s'ín t_ixan-nò nga 'an t_ifia t_anga kjo_i ijngò k'a. Tsà kixi kjo_a nga matsjacha-ná, jñò, t_ik_oqá k_otsjaá-nò nga xan-nò: Jye

tífia ñánda tíjna Nā'èn-nā; nga jè Nā'èn-nā lsāá tíjna ítjòn mì k'oq-ne koni 'an.

²⁹ K'oqá s'ín tibenojmí ítjòn-nò kjoq koi, mé-ne k'ē nga jye kitasòn, kókjeiín-nò.

³⁰ Mì tì kiù kjìn 'én kichjàkō lsā-nò. Jyeé nchrobá xítā nejí xi tíhotíxoma-là jè isò'nde; tānga nímé nga'ñó tjín-là nga jè siikijne-na.

³¹ K'oaá s'ín kitasòn, mé-ne skoē-ne jñà xítā isò'nde nga matsjake Nā'èn-nā nga tísíkitasoàn kjotíxoma xi kitsjaà-na.

'Tisítjeen, tikkiaán.

15

Jè xi ngui yá-la toò uva ko jñà xi chrja-la

¹ "Aán ngaya-là yá je-là toò uva; jè Nā'èn-nā xi síxáko.

² Ngats'iì chrja-là yá uva xi it'aà ts'an nchrobát'aà-ne xi mìkiì ojà-là toò, Nā'èn-nā otet'aà-né; koq jñà xi ojà-là toò, ta sítsjeè-né, mé-ne nga lsā ndaà koja-là toò.

³ Jñò, jyeé k'oq'sín kjotsjeè-nò xi it'aà ts'e 'én xi okixan-nò.

⁴ Jñò, mochjeén-né nga ya kitsajnakó kjit'aà-ná koq 'an, yaá kótijnakó kjit'aà-nò. Jngoò chrja-là yá toò uva, mìkiì koja-là toò tsà mìkiì 'ñó tjít'aà jè yá je-là. It'aà tsajòn, k'oq tis'ín tjín, nímé xi s'een tsà mì 'an kítsajnakó kjit'aà-ná.

⁵ "An-ná xi yá je-là toò uva, jñò-nó xi chrja-la. Jè xi 'an kíjnako kjit'aà-ná koq 'an kótijnakó kjit'aà, ndaà jchán koja-là toò. Tānga nímé xi s'een tsà titsajnat'aàxìn-ná.

6 Jè xi mìtsà 'an kíjnakò kjit'aà-na, k'oqá s'ín tjáxìn koni chrja-là yá xi nímé toò ojà-là; k'e nga jye xì, maxkó-né ikjoàn sinchájiìn ni'ín nga tì.

7 'Jñò, tsà ya kítsajnakò kjit'aà-ná, koà tsà kixi kítsajnakò 'én-nà xi 'an tsakoòya-nò, tijé nítà mé xi mejèn-nò, k'oqá s'ín kítasòn-nò koni s'ín kixón.

8 K'oqá s'ín ma-ne jchà-là kjoajeya-là Nà'èn-nà k'e nga 'ñó kjìn toò kojà-nò kò k'oqá s'ín ma-ne nga 'ya-là nga kixi kjoà nga ya chìta'yàt'aà-ná.

9 Koni s'ín matsjakeè-nà Nà'èn-nà, jñò, 'an, k'oqá tís'ín matsjake-nò. Mochjeén-né nga k'oqás'ín kítsajnakò kjit'aà kjoà tsjacha-nà.

10 Tsà sìkitasòn kjotíxoma-nà, yaá kítsajnajñoò kjit'aà kjoà tsjacha-nà. 'An, k'oqá tís'ín sìkitasoàn kjotíxoma-la Nà'èn-nà kò yaá tijnajñaà kjit'aà kjoatsjacha-là.

11 'Jñò, k'oqá s'ín chjàkò-nò mé-ne sijnajiìn-ne iníma-nò kjotsja xi 'an tjín-na kò ngui ndaà s'e-nò kjotsja.

12 Kjotíxoma-nà xi 'an tsjaà-nò, jè-né nga tìtsjacha xinguiò nga jngooò ijngooò, koni 'an matsjake-nò.

13 Jè xítà xi biyaàtjì ngajo-là amigo-là, jè-né xi ìsa 'ñó matsjakeè xíkjín.

14 Jñò-nó xi amigo-nà xan-nò, tsà sìkitasòn koni s'ín bìnè-nò.

15 Mì tì chí'nda-nà xan-nò nga jè chí'nda mìkiù beè mé xi s'ín nei-là. Amigo ts'aán xan-nò nga jyeé tsibenojmíya yije-nò kjoà xi tsakóya-nà Nà'èn-nà.

16 Mìtsà jñò kichjaàjììn-ná, tà saà 'an jaàjììn-nò. Kitsjaà-nò xá nga konguió mé-ne nga ndaà sìxá-nò. Jè xá-nò sijnna-né nítà kjé-ne, mé-ne k'e nga mé xi sijé-là Nà'èn-nà xi it'aà ts'an, tsjá-nò.

17 Jè kjotíxoma xi 'ñó tìbìnè-nò: Nga tjòcha jchaa xinguiqo nga jngoo ijngoo.

Mé-ne jñà xítá isò'nde síjtikeè-ne xítá-la Jesús

18 Jñò, tsà sìjítikeè-nò jñà xítá isò'nde, kàtasijiìn-nò nga 'an, k'oqá s'ín kisjítikeè ítjòn-na.

19 Jñò, tsà tákó ya titsajnajiìn-là xítá isò'nde, jñà xítá isò'nde kotsjakeé-nò koni s'ín matsjakeè xítá xíkjín. Tanga jñò, mìtsà ti i-ne isò'nde tsajòn. 'An jaajiìn-nò nga tsachrjekàjiìn-nò kjoaq xi tjín isò'nde, koií kjoaq-lä nga majtikeè-nò jñà xítá isò'nde.

20 Ndaà tìkítsjeèn koni s'ín kixan-nò: “Jè xi chí'nda tjína, mìtsà lsä tjína ítjòn-lä nei-lä.” Koní s'ín kiütjingui kondrä-na jñà xítá, jñò, k'oqá tís'ín kijitjingui kondrä-nò. Tsà kisikitasòn 'én-nä, tìkoaqá sìkikasòn tsajòn.

21 Ngats'iì kjoaq koi, k'oqá sìkqo-nò jè ngatjì-lä it'aà ts'än nga mìkiì beèxkon jè xi kisikasén-na.

22 "An, tsà mì-la kiì j'iqa kó tsà mì-la kiì tsohókoqa, nì mé-la jé tjín-lä. Tanga i'ndei, mì ti kiì komá kosíko-ne yijo-lä kjoaq ts'e jé-lä.

23 Jñà xítá xi 'an majtikeè-na, tìkoaqá majtikeè Na'èn-nä.

24 Nímé-lä jé tjín-lä jñà xítá tsà mì-la kiì kijtseeè jñà kjoqxón xi 'an kis'iaàn xi ni saá jngoo xítá k'oqás'ín s'ín. Tanga jyeé kijtseeè kjoqxón xi 'an kis'iaàn, tanga tákó majtikeè-nä tìkoaq majtikeè Na'èn-nä.

25 K'oqás'ín tíma nga tibitasòn 'én xi tjít'aà Xojon-lä Nainá xi kota'yà xítá koi, nga tsò: “Tísíjtikeé-nä naq'sín nì mé kjoaq tìsìkoaq.”

26 Tanga k'e kitjojen jè xi kosíko-nò, xi 'an sìkasén it'aà ts'e Na'èn-nä, jè Inimá Tsjeè-lä Nainá

xi ngui ḥokixi, xi it'aà ts'e Na'èn-na nchrobá-ne, jè tsjá 'én it'aà ts'ān.

²⁷ Jñò, tikoqá k'oigo 'én it'aà ts'ān nga yaá titsajnakó-ná kóni nga tàts'en-lá kjoa.

16

¹ 'K'oqas'ín tìbenojmí-nò kjoa koi mé-ne nga mìkiì kinchat'aàxìn-nò nga mokjeiín-nò it'aà ts'ān.

² Kochrjekàjiùn-nò ya ni'ya ingo sinagoga. Tikoqá kijchò nachrjein k'ē nga nitá yá-ne xi siìk'en-nò k'oqá s'ín siìkítsjeèn nga Nainá nchisíxá-lá.

³ Koií kjoa-lá nga k'oqas'ín s'iin-ne nga mìkiì beèxkon Na'èn-na, tikoqá 'ān mìkiì beèxkon-na.

⁴ Koií k'oqas'ín tìxan-nò mé-ne k'ē nga kijchò nachrjein kiìtsjeèn-nò nga jyeé tsibenojmíya yije-nò. K'ē nga sa ítjòn, mìkiì ḥokixan-nò nga yaá tìjnako-nò.

Xá xi s'ín Inimá Tsjeè-lá Nainá

⁵ Tånga i'ndeí, jyeé tifiko-na jè xi kisìkasén-na. Jñò, njingoò chjinangui-ná, ñánda tìfia.

⁶ Tà saà kjoaba tìjiùn inimá-nò, jè ngatjì-lá koni tìxan-nò kjoa koi.

⁷ 'Én kixií xi tìxan-nò; kjondaà tsajòn-nò nga kjián. Tsà mìkiì kjián, mìkiì komá kitjojen jè xi kosíko-nò nga i kíjnako-nò. Mochjeén-né nga kjián mé-ne nga komá sìkasén-nò.

⁸ K'ē nga kitjojen jè xi kosíko-nò, jè siìkíchiya ndaà-lá xítá isò'nde kjoa ts'e jé, ko kjoa xi kixi tjín ko nga sindaàjiùn yá xi kokó-lá kjo'in.

⁹ Jè siìkíchiya ndaà-lá xítá isò'nde xi kjoa ts'e jé nga mìkiì mokjeiín-lá it'aà ts'ān.

¹⁰ Ko sìikíchiya ndaà-lä xítä it'aà ts'e kjoä xi kixi tjín, nga 'an jyeé tìfia ñánda tíjna Ná'èn-nä. Jñò, mì ti kiù jchäxkon-ná.

¹¹ Ko sìikíchiya ndaà-lä xítä nga sìndaàjìin-lä yá xi koko-lä kjo'in, koi kjoä-lä nga jè xítä neií xi tithotíxoma-lä isò'nde jye k'oas'ín tjínè-lä nga kjo'in s'e-lä.

¹² 'Kjìn jchán kjoä tjín ìsa xi kj'eíí xi koxán-nò tænga i'ndei mikiì titsajnandaà nga kjoahas'en-jiìn-nò.

¹³ K'e nga kitjojen jè Iníma Tsjeè-lä Nainá xi nguì kjoä kixi, jè sìikixiya ndaà-nò xi nguì kjoä kixi nga mitsà kjohítsjeèn ts'e sìikjeén k'e nga kichja. K'oaa s'ín kichja koni s'ín tjín kjoä xi 'nchré. Kéènojmí-nò kjoä xi s'e k'e nga komá iskan.

¹⁴ Jè jeya sìikíjna-na k'e nga tjoé-lä 'én-nä ikjoàn kokòya-nò.

¹⁵ Ngats'iì xi tjín-lä Ná'èn-nä, tikoaa ts'an-ná. Koií k'oaa xan-nò nga jè Iníma Tsjeè-lä Nainá tjoé-lä 'én xi ts'an, ikjoàn kokòya-nò.

Mé-ne jè kjoba, kjotsjaá komá-ne

¹⁶ Jñò, tà chibaá nàchrjein chija nga mì ti kiù jchäxkon-ná; xi komá jò jàñ nàchrjein ijngooò k'a jchäxkon ijngooò k'a-ná nga jè tifikoaa Ná'èn-nä.

¹⁷ Xítä xi kota'yàt'aà-lä k'eé kitsò-lä xíkjín:
—Kó tsòya-ne 'én xi tsò-lä: tà chibaá nàchrjein chija-lä nga mì ti kiù jchäxkon-ná, xi komá jò jàñ nàchrjein, ijngooò k'a jchäxkon-ná nga jè tifikoaa Ná'èn-nä.

¹⁸ Kitsò-lä xíkjín:
—¿Kó tsòya-ne 'én xi tsò-lä: “Ta chibaá nàchrjein chija”? Mikiì fiya-ná koni s'ín chja.

19 Jesús, tik'eé kjòchiya-la nga jñà xita-la mejèn-la skonangui-la kó tsòya-ne 'én xi kichjá. K'eeé kitsò-la:

—¿A titsachjinangui-la xinguio kó tsòya-ne koni s'ín kàxan-nò: Tà chibaá nachrjein chija-la nga mì ti kii jchaxkon-ná, xi koma jò jàn nachrjein ijngoò k'a jchaxkon-ná?

20 Nguí okixií xi xan-nò, jñò, ba s'e-la inimá-nò, jchihindáya-nò, tanga jñà xita isò'nde tsjaá s'e-la inimá-la. Jñò, nas'ín ba s'e-nò, jé kjoa ba-nò, nga koma iskan, kjoa tsjaá koma-ne.

21 Jingoò chjoón, k'e nga choya nachrjein-la nga 'beé ki'ndí, tse kjo'in síkjeín. Tanga k'e nga jye ts'iin jé ki'ndí, mì ti kii síktsjeèn-ne kjo'in xi kasíkjeín jé chjoón. Ta saá tà kjotsjaá s'e-la nga jingoò xita kats'iin i isò'nde.

22 Okixi-né it'aà tsajòn, i'ndei, ba tjín-nò, tanga koma iskan, k'e nga skoexkon ijngoò k'a-nò, k'e-né nga 'ñó tsja koma-la inimá-nò. Jé kjotsja-nò niyá xi kjoaáxìn-nò.

23 'K'e nga kijchò nachrjein nga jchaxkon ijngoò k'a-ná, nímé xi chjinangui-ná. Okixií xi xan-nò, nítá mé xi sijé-la Na'èn-naà xi it'aà ts'an, tsjá-nò.

24 Skanda i'ndei, nísà mé xi níjé xi it'aà ts'an; tijé, tjoé-nò, mé-ne nga nímé xi chijat'aà-la kjotsja xi tijin inimá-nò.

Mé kjoa-ne nga Jesús jye kisikjne-la kjoa xi tjín isò'nde

25 "Én xi tichjáko-nò, tà kjoa mangásòn-né tisikjeén. Tanga kijchò nachrjein k'e nga mì ti kii kjoa mangásòn kichjáko-nò. Kenojmí kixií-nò it'aà ts'eñ Na'èn-naà.

26 Nāchrjein jè, jñò, it'aà ts'qáán sijét'aà-là
Ná'èn-ná. 'An, mì tì kiì kitsi'bà-tjì-nò xi it'aà tsajòn,

27 nga jè sobà Ná'èn-ná matsjakeè-nò. Koií matsjakeè-nò nga jñò, tikoá matsjacha-ná kó mok-jeiín-nò nga it'aà ts'e Nainá inchrobà-na.

28 Yaá itjokàt'aà-lá Nainá nga inchrobà i isò'nde. I'ndei siìkíjna-ná i isò'nde, tifikoó ìjngoo k'a-ná
Ná'èn-ná.

29 Jñà xita xi kota'yàt'aà-lá kitsò-lá:
—I'ndei, tinokjoà kixi-né, nímé kjoà mangásòn
tìnìkjíin.

30 I'ndei, jyeé 'ya-jen nga ji machiya yijeé-lè nítá
mé kjoà-ne. Mikiì mochjeén tsà yá xi skonangui-lè.
K'oá ma-ne nga mokjeiín-najen nga it'aà ts'e
Nainá inchrobà-ne.

31 Kìchjà Jesús, kitsò-lá:
—I'ndei, ¿a mokjeiín-nò?

32 Jyeé kjomeè bijchó hora, tijè-ne hora jè, jñò,
tsjohoba-nò nga jingoò ijngoo; onguí-nò ni'ya-nò;
tajngoò sikíjna-ná. Tànga mìtsà tajngoò tìjnàa, jè
tíjnakó-na Ná'èn-ná.

33 K'oáá s'ín tìchjàko-nò mé-ne it'aà ts'an s'e-nò
kjoà'nchán. Koà i isò'nde kjo'iín s'e-nò, tànga 'ñó
t'è-là takòn. 'An, jyeé kisìkijne-lá jñà kjoà xi tjín
i isò'nde.

17

K'e nga jè Jesús tsibítsi'batjì jñà xita xi kota'yàt'aà-lá

1 Jesús, k'e nga jye k'oas'ín kìchjà, kiskoòtsejèn
ngajmiì, kitsò:

—Na'èn, jyeé ijchò hora-lá, jeya tìkíjni Ki'ndí-lè,
mé-ne jè Ki'ndí-lè tikoá ngají, jeya siìkíjna-lè,

² koni s'ín kits'iì-laq kjoqbinachon nítaq kjé-ne ngats'iì xítaq xi ji kits'iì-laq.

³ Jè kjoqbinachon xi tjín nítaq kjé-ne, jè-né nga skoexkon-lè, nga ta ji tajingoò-né xi kixi kjoq nga Nainá'mì-lè, tikoq skoexkon Jesucristo xi Ki'ndí-lè xi xó ji kinikasén-ne.

⁴ "An, jeya kisikíjna-lè i isò'nde, nga jyeé kisiñgoaà xá xi ji kinìngatsja-ná.

⁵ Na'èn, i'ndeij, k'oqas'ín jeya tijkíjna-ná nga nguixkoiìn koni tjín kjoq jeya xi kis'e-na nga tsohotijnat'aà-lè k'e nga tijk'eè sindaà isò'nde.

⁶ 'Jñà xítaq i isò'nde xi xó ji kichjaàjiìn-ne nga 'an kinìngatsja-ná, jyeé tsibenojmí-laq it'aà tsiji. Xítaq tsiji-né, nga ji kits'iì-ná, ko nchisíkitasòn-né koni tsó'én-lè.

⁷ Jñà xítaq koi, i'ndeij, jyeé beè nga ngats'iì kjoq xi 'an kits'iì-ná, it'aà tsiji nchrobá-ne.

⁸ 'An, tsibenojmí-laq jñà 'én xi ji kits'iì-ná; jñà xítaq koi, jahas'en-jiìn-laq; jyeé kijtseè nga kixi kjoq nga it'aà tsijií inchrobà-na. Mokjeiín-laq nga ji kinikasén-ná.

⁹ 'Jñà xítaq koi, bìtsi'batjià. Mìtsà jñà xítaq i isò'nde bìtsi'batjià; tà jñà-né xi ji kits'iì-ná, nga xítaq tsiji-né.

¹⁰ Ngats'iì xítaq xi ts'an, tikoq tsiji-né, koq jñà xítaq xi tsiji, tikoqá ts'an-ná. It'aà ts'eé xítaq koi, nga jeya ótijna.

¹¹ "An, mì ti kii tse kótijna-na i isò'nde; tanga jñà xítaq koi, ií kítsajna i isò'nde. 'An, yaá tifikon-lè nga ya kótijnakó-lè. Na'èn tsjeeè, ndaà tìkindii xítaq koi nga koq nga'ñó-lè, tijè-ne nga'ñó xi ji kits'iì-ná mé-ne nga ndaà kítsajnjatín-ne koni jñá ndaà titsajnakjoaá ngaji ko 'an.

12 K'ē nga tsohótijnakoaa i isò'nde, ndaà kisìkindaq̄a nga kō nga'ñó-lē, tijè-ne nga'ñó xi ji kits'iì-ná. Nijngoo xi kichijà, tà jé kichijà jè xi k'oas'ín tjínè-lä nga k'oas'ín komat'in, mé-ne kítasòn-ne koni s'ín tichja Xojon-lè.

13 'Tanga i'ndeij yaá tifikon-lè ñánda tijni. Jñà 'én xi tichjà k'ē nga tákó i tijnaa isò'nde, koi-né nga 'ñó ndaà kàtasijiìn inima-lä jñà xita-na, jè kjotsja xi tíjiìn ts'an.

14 'An, jyeé tsibenojmí-lä 'én-lè jñà xita-na; tanga jñà xita isò'nde sítikeè-né, koií-né nga mìtsà tí xita ts'e isò'nde-ne, tikoá' an, mìtsà tí i isò'nde chjà-na.

15 Mìtsà xan-lè nga chjààxìn i isò'nde, tà jè-né xi xan-lè nga tikindji it'aà ts'e xita neií.

16 Koni 'an mìtsà i isò'nde chjà-na, tikoá' jñà xita-na mìtsà tí i-ne isò'nde chjà-ne.

17 It'aà ts'e kjoaq̄ kixi-lè, tsjeè tikítsajni nga ngui xita tsiji kàtama; nga jñà 'én-lè, ngui kjoaq̄ kixi-né.

18 Ji, koni s'ín kinìkasén-ná i isò'nde, 'an, k'oá' tis'ín sìkasén jñà xita-na it'aà ts'e xita isò'nde.

19 Xi kjondaà ts'e xita-na, 'an, jyeé tsjeè tisìngatsja-lè yijo-na mé-ne jñà xita-na tikoá tsjeè sìngatsja-lè yijo-lä xi it'aà ts'e kjoaq̄ kixi-lè.

20 'Mìtsà tà jñà bìtsi'batjià jñà xita ts'an; tikoá' bìtsi'batjì-ná jñà xita xi iskan kókjeiín-lä it'aà ts'an k'ē nga kji'nchré 'én-na xi keènojmí-lä jñà xita-na,

21 mé-ne ngats'iì jñà xita koi, tà jngoo koma-ne, koni jñá nga jngoo ma-ná koni s'ín tijnakó-ná ngaji Na'en, tikoá' an tijnakó-lè. Jñà xita koi, tikoá kàtìtsajnakó-ná mé-ne jñà xita isò'nde kókjeiín-lä nga ji kinìkasén-ná.

22 Jè kjoajeya xi ji kits'iì-ná, 'an, k'oqá tís'ín kit-sjaà-la jñà xítä-na mé-ne nga tà jngòò kóma-ne koni jñá nga tà jngòò ma-ná.

23 'An tijnäkoqa jñà xítä-na ko ji tijnako-ná, mé-ne nga ngui jngòò kóma-ne. K'oqá s'ín skoe-ne jñà xítä isò'nde nga ji kinìkasén-ná ko tikoä skoe nga matsjachi jñà xítä-na koni s'ín matsjacha-ná 'an.

24 Na'èn, koií xi mejèn-na nga jñà xítä xi ji kits'iì-ná ya kítsajnakó-na ñanda kótijna, mé-ne nga skoe-ne kjoä jeya-na xi ji kits'iì-ná nga tikoä matsjacha-ná skanda k'ë nga tikj'eè sindaà isò'nde.

25 Na'èn xi xítä kixi 'mì-lè, jñà xítä xi tjín isò'nde, mìkìù beèxkon-lè, tænga 'an, beèxkoòn-lè. Tikoä jñà xítä xi ji kits'iì-ná jye kisijiìn-la nga ji kinìkasén-ná.

26 Jñà xítä-na jyeé tsibenojmí yije-la it'aà tsíji; tákó saá kënojmí isä-la mé-ne jè kjoatjòcha xi tjín-lè it'aà ts'an, tikoä s'e-la jñà xítä koi, koä 'an sobà kótijnajñaà iníma-la.

18

Kós'ín komà k'ë nga kitsobà'ñó Jesús xítä kon-dra-la

(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53)

1 Jesús k'ë nga jye okitsò, ikjoàn itjo, kiìko xítä xi kota'yàt'aà-la ján xijngoaà xajngá nandá xi 'mì Cedrón. Ya kijna jngòò i'nde ñanda kjìn skaya tsojmì titje; yaqá jahas'en-jiìn Jesús ko xítä-la.

2 Judas, xítä xi siìngatsja Jesús it'aà ts'e xítä kon-dra-la, jyeé beèxkon i'nde jè, nga Jesús, kjìn k'a ya chixoñako xítä xi kota'yàt'aà-la ya i'nde jè.

³ Judas, kjìn soldado ijchòkò, tjiko xítà xi síkindà ingo xi jñà kisìkasén xítà sko-là no'miì kó xítà fariseo; 'ya ni'ín linterna, 'ya kichà ndojò, 'ya ni'ín nicha.

⁴ Jesús, nga jyeé tíjììn yije-là kjoaq xi komat'in, nitoón itjo, kitsò-là:

—¿Yá xi binchaàtsjioò?

⁵ Xítà koi, kitsò:

—Jè Jesús xi Nazaret j'nde-là.

Jesús kitsò-là:

—'An-ná.

Judas, xítà xi tísíngatsja Jesús, tikoaaá ya tsóbajiìn-là.

⁶ K'e nga kitsò Jesús: "'An-ná", xítà koi, kiì-ne íts'in, chixót'aà nanguí.

⁷ Jesús, ijngoò k'a kiskònangui-là kitsò-là:

—¿Yá xi binchaàtsjioò?

Xítà koi kitsò:

—Jè Jesús xi Nazaret j'nde-là.

⁸ Kiichjà Jesús, kitsò-là:

—Jyeé, k'oq tìxan-nò, 'an-ná. Tsà 'an binchaàtsji-ná, tjìl'nde-là jñà xítà-na xi i'nga nga kàtjì-ne.

⁹ K'e nga okitsò Jesús, koií tsitasòn 'én xi jè kiichjà k'e nga kitsò: "Na'en, xítà xi ji kits'iì-ná, njingoò kichijà."

¹⁰ Jè Simón Pedro, 'ya jngoò kichà ndojò; tsachrje; tsajà-là xítà xi 'mì Malco, xítà chi'nda-là no'miì ítjòn; tsatet'aà líká kixi-là.

¹¹ Jesús kitsò-là jè Simón Pedro:

—Tikájnatiò-ne kichà ndojò-lè. Tjaya-ne chrjoaq-là. Jè kjoaq ts'e kjo'in xi tsjá-na Na'en-na koni s'ín mejèn-là, ¿a mìtsà tjínè-là nga siikitasoàñ?

*K'ę nga jè Jesús tsibijna nguixkön Anás
(Mateo 26:57-58; Marcos 14:53-54; Lucas 22:54)*

¹² Jñà xítą soldado ko soldado ítjòn ko xítą judío xi síkinda ingo ítjòn, kitsobà'ñó Jesús, ikjoàn chinchá na'ñó.

¹³ Ítjòn kiikö ján ñánda tíjna ni'ya-lą Anás, nga níxáya-lą ma jè Caifás xi no'mii ítjòn tíjna nó jè.

¹⁴ Jè Caifás xi okitsò-lą jñà xítą judío nga kitsò-lą: Mochjeén-né nga tà jngoo xítą kàtiyaatjì-lą naxandá.

K'ę nga jè Simón Pedro k'oqá kitsò nga mikiì beèxkon Jesús

(Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57)

¹⁵ Simón Pedro tjingui-lą Jesús ko ijngoo sa xítą xi kota'yàt'aà-lą Jesús, jè xi beèxkon jè no'mii ítjòn, jahas'en-ko Jesús ya nditsin ni'ya-lą no'mii ítjòn.

¹⁶ Tænga jè Pedro, ján kiskoõnà nditsiaán; yaá tsibijna xotjoa-lą ni'ya. Jè xítą-lą Jesús xi ijngoo, k'ee itjo ijngoo k'a, kiichjaa-lą jè chjoón xi síkinda xotjoa-lą ni'ya, ikjoàn kisikas'en Pedro.

¹⁷ Jè chjoón xi síkinda xotjoa-lą ni'ya, kitsò-lą Pedro:

—Ngaji, ¿a mìtsà tikoä ya chita'yàt'aà-lą xítą jè?

Jè Pedro, kitsò:

—Majìn.

¹⁸ Jñà xítą chi'nda ko xítą xi síkinda ingo nchat'aà-lą ni'ín xi jñà tsibítse nga nchisíhiso-lą yijo-lą nga 'ñó 'nchán tíma. Jè Pedro tikoä ya síjna nga tísíhiso-lą yijo-lą.

*Mé 'én xi kiìchjá Jesúś ya nguixkón no'miì ítjòn
(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71)*

¹⁹ Jè no'miì ítjòn tsibíts'iā nga kiskònangui-lā Jesúś it'aà ts'ē xítā xi kota'yàt'aà-lā kō it'aà ts'ē 'én xi okóya.

²⁰ Kiìchjá Jesúś kitsò-lā:

—'An, kichjájiìn osen-lā xítā nga tíjtsā isò'nde. Kjit'aà náchrjein tsakoòya yā ni'yā ingo sinagoga kō yā nditsin̄ ingō ítjòn ñánda bixoña yije xítā judío. Nímé 'én xi tichjá 'ma.

²¹ ¿Mé-ne 'an chjinangui-ná? Jñà chjinangui-lā xítā xi kiìl'nchré-na, mé 'én xi tsakoòya-lā. Jñà xítā koi, ndaà tíjiìn-lā kó kixan-lā.

²² K'ē nga jye okitsò Jesúś, jngóò xítā xi síkindā ingō ítjòn síjnat'aà chrañà-lā, kisijts'iìn-t'aà kjín Jesúś, kitsò-lā:

—¿Mé-ne kōtsò-ne 'én xi nokjoàkoiī nōmiì ítjòn?

²³ Jesúś kiìchjá kitsò-lā:

—Tsà ch'o tsò 'én xi tichjá, koatìn-ná, kó xán. Tanga tsà ndaà tsò 'én xi tichjá, ¿mé-ne ti'bé-ná?

²⁴ Nga k'oqas'ín tjít'aà'ñó Jesúś, jè Anás kisikasén ñánda tíjna jè Caifás jè xi nōmiì ítjòn tíjna koi náchrjein.

K'ē nga jè Pedro jngóò k'a kitsò nga mìkiì beèxkon jè Jesúś

(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62)

²⁵ Jè Pedro yā síjnat'aà-lā ni'ín nga tísíhiso-lā yijo-lā; jñà xítā koi kiskònangui-lā, kitsò-lā:

—Ngaji, ¿a mìtsà tikoá yā chita'yàt'aà-lā xítā jè?

Jè Simón Pedro tsibijna'ma, kitsò:

—Majìn, mì yaá kota'yàt'aà-là.

²⁶ Ikjoàn kiskònanguí ijngòò-là xítà chí'nda-là no'mii ítjòn; xíkjín ma xítà xi jè Pedro tsatet'aà líká-là, kitsò-là:

—Ngaji, yaá kijtseèxkon-lè ko Jesús ya i'nde ñánda tjín tsojmì tjé.

²⁷ Jè Pedro, ijngòò k'a tsibìjna'mat'in Jesús, ikjoàn nítóón kiskindàya kóxtí.

K'è nga tsibìjna Jesús ya nguixkòn Pilato

(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Lucas 23:1-5)

²⁸ Kiiko-ne Jesús ya ni'ya-là Caifás skanda ján ni'ya osen ts'e xitaxá ítjòn ts'e Roma. Nga jye tís'e isén, jñà xítà judío mìkiù jahas'en ni'ya osen konis'ín tjín kjotíxoma-là nga majìn-là nga siìkits'ón yijo-là mé-ne komá kokjen-ne s'eí paxko.

²⁹ K'oqá komà-ne nga itjo ni'ya osen jè Pilato, kiskònanguí-là jñà xítà koi, kitsò-là:

—¿Mé kjoà xi ongui-nò xítà jè?

³⁰ Jñà xítà judío kitsò:

—Tsà nímé jé tjín-là, mì-la ji titsanìngatsja-lèjen.

³¹ K'èé kitsò Pilato:

—Tanguíkoo, jñò tindaàjìin-là koni s'ín tjín kjotíxoma-nò.

Jñà xítà judío kitsò:

—Ngajen mìkiù tjí'nde-najen nga taxkì sik'en jngòò-jen xita.

³² K'oq'sín komà-ne nga tsitasòn 'én xi kitsò Jesús k'è nga tsibénojmí kós'ín komat'in k'è nga kiyá.

³³ Pilato, ijngòò k'a jahas'en ni'ya osen, külchja-là Jesús, kitsò-là:

—¿A ji-né xi 'mì-lè xitaxá ítjòn-là xítà judío?

34 Kììchjà Jesús, kitsò-la:

—¿A tà kojhítsjeèn tsiji-né nga k'oqa tisi, a xi koj'eiji xitaá okitsò-lè it'aà ts' an?

35 Pilato kitsò:

—'An, mìtsà xita judío-ná. Jñà xita naxandá-lè ko xita sko-la no'miù, jñà xi kofí síngatsja-na it'aà tsiji. ¿Mé koja xi chinchaàtsji?

36 Kììchjà Jesús kitsò:

—Mìtsà i isò'nde tjínè-na nga kotiìxoma. Tsà k'oqá-la s'ín tjín jñà xita-ná kosíko-na nga mì ya kongatsja ts'e xita judío. Tanga mìtsà i kotiìxoma.

37 Pilato, ijngòò k'a kiskònanguí-la kitsò-la:

—Ngaji, ¿a xitaxá ítjòn 'mì-lè?

Kììchjà Jesús kitsò:

—Ngajíi xi osi nga xitaxá ítjòn 'mì-na. Koií xá kits'iin-na ko koií xá j'i-na i isò'nde, mé-ne nga kènojmiá it'aà ts'e koja kixi. Ngats'iì xi fit'aà-la koja kixi, 'nchré 'én-na.

38 Pilato kiskònanguí, kitsò-la:

—¿Mé-né xi 'mì-la koja kixi?

K'ë nga kitjoònè koja Jesús nga kiyá

(Mateo 27:15-31; Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25)

K'ë nga jye kiskònanguí Pilato, ijngòò k'a itjo ni'ya osen. Kiìkon xita judío, kitsò-la:

—Xita jè, nímé jé xi sakót'aà-na it'aà ts'e.

39 Jñò, k'oqá s'ín tjín kjotíxoma-nò k'ë nga bitjo s'eí Paxko: bijnandeí jngòò xita xi ndayá títsajna. —A mejèn-nò nga kàtijnandeí jè Xitaxá Ítjòn-la xita judío?

40 Ijngòò k'a 'ñó jchán kììchjà kóhotjín xita judío, kitsò:

—Majìn, jè Jesús, mìkiì kíjnandeíí, jè Barrabás kíjnandeíí.
Tānga jè Barrabás xítä chijé-né.

19

K'ę nga jñà xítä kisijé nga krò kàtasit'aà jè Jesús

¹ Pilato kitsjaà-lä okable jñà xítä soldado nga tsajá-lä Jesús.

² Jñà soldado tsibíndaà jngoo corona na'yá, tsibí'a sko Jesús, ikjoàn kisikákjá jngoo nikje sko.

³ Kitsò-lä:

—A ta k'oqá ndaà-ne ji xi xítaxá ítjòn-lä xítä judío 'mì-lè.

Ikjoàn kisijts'iìn-t'aà kjín.

⁴ Pilato itjoko ijngoo k'a ya nditsin, kitsò-lä jñà xítä naxandá:

—Chítsejèn-lä, i j'iiko ijngoo k'a-nò mé-ne nga jcha-nò nga nímé je sakót'aà-na it'aà ts'e xítä jè.

⁵ Itjo Jesús, tjí'a corona na'yá sko; ikjá nikje xi sko kjoàn; Pilato kitsò-lä jñà xítä naxandá:

—I síjna xítä jè.

⁶ K'ę nga kijtseèxkon jñà xítä sko-lä no'miì kó jñà xítä xi síkindä ingo, tsibíts'iä nga 'ñó jchán kiìchja, kitsò:

—¡Tjat'aà krò! ¡Tjat'aà krò!

K'eeé kitsò jè Pilato:

—Jñò, sobà tanguíkoo nga tjat'aà krò. 'An, nímé je xi sakót'aà-na it'aà ts'e xítä jè.

⁷ Kiìchja jñà xítaxá-lä xítä judío, kitsò-lä Pilato:

—Ngajen, tjín jngoo-najen kjotíxoma; k'oqá s'ín tichja kjotíxoma tsajen: Xítä jè, mochjeén-né nga kiyá, koií kjoa-lä nga Ki'ndí-lä Nainá tsò-lä yijo-lä.

8 Pilato, k'e nga kiì'nchré 'én koi, ìsáá 'ñó ndaà kitsakjòn.

9 Pilato, jahas'en ìjngòò k'a ni'ya osen, kitsò-la Jesús:

—¿Ñánda-ne i'nde-lè?

Tænga Jesús, mìkiì kiìchjá-la.

10 Pilato kitsò-la:

—¿Mé-ne mì nokjoà-ná? ¿A mì 'ya-jèn? 'An, tjí'ndee-na nga kot'aà-lè krò, tìkoà tjí'ndee-na nga siìkíjnandeí-lè.

11 Kiìchjá Jesús kitsò-la:

—Nímé-la xi tjí'nde-lè it'aà ts'an tsà mìtsà Nainá kitsjaà-lè. Jè xítà xi sìngatsja-na it'aà tsiji, ìsáá tse jé tjín-la mì k'oà-ne koni ji.

12 Tijè-ne hora, jè Pilato mejèn-la siìkíjnandeí Jesús tænga jñà xítà judío ìsáá 'ñó kiìchjá kitsò:

—Xítà jè, tsà siìkíjnandeí-ne, mìtsà amigo tsiji ma César xi xítaxá ítjòn tijna ts'e Roma. Nítà yá-ne xi xítaxá ítjòn tsò-la yijo-la, kondrà ts'eé César.

13 Pilato, k'e nga kiì'nchré 'én koi, kiikò Jesús ján nditsiaán; tsibijnasòn íxile-la ya i'nde ñánda 'mì Isòn Chrjó Ndajo; Gabatá 'mì nga 'én hebreo.

14 Ta jngòò nàchrjein chija-la ts'e s'eí Paxko; jyeé kjomeè bijchó nchisen. Pilato, kitsò-la jñà xítà judío:

—¡l síjna xítaxá ítjòn-nò!

15 Jñà xítà judío 'ñó jchán kiìchjá kitsò:

—¡Kàtabiyaà! ¡Kàtabiyaà! ¡Tjat'aà krò!

Pilato kitsò-la:

—Xítaxá ítjòn-nò, ¿a krò kót'aà?

Jñà xítà sko-la no'miì, kiìchjá kitsò:

—Ngajen, tsjìn-najen xítaxá ítjòn xi kj'eií, tà jè ta jngòò César.

¹⁶ Pilato kisìngatsja nga kàtát'aà krò. Jñà xítä koi kiikó Jesús.

K'ẽ nga kisit'aà krò Jesús

(*Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43*)

¹⁷ Jesús itjo, 'yajen krò-lä; yaá kiikó ya i'nde ñánda 'mì I'nde Sko Mik'en, xi 'én hebreo Gólgota 'mì.

¹⁸ K'ẽ nga ijchòko i'nde jè, tsohót'aà krò, kōnguì jò xítä xi kj'eií, íjngó íjngó kisinchaàt'aà-lä nga ngobà ngobà. Jè Jesús kisasíjna jngòò osen-lä.

¹⁹ Pilato kiskiì 'én xi tsohót'aà skō krò xi tsò: "Jesús xi Nazaret i'nde-lä, Xítaxá Ítjòn-lä xítä judío."

²⁰ Jñà 'én koi, kjìn xítä judío tsibíxkejìùn; ngä ya i'nde ñánda kisit'aà krò Jesús, yaá chrañàt'aà-lä naxàndá. 'Én hebreo tjít'aà kō 'én griego, kō 'én latín.

²¹ Jñà xítä skō-lä no'miì ts'ẽ xítä judío, kitsò-lä jè Pilato:

—Kì k'oqá s'ín chjiì xi tsò: "Xítaxá ítjòn-lä xítä judío." K'oqá s'ín chjí xi tsò: "Xítä jè, k'oqá tsò nga jè-né xi xítaxá ítjòn-lä xítä judío."

²² Kiichjä Pilato kitsò:

—Koni s'ín jye kàkjiaà, k'oqá s'ín kàti jna.

K'ẽ nga jñà soldado, kisijòya nikje-lä Jesús

²³ Jñà soldado k'ẽ nga jye tsohót'aà krò Jesús, tsibíxkó nikje-lä; ñijòn ya kis'iìn. Íjngó íjngó ya kitsjaà-lä xíkjín. Tikoqá kiskoé jè nikje ndojò-lä xi x'iò kji, mìkiì kitjahaña, tà kijna ndojò-né.

²⁴ Kitsò-lə xíkjín:

—Mìkiì sìxajndá; tà sìskákó-ná yá ts'ē komá.

Jè kjoaq koi k'oqá s'ín tsitasòn koni s'ín tichja Xojon-lə Nainá nga tsò:

Nikje-ná kisìka'bí-lə xíkjín;

jè nikje ndojò-ná tà kisiskákó-né.

Jñà soldado, k'oqá kis'iìn.

²⁵ Yá nchat'aà chrañà-lə krò neaq-lə Jesús kó ndichja kó María chjoón-lə Cleofas kó María Magdalena.

²⁶ Jesús, k'ē nga kijtseèxkon neaq-lə kó jè xítə xi kota'yàt'aà-lə xi 'ñó matsjakeè, kitsò-lə neaq-lə:

—Chjoón, yá síjna ki'ndí-lè.

²⁷ Ikjoàn kitsò-lə jè xítə xi kota'yàt'aà-lə xi 'ñó matsjakeè:

—Yá síjna neaq-lè.

Skanda tìk'ē-ne jè xítə jè kiskoétjò jè neaq-lə yá ni'ya-lə.

K'ē nga k'en Jesús

(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49)

²⁸ Xi jye komà, Jesús kijtseè nga jye tsitasòn yije, kitsò:

—Xíndá-na.

K'oqá s'ín tsitasòn koni s'ín tjít'aà Xojon-lə Nainá.

²⁹ Yá tíjna jngòò tijí xi tjíya nandá vinagre. Kiskoé tsangá, kisìka'nchi-ne vinagre, ikjoàn tsibí'a jngòò yá, tsijmeé'a chrañà-lə tso'ba Jesús.

³⁰ Jesús, k'ē nga jye kits'iì nandá vinagre, ikjoàn kitsò:

—Jyeé tsitasòn yije.

Tsibíjnajteén sko, k'en.

Mé-ne kiskix'akjá-ne nisín-la Jesús

31 Tà jngòò nachrjein chija-lə ts'eí Paxko; jñà xítə judío majìn-lə nga ya sitjóbát'aà krò yijo-lə xítə xi jye k'en jè nachrjein níkjáya (koií kjoaq-lə nga 'ñó xkón jè s'eí Paxko). Tsibítsi'ba-lə Pilato nga kàtatsjá okixi mé-ne nga kàtakjàn-ne nindaà chrjomí-lə jñà xítə xi tjoót'aà krò, ikjoàñ kàtakjínájen-t'aà krò.

32 Kìi jñà soldado nga tsakján nindaà chrjomí-lə jè xi síjna ítjòn; k'oqá tì kisiko jè xi jngòò xi ngásòn tañá kisit'aà krò.

33 Tānga k'ē nga ijchò kinchat'aà-lə Jesús, kijtseè nga jye k'en. Míkiì tsakján nindaà chrjomí-lə.

34 Tānga jngòò soldado tsibísekjá n̄isín-lə jngòò kichaq xi'mì lanza. Ikjoàñ itjo jní kō nandá.

35 Jè xi kijtseè kjoaq koi, jè-né xi tsjá 'én nga kixi kjoaq, kō jè 'én xi tsjá, ngui 'én kixi-né, ndaà tíjiìn-lə nga 'én kixi xi bénōjmí, mé-ne jñò t̄ikoaq kókjeiín-nò.

36 Kjoaq koi, k'oqá s'ín komà mé-ne nga tsitasòn-ne koni s'ín tjít'aà Xojon-lə Nainá nga tsò: "Nijngoò nindaà-lə kókjàn."

37 T̄ikoáá tjít'aà-né ñanda tsò: "Jè skótsejèn-lə jè xi kiskíx'akjá n̄isín-lə."

**K'ē nga kisihijiìn Jesús
(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56)**

38 K'ē nga jye komà kjoaq koi, José xi ya naxandá Arimatea i'nde-lə, t̄ikoáá jè xítə xi kota'yàt'aà-lə Jesús tānga tà tsajmee'ma-né nga jñà tsakjón-lə xítə judío. Tsibítsi'ba-lə Pilato nga kàtatsjá'nde-lə nga kjikqo yijo-lə Jesús. Pilato kitsjaà'nde-né. José kiskónájen-t'aà krò yijo-lə Jesús, ikjoàñ kiikqo.

39 Tikoaq ijchò Nicodemo, jè xítá xi ijchòkon jngòò k'a Jesús k'è nga jñò. Ya chijo jnè xi tsjájiùn-là chijo xi 'mì mirra kó áloe. Ma-là tsà katé kilo chijo xi 'ya.

40 José kó Nicodemo, kiikó yijo-là Jesús. Kisikájtéjno nikje xi tjín-là chijo xi ndaà jnè koni s'ín tjín kjotíxoma-là jñà xítá judío k'è nga sihijiùn mik'en.

41 Ya ñnde ñánda kisit'aà krò Jesús, tjín jngòò ñnde ñánda titje tsojmì tjè; yaá tix'á jngòò ngajo itsjó-là mik'en xi nguì xítse, ñánda ni saà jngòò mik'en sijnaya.

42 Yaá kisikájna yijo-là Jesús nga ìsa chrañat'aà nga jyeé tímats'ia náchrjein níkjáya ts'e xítá judío, jè víspera-là s'eí Paxko.

20

*K'e nga jaáya-la Jesús it'aà ts'e kjoa biyaà
(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12)*

1 Jè náchrjein nga tàts'en xomàna, jè María Magdalena 'ñó tajñòya kíi, nga kíi katsejèn-là itsjó ñánda kisikájna Jesús; tákó jñò choòn k'è nga kíi. K'è nga ijchò, kijtseeè nga jye kitjaàxìn ndajó xi tichjoàjto-ne jè ngajo itsjó.

2 K'eeé tsangachikon, kíikón ñánda tíjna Simón Pedro kó xítá xi ijngòò xi tikoaq ya kota'yàt'aà-là Jesús, jè xi 'ñó matsjakeè, kitsò-là:

—Jñà xítá, jyeé kíikó jè Ná'en-ná. Míkií 'yaá ñánda kisikájna.

3 Pedro kó xítá xi ijngòò xi ngásòn ya kiskoòta'yàt'aà-là Jesús, kíi katsejèn-là jè ngajo itsjó.

4 Ingajò xítq koi, 'ñó jchán tsangachikon, tānga jè xi ijngòò, lsáá 'ñó tsangachikon mì k'oqá-ne koni jè Pedro. lsáá ítjòn ijchò ya ngajo itsjó-lä Jesús.

5 K'ë nga tsasiñia kiskoótsejèn-s'en ngajo, kijtseè nga tà jñà nikje-lä kjioò, tānga mìkiì jahas'en-ngui ya ngajo.

6 Ikjоàn ijchò tjingui Simón Pedro, jè-né xi jahas'en-ngui ngajo itsjó, tikoä kijtseè nga tà jñà nikje-lä kjioò.

7 Tikoä kijtseè jè nikje xi kisijtéjiìn sko Jesús. Mìtsà ya tsátijiìn-lä nikje xi i'nga. Xìn kijna nga tixkóya-lä.

8 K'eé jahas'en-ngui xítq xi ijngòò, jè xi ijchò ítjòn; kijtseè kjoä xi komà, kòkjeiín-lä.

9 Kj'eè kiì ndaaà machiya-lä nga k'oqas'ín tichja Xojon-lä Nainá nga jè Jesús, k'oqá s'ín tjinè-lä nga kjoäáya-lä it'aà ts'ë kjoäbiyaà.

10 Jñà xítq xi kota'yat'aà-lä Jesús, kiì-ne ni'ya-lä.

K'ë nga jè Jesús tsakó-lä yijo-lä jè María Magdalena

(Marcos 16:9-11)

11 Tānga jè María Magdalena, yaá tsibìjna nditsiaán nga tikkindáyat'aà-lä ngajo itsjó; k'ë nga tikkindáya tsasiñia nga kiskoótsejèn-s'en jè ngajo itsjó-lä Jesús.

12 Kijtseè jò àkjalë xi nikje chroba íkjá. Jngoò tíjna ya sko ñanda kisiyna yijo-lä Jesús; jè xi ijngòò ya tijnanguí ndsokò.

13 Jñà àkjalë, kitsò-lä María:

—Ji ndí chjoón, ¿mé-ne tichihindáya-ne?

Jè María kitsò:

—Koií tìkjindáya-na, jyeé kiìko xítq̄ yijo-lä Na'èn-nä; mìkiì be ñánda kisikákjna.

¹⁴ María k'e nga okitsò, kisikátji sko, kijtseè Jesús nga ya síjna, t̄anga mìkiì beè tsà jè-né.

¹⁵ Jesús kitsò-lä:

—Ji ndí chjoón, ¿mé-ne chihindáya-ne? ¿Yá xi binchaàtsji?

Jè María, k'oaá s'ín kisikítsjeèn, maá-lä tsà jè xítq̄ xi síkindä i'nde jè, kitsò-lä:

—Ji na'én, tsà ji kiìkoji, kot'ìn-ná ñánda kinikákjnei mé-ne nga kíkjaá-na.

¹⁶ Jesús kiìchja-lä kitsò-lä:

—¡María!

Ko jè María, kisikátji, kitsò-lä:

—¡Raboni! —'én hebreo xi tsòya-ne: Maestro.

¹⁷ Jesús, kitsò-lä:

—Ki 'an nìko-ná nga kj'eè kù fì mijin-koqa jè Na'èn-nä. T̄anga t'in tìkí'nchré jñà 'ndse, kot'ìn-lä nga jye tìfikoqa jè Na'èn-nä jè xi tìkoq Na'èn-nò ma, jè xi Nainá xan-lä, xi tìkoq Nainá 'mi-lä.

¹⁸ María Magdalena kù kisikí'nchré jñà xítq̄ xi kota'yàt'aà-lä Jesús nga jye kijtseèxkon Jesús, tìkoq tsibénojmí-lä 'én xi kiìchja Jesús.

K'e nga jè Jesús tsakó-la yijo-la jñà xítq̄-la

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49)

¹⁹ K'e nga jye kòjñò, tijè-ne nàchrjein nga tàts'en xomàna, jñà xítq̄ xi kota'yàt'aà-lä Jesús tìchjoàjto-lä xotjoq-lä ni'ya ñánda chixoña nga jñà tsakjón-lä xítq̄ judío. Jesús jahas'en ni'ya, tsasijnajiùn osen-lä xítq̄-la, kisihixat'aà, kitsò-lä:

—¿A ta k'oqá ndaà-ne? Kàtas'e-nó kjoa'nchán.

20 K'ē nga jye okitsò-lə, tsakó-lə tsja kō nindaà nisiñ-lə. Jñà xítə xi kota'yàt'aà-lə 'ñó tsja kis'e-lə k'ē nga kijtseeè Jesús.

21 Jesús, ijngòò k'a kitsò-lə:

—Jñò, kàtas'e-nò kjoaq'nchán. Koni s'ín kisíkasén-na Ná'èn-ná, jñò, k'oqá tjs'ín siikasén-nò.

22 K'ē nga jye okitsò, ikjoàn kiskìnomájno, kitsò-lə:

—Chjoé jè Injimá Tsjeè-lə Nainá.

23 Jñà xítə xi jñò sijchàat'aà-lə jé-lə, jchat'aà-lə, jñá xi jñò mìkiù sijchàat'aà-lə jé-lə, k'oqá s'ín kítsajna nga mìkiù jchat'aà-lə.

K'ē nga kijtseeè Tomás nga jye jaáya-la Jesús

24 Xítə xi kota'yàt'aà-lə Jesús xi tejò ma-ne, jngòò xi 'mì Tomás, xi tikoaq Dídimo tsò-lə ['én xi tsòya-ne: Ti'ñø], mìkiù ya tíjna k'ē nga ijchò Jesús.

25 Jñà xítə xi i'nga xi tikoaq ya kota'yàt'aà-lə Jesús, kitsò-lə Tomás:

—Kà'ya-nájen Ná'èn-ná Jesús.

Tomás kitsò:

—Tsà mìkiù skoeè tsja ñánda kisinchaàs'en xó, kō tsà mìkiù skinìs'en najmá ndsäa ñánda kiták'a, kō tsà mìkiù skinìs'en ndsäa ya nisiñ-lə, mìkiù kokjeiín-na.

26 Xi jye komà jiìn náchrjein, jñà xítə xi kota'yàt'aà-lə Jesús ijngòò k'a ya títsajna; jyeé ya tíjna-ne Tomás; tǣnga jè xotjoaq ni'ya tichjoàjtó-né. Ijchò Jesús, tsasíjnajiìn osen-lə, kitsò-lə:

—Jñò, kàtas'e-nò kjoaq'nchán.

27 Jesús, ikjoàn kitsò-lə Tomás:

—Chinís'in najnónndseii ijndé, chítsején-lä ndsaā. Nchrobákoii ndseii, chinís'in n̄isín-nä. Kì k'oqá s'ín mìkiù mokjeiín-lè. Kàtakjeiín-lè.

28 K'ëé kiichjä Tomás, kitsò:

—Jí xi Na'èn xan-lè ko xi Nainá xan-lè!

29 Jesús kitsò-lä:

—Ngaji Tomás, koií kjoqá-lä mokjeiín-lè nga kà'ya-ná. ¡Mé tà ndaà-lä jñà xítä xi mokjeiín-lä nas'ín mìkiù beèxkon-na!

Mé-ne k'oqas'ín kitjei-ne xojon jè

30 Taxkí kjìn jchán kjoxkón kis'iìn ìsa Jesús nga nguixkon xítä xi kota'yàt'aà-lä xi mìkiù tjít'aà xojon jè.

31 Tà jñà 'én koi k'oqas'ín kitjei mé-ne nga kokjeiín-nò nga Jesús, jè xi Cristo, [jè xi xó kinikasén-ne] xi Kí'ndí-lä Nainá. Ko mé-ne k'ë nga kokjeiín-nò s'ëé-nò kjoabinachon xi it'aà ts'e.

21

K'ë nga jè Jesús itoò xítä-lä tsakó-lä yijo-lä

1 Jesús, lingoò k'a tsakó-lä yijo-lä jñà xítä xi kota'yàt'aà-lä ya indii ndáchikon xi 'mì Tiberias. Jñà kjoqá koi, kiís'ín komà.

2 Títsajna kjoò Simón Pedro ko Tomás, xi tikoá Dídimo tsò-lä ['én xi tsòya-ne: Ti'ñø], ko Natanael xi Caná i'nde-lä, nangui xi chjä-ne Galilea. Tikoá títsajna jñà ixti-lä Zebedeo ko nguì jò ìsa xítä xi tikoá ya kota'yàt'aà-lä Jesús.

3 Simón Pedro kitsò-lä xítä xíkjín:

—Tin kó-lá tífi tsobà'ñoá nga sik'en.

Jñà xítä xi i'nga, kitsò-lä:

—Tikoá onguíko-léjen.

Ikjoàn kiì, jahas'en jngooò chitso. T̄anga n̄itjen jè, n̄imé t̄in kisakò-là.

⁴ K'è nga jye kis'e isén, Jesús tsatsejèn, tsasijna ya indiì nandá, t̄anga jñà x̄ita xi kota'yàt'aà-là mìkiì kijtseèxkon tsà jè Jesús.

⁵ Jesús kitsò-là:

—Ixti, ¿a kj'eè sakó chiba-nò t̄in?

Jñà x̄ita-là kitsò:

—Majìn, n̄imé tjín.

⁶ Jè Jesús, k'ee kitsò-là:

—T̄ikatjen-ngui-ndá na'ya-nò ya kixi xijngoaà chitso. Sakò-nò t̄in.

Jñà x̄ita koi, k'oqá s'ín kisìkatjen-ngui-ndá na'ya-là. K'è nga tsachrjekàjìln-ne, jye mì ti kiì ma bitjokàjìln-ne na'ya-là nga 'ñó jchán kjìn t̄in 'ncha.

⁷ Jè x̄ita-là Jesús xi 'ñó matsjakeè xi ngásòn ya kota'yàt'aà-là Jesús, kitsò-là jè Simón Pedro:

—Jè Na'èn-ná Jesús xi okji.

Simón Pedro, k'è nga kiì'nchré nga jè Na'èn-ná Jesús, n̄itoón tsohòkjá nàchro-là (nga sa ítjòn tà nikje kjinguií ikjá), ikjoàn kiskìngui nandá nga kütjingui-là Jesús.

⁸ Jñà x̄ita xi i'nga xi ngásòn ya kota'yàt'aà-là, kiìko jè chitso; tífejìln nandá jè na'ya t̄in nga kjìn jchán t̄in 'ncha; nga mìtsà kjiìln kijna jè chitso; tjín-là tsà jngooò sìndo metro ñánda kijnajìln nandá.

⁹ X̄ita koi, k'è nga tsitajen chitso, kijtseeè it'aà nangui tjítse jngooò ni'ín. Jngooò t̄in tímatsjò, t̄ikoà kijtseeè inchrajín.

¹⁰ Jesús kitsò-là:

—Nchrohókqo i'nga t̄in xi sa jye kitjoé-nò.

¹¹ Simón Pedro, jahas'en chitso. Kiskoé ná'ya tjin, tsibíset'aà nangui. Jngoò sìndo kó icháte jàn ma-ne jñà tjin iì xi 'ncha ná'ya. Nás'in 'ñó kjìn ma-ne tjin, jè ná'ya mìkiì kixajndà.

¹² Jesús kitsò-lá:

—Nchrobá, tichioò.

Tanga nijngoò xítá xi kota'yàt'aà-lá kitsò ikon nga kiskònanguí-lá yá-né jè. Ngá jyeé tíjiìn-lá nga jè Na'èn-ná Jesús.

¹³ Jesús, kiì kasít'aà chrañà-lá, kiskoé inchrajín, kitsjaà-lá jñà xítá koi, k'oáti kisiko jñà tjin.

¹⁴ Yá ma-ne jàn k'a nga tsakó-lá yijo-lá Jesús jñà xítá xi kota'yàt'aà-lá, k'e nga jye jaáya-lá it'aà ts'e kjoabiyaà.

Jesús, mé-ne jàn k'a kiìchjá-lá Simón Pedro

¹⁵ K'e nga jye tsakjén, Jesús kiskònanguí-lá Simón Pedro, kitsò-lá:

—Jí, Simón, ti-la Jonás, ¿a lsáá ndaà matsjacha-ná mì k'oá-ne koni jñà koi?

Pedro kitsò:

—Jon Na'èn, jyeé 'yi nga matsjake-lé.

Jesús kitsò-lá:

—Tikindjjí jñà ndí ixti orrè-ná.

¹⁶ Xi ma-ne jò k'a, Jesús ijngoò k'a kiskònanguí-lá, kitsò-lá:

—Simón, ti-la Jonás, ¿a matsjacha-ná?

Kiìchjá Pedro, kitsò:

—Jon Na'èn, jyeé 'yi nga matsjake-lé.

Jesús kitsò-lá:

—Tikindjjí jñà orrè-ná.

¹⁷ Xi ma-ne jàn k'a, ijngoò k'a kiskònanguí-lá kitsò-lá:

—Simón, ti-lə Jonás, ¿a matsjacha-ná?

Pedro, ba kis'e-lə nga ma-ne jàn k'a nga kjònanguí-lə tsà nga matsjakeè-né. Kitsò-lə:

—Na'èn, 'ya yije-né, jyeé tíjiìn-lè nga matsjake-lè.
Jesús kitsò-lə:

—Tikindii jñà orrè-ná.

¹⁸ Nguì okixjí xi xan-lè, k'e nga t̄isa ti titsjoi, ji tajngooó kichíkjeí nikje-lè k'e nga k'iin ñánda mejèn-lè nga k'oín. T̄anga k'e nga jye kojchíngui, tà kjoén-né ndseii. Kj'eií xitaá sìlkákjá-lè nikje-lè, kjoiko-lè ñánda nga majin-lè nga k'oín.

¹⁹ Jesús, koií okitsò-ne, jè kjoa tsibénojmíya kós'ín komat'in Pedro k'e nga kiyá mé-ne nga jeya siìkíjna-ne Nainá. K'e nga jye okitsò Jesús, ikjoàñ kitsò-lə Pedro:

—Nchrobátjingui-ná.

Jè xita-lə Jesús xi 'ñó tsjakeè

²⁰ Pedro, k'e nga kiskoòtsejèn-ne íts'in, kijtseeè jè xita-lə Jesús xi 'ñó matsjakeè xi ngásòn ya kota'yàt'aà-lə nga tifitjingui-lə. Tijè-ne xita xi taña tsibitsajnakjoo Jesús k'e nga tsakjèn. Jè xi kiskònanguí-lə nga kitsò-lə: “¿Yá-né xi siìngatsja-lè it'aà ts'e xita kondra-lè?”

²¹ Pedro, k'e nga kijtseeè, kiskònanguí-lə Jesús, kitsò-lə:

—Na'èn, xita jè, ¿mé xi komat'in?

²² Kìichjá Jesús, kitsò-lə:

—Tsà 'an xi mejèn-na nga kíjnakon skanda k'e nga kjoiaa ijngoo k'a, mìtsà ji oko-lè. Ngají, nchrobátjingui-ná.

²³ K'oqá s'ín komà-ne nga tsabísòn 'én koi. Ngats'iì xita 'ndse kitsò nga jè xita jè, mìkiì kiyá;

tanga Jesús mìtsà kitsò nga mìkiì kiyá. Kitsò-né:
“Tsà 'an xi mejèn-na nga kíjnakon skanda k'ę nga
kjoiaa ijngoo k'a, mìtsà ji oko-lè.”

²⁴ Tijè-ne xítä xi kota'yàt'aà-lä Jesús xi tibénojmí
kixi ngats'iì kjoaq koi. Ko tijè-ne xi kiskiì yije xojon
jè. Ko 'ya-ná nga 'én kixií xi chja.

²⁵ Jesús kjìn jchán kjoaq kis'iìn-ìsa xi kj'ejí. Tsà
tjeí yije nga jngoo jngoo skaya kjoaq xi kis'iìn, mì-la
kii kichhiya-lä nga títsa isò'nde jñà xojon. K'oas'ín
kàtama.

**Mazatec, San Jerónimo Tecóatl
New Testament in Mazatec, San Jerónimo Tecóatl
Mazateco de S Jeronimo Teccoatl; maa
(MX:maa:Mazatec, San Jerónimo Tecóatl)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mazatec, San Jerónimo Tecóatl

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Contributor: Bible League International

Mazateco, San Jerónimo Tecóatl [maa], Mexico

Copyright Information

© 2013,Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mazatec, San Jerónimo Tecóatl

© 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

ci

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-05-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 May 2025 from source files
dated 10 May 2025

9f778253-d34e-5037-af35-7bca16479aa0